

Svenska kulturfonden

2018—2019

4

**Styrelsens och
delegationens
ordförande**

44

**Konst för
alla i sjukhus-
korridorerna**

68

**Inspiration
och idéer
från Island**

10

**Det kostar att
dela ut pengar
rättvist**

50

**Blommor
ska inte
jämföras med
månsken**

72

**Kaniner
på vinter-
karneval**

16

**Något att
tala med**

54

**Alla har rätt
till kultur
i vardagen**

77

**Verksamhet
och utdelning
2018**

21

**Pristagare
2019**

58

**På svenska.
I Finland.
Nu också på
finska.**

103

**Förtroende-
valda och
personal**

**NÅGRA
BIDRAG
2018**

112

**Verksamhets-
berättelse**

38

**»Om djur
far illa blir
vi arga«**

62

**Unga i
Pargas gör
sprakande
show**

119

Bokslut

Mera mod och positivt galna idéer

TEXT JENS BERG
BILD CATA PORTIN

Med det tvåspråkiga programmet *Hallå!* valde Kulturfonden att göra en modern tolkning av stadgarna. Nu efterlyser styrelsens ordförande Stefan Wallin och delegationens ordförande Ann-Luise Bertell fler modiga initiativ. De vill inte styra trenderna men nog ge näring åt initiativ med fokus på framtiden.

Många har efterlyst en större synlighet för det svenska i Helsingfors nya centrumbibliotek Ode. Ann-Luise Bertell och Stefan Wallin säger att det behövs väckarklockor för att påminna om det svenska i Finland.

Helsingfors splitternya centrumbibliotek Ode är det liv och rörelse. En skolklass marscherar in, asiatiska turister tar selfies och studerande samlas för att jobba med grupparbeten. **Ann-Luise Bertell** dyker upp i vimlet i god tid för vår intervju.

– Det här är ett jättefint hus, säger Bertell. Det känns så välkomnande när man kommer in. Alla stora fönster och den spännande arkitekturen gör att man känner sig som ett litet barn här.

När vi gör intervjun är det dramatik i landet. Det piper i telefonen. **Stefan Wallin** meddelar att han blir något försenad. Social- och hälsovårdsreformen håller på att falla och med den även hela regeringen under Juha Sipiläs ledning.

Wallin är inne på sina sista dagar som riksdagsledamot och kommer från riksdagshuset med snabba steg. När vi slår oss ner för intervjun andas Wallin ut. Han säger att det är något rofyllt med atmosfären i bibliotek.

– Jag minns ännu när jag som barn besökte biblioteket. Det pirrade lite när man kom över tröskeln. Man skulle vara tyst eller viska, det var en speciell stämning. Nu är jag glad att mina döttrar också har upptäckt biblioteket, de läser ofta till prov där. Biblioteken är för dem en mötesplats och ett ställe där man kan koncentrera sig, säger Wallin.

Väckarklockor behövs

Centrumbiblioteket Ode är en levande flerspråkig mötesplats i hjärtat av Helsingfors. Ode står för möten, kultur och bildning – men hur väl syns våra bägge nationalspråk i det nya huset? Bland annat debaclet kring vad biblioteket skulle heta visar att frågan inte är okomplicerad.

Möten, kultur och bildning – ingen självklarhet att det sker på svenska i Finland 2019. Passar det här också som en devis för Svenska kulturfondens verksamhet?

– För oss som lever i ganska svenskspråkiga förhållanden och jobbar med de här frågorna hela tiden så är det förvånande att det svenska går så lätt att glömma, till exempel i namnfrågan eller när man fyller hyllorna med böcker, säger Bertell.

– Det är en trend i samhället men det handlar knappast om elakhet utan snarare om att man inte kommer att tänka på saken. Därför behövs det väckarklockor som påminner om att vi fortfarande är ett tvåspråkigt land, fyller Wallin i.

Hallå! fyller ett vakuum

Stefan Wallin talar gärna i bilder. Han beskriver den snabba samhällsutvecklingen som en terräng som blir allt mer varierande. »I det skedet när kartboken och terrängen inte längre överensstämmer så måste man följa terrängen.«

Fjolåret kan beskrivas som året då Kulturfonden inte följde kartboken (donationsbrevet från 1908) – utan valde att följa terrängen. Det var året när det stora tvåspråkiga projektet *Hallå!* sjösattes.

När *Hallå!* kommer på tal blir Bertell och Wallin ivriga. De radar upp motiveringar som alla kan fungera som sloganer för programmet. Programmet skapades »för att främja lusten och förmågan att prata svenska och finska«, »för att bygga broar mellan språkgrupperna« och »för att fylla ett vakuum med positivism«.

I den förändrade terrängen och i det rådande språkklimatet ville Kulturfonden nu rikta sig till både svenska och finska aktörer. Man

fick in nästan 300 ansökningar och långt över 100 av dem var på finska.

– Det här var helt unikt för oss. Eftersom vi jobbar för det svenska i Finland så är vi i vanliga fall mycket noggranna med att ansökningarna ska vara på svenska. Men nu var ju *Hallå!* ett strategiskt program och vi ansåg att det här är det viktigaste vi kan göra just nu, motiverar Bertell.

Hur mycket principiella diskussioner behövdes innan Kulturfonden kunde lansera *Hallå!*-programmet?

– Det är klart att det diskuterades. Men vi ska följa våra stadgar utifrån vår egen tid. Det gjorde vi med det här inkluderande programmet, säger Bertell.

– Vi identifierade också risken för att någon skulle tycka att nu har Kulturfonden så mycket pengar så de också ska sköta det finska Finland. Men så är det ju inte. Vi ville helt enkelt bidra till att skapa ett så gynnsamt språkklimat som möjligt, tillägger Wallin.

Via *Hallå!* delas hela sex miljoner euro ut till cirka 80 olika aktörer. Hur kan man veta om projektet leder till önskade resultat? Hur mäter man effekterna av en så här stor satsning?

– I livets och kulturens direktsändning kan man ibland snappa upp vissa attitydförändringar, men de bestående effekterna kommer ofta med en viss fördröjning. Det slutliga betyget för *Hallå!* får vi därför först om flera år, säger Stefan Wallin.

Ann-Luise Bertell talar gärna om kvalitet. Hon säger att det är omöjligt att veta vad som sker inne i en människa. Det mjuka blir svårt att mäta i siffror och »därför har kulturen och utbildningen det så svårt i dag«.

– Hela frågan om kvalitet är svår och vi har anledning att diskutera den mer inom Kulturfonden. När jag jobbade som teaterchef

Ann-Luise Bertell

- Född 1971 i Vasa, bor i Vörå
- Magister i teaterkonst från Teaterhögskolan i Helsingfors
- Skådespelare, författare och regissör
- Teaterchef vid Wasa Teater 2011–2015
- Ordförande för Svenska kulturfondens delegation, andra mandatperioden 2017–2020
- Jobbar med just nu: På Svenska Teatern och med min nästa roman.
- Vill lära mig: Att meditera
- Förebild i livet: Margot Wallström
- Det bästa med Svenskfinland: Gemenskapen
- Svenskfinland kunde bli bättre på: Att tala med okända människor

Stefan Wallin

- Född 1967 i Vasa, bor i Åbo
- Politices magister från Åbo Akademi
- Riksdagsledamot för SFP 2007–2019
- Minister 2007–2012
- Ordförande för Svenska kulturfondens styrelse, andra mandatperioden 2017–2020
- Jobbar med just nu: Nya spännande saker
- Vill lära mig: Att spela piano
- Förebild i livet: Människor, som har förmågan att alltid se det positiva i vardagen även om allting omkring rasar
- Det bästa med Svenskfinland: Alla positiva och kreativa människor, som gjort oss till ett »durfolk« i våra egna och andras ögon
- Svenskfinland kunde bli bättre på: Att inte bara älska sitt eget postnummer utan se helheter. Vi sitter alla i samma båt.

De flesta ansökningar som idag kommer till Svenska kulturfonden är ganska traditionella. Stefan Wallin och Ann-Luise Bertell uppmuntrar fältet att modigare ta ut svängarna.

betydde det massor för mig när jag fick höra att en dagispojke hade skrattat första gången under hela terminen när Wasa Teater besökte dem. Det här är ett exempel på kvalitet, säger Bertell.

Traditionella ansökningar

Ann-Luise Bertell och Stefan Wallin är båda inne i slutskedet av sin andra mandatperiod som ordförande för delegationen respektive styrelsen. Det betyder att höstens strategidagar blir deras sista i det här uppdraget.

Hallå! pågår ända fram till 2021, men redan nu är det aktuellt med att identifiera följande större strategiska program.

– Den diskussionen för vi som bäst. Ingen-ting är avgjort, men vi har bland annat

diskuterat utslagningen bland ungdomar, tillgängligheten av grundundervisning i konst, jämlikhetsfrågor och så miljöfrågorna som kommer in mer och mer, avslöjar Bertell.

Ode är den idealiska platsen att diskutera framtiden. När man rör sig på andra våningen har man svårt att tro att man är i ett bibliotek. Här hittar man bland annat en virtuell spelhall, 3D-skrivare, digitala studion, symaskiner och mobila väggar att projicera bilder på.

Ode är ett exempel på när en klassisk institution – åtminstone delvis – byter skepnad och rider på de stora trenderna, som till exempel digital information, nya teknologier och delningsekonomi i bredare bemärkelse. Märks det i de ansökningar som Kulturfonden får?

– Det finns element som har att skaffa med tidens melodi, teknologier och med det virtuella, men överraskande många ansökningar är ganska traditionella, säger Wallin.

Wallin vill gärna se mer »positivt galna« förslag. Enligt honom kan den här typen av idéer knoppa av sig på oväntade men ändå positiva sätt.

Bertell håller med om att majoriteten av ansökningarna är traditionella men säger att hon också ser undantag, speciellt i forskningsprojekt och inom bildkonsten där användningen av nya tekniska lösningar och det ekologiska tänkandet syns tydligt.

– Stefan och jag har alltid velat stödja det som är modigt och nytt. Våra sakkunniga hittar också de här ansökningarna och ber oss att bevilja dem fullt ut, säger Bertell.

Ska Kulturfonden uppmuntra och styra aktörerna mot nya trender?

– Styra är ett riskabelt ord. Det är kulturfältet som ska komma med idéerna och skapa de nya trenderna. Via våra bidrag kan vi till och med förstärka trender, men de föds inte på Simonsgatan 8, kontrar Wallin.

– Både när det gäller produktionen och tillgängligheten av kultur kommer teknologins roll att bli större och förändras. Också Kulturfondens roll i den här samhälls- och teknologiutvecklingen kommer säkert att förändras. Det här är helt naturligt, vi måste bara se till att också vår roll är naturlig, säger Wallin.

Det finlandssvenska minfältet

Wallin och Bertell talar gärna om framtiden. De återkommer ofta till orden »mod« och »att våga«. De återkommer speciellt ofta till de här orden när Svenskfinlands framtida utmaningar kommer på tal. Då kan man också skönja en viss oro i deras röster.

– Vi är ganska nöjda och bekväma här i Svenskfinland. Det finns en stark vilja att hålla kvar det vi har och det som vi alltid har haft. Det finns helt klart utrymme för mer inspiration från allt det nya och det som händer ute i världen, säger Bertell.

Utmaningar finns det gott om. Under vårt samtal tangerar vi bland annat integrationen av nyanlända på svenska, hanteringen av tvåspråkigheten, den politiska okunskapen på finskt håll och hjärnflykten till Sverige.

– Utflyttningen är en väldigt stor fråga, som också handlar om att göra hela landet så attraktivt som möjligt för unga. Vilka är våra värderingar? Dialogen och retoriken i landet kan kanske bland unga upplevas som för negativ i dag, säger Bertell.

– Det mångkulturella är en del av vår framtid och av vår framgång. Här tycker jag att vi inom Kulturfonden har hittat en naturlig roll – framför allt via minoritetsperspektivet, säger Wallin.

Många av de utmaningar Svenskfinland tampas med i dag är universella och så gott som omöjliga att tackla eller hindra. Till exempel engelskans frammarsch är global och påverkar oss alla. Vissa utmaningar har vi skapat själva.

– Det är ett faktum att alla regioner i Svenskfinland har olika styrkor och egenheter. Men som ett litet språkområde har vi mycket gemensamt. Därför ska vi se upp med att skapa konflikter och gräva ner oss i regionala skyttegravar, säger Stefan Wallin.

– Vi behöver alla tänka mera på frågan: Vill jag ha rätt eller vill jag att det blir bra? Den egna prestige kunde nog sättas åt sidan, säger Ann-Luise Bertell.

Det kostar att dela ut pengar rättvist

TEXT LINA LAURENT
GRAFIK KRUT COLLECTIVE

År 2018 gick kring åtta procent av Svenska kulturfondens totala utdelning till att täcka administrationskostnader. En bra administration garanterar att utdelningen sker som donatorerna velat.

— **V**år omgivning är inte hård på samma sätt som i ett börsbolag där du hela tiden har kniven mot strupen. Utmaningen för oss är att på ett bra sätt dela ut allt vi har, säger **Britt-Marie Forsell-Stenström**, Kulturfondens ekonomi- och personalchef.

Vd **Sören Lillkung** nickar medhållande.

Vi sitter i Lillkungs arbetsrum på Simonsgatan 8 i Helsingfors. Målet är att bena ut filosofin bakom Svenska kulturfondens administrationskostnader och ganska snabbt blir det klart att det finns några ledord som styr det mesta: transparens, rättvisa och jämlikhet.

– Etik och moral ska finnas på alla plan, säger Lillkung.

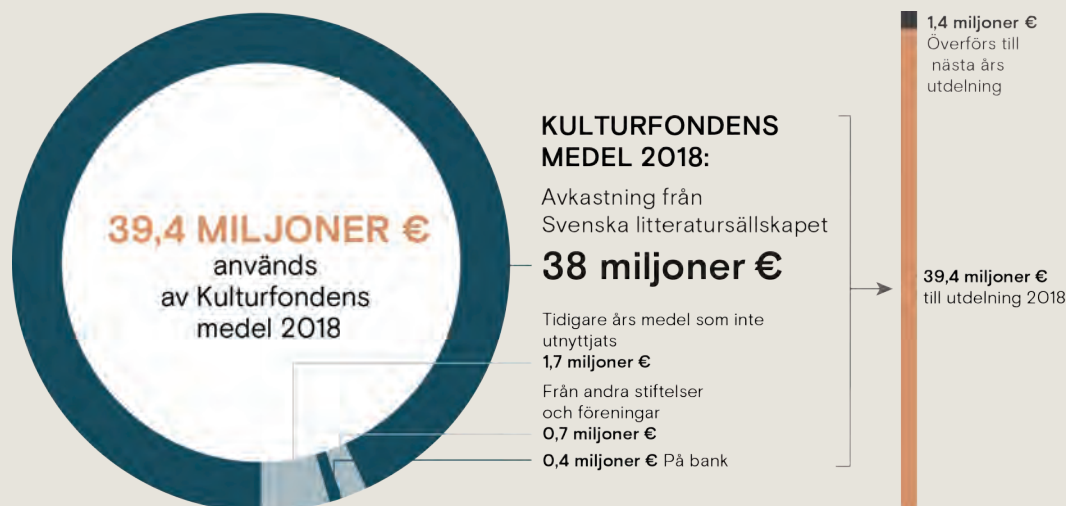
För det går inte så där bara att strö mellan 35 och 40 miljoner euro runt sig, åtminstone inte om man vill att det ska gå lagligt till och om man vill göra det i enlighet med stiftelsens stadgar. Vi gör en snabb avstickare till advokaten **Oili Kela** som har sitt kontor ett stenkast från Kulturfonden. Kela är specialist på stiftelser och fonder och en av skribenterna till boken *God förvaltning i stiftelser* (Delegationen för stiftelser och fonder, 2015).

Enligt Kela är administrationens uppgift att minska risken för missbruk. För den risken finns alltid, särskilt när man tar hand om »någon annans pengar«, säger hon.

– Människan är girig till sin läggning. Förmögenheten kan missbrukas på flera sätt, både i administrationen och i utdelningen.

VAD HÄNDER MED DIN ANSÖKAN?

Vi följer med Sofias
ansökan från november
till mars.

Målet är därför att skapa en ändamålsenlig organisation som har en genuin vilja att förverkliga donatorns önskan.

Tillbaka till Lillkungs kontor. Lillkung och Forsell-Stenström poängterar att etiken och moralen ska styra både hur pengarna används av kansliet och hur stipendier och bidrag delas ut.

Största delen av Svenska kulturfondens administrationskostnader består av personalkostnader. På Kulturfonden jobbar kring 20 personer. Dessutom betalas arvoden åt både förtroendevalda och externa sakkunniga.

– Vi tycker att de ska få ersättning för sin arbetsinsats, säger Lillkung.

– Enligt god stiftelsepraxis ska man kunna motivera arvoden och det gör vi. Till exempel våra styrelsemedlemmar läser och kommenterar ansökningar och godkänner i slutändan varenda en. Styrelsen ansvarar för stiftelsens förvaltning och har det yttersta juridiska ansvaret, säger Forsell-Stenström och fortsätter:

– På våra möten behandlas många olika frågor och det gäller för våra styrelsemedlemmar att vara väl förberedda, insatta och alerta när besluten fattas.

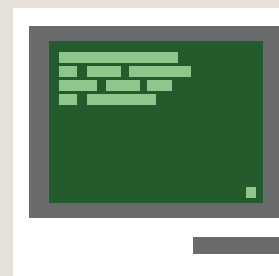
De förtroendevalda deltar också årligen i Kulturfondens strategidagar tillsammans med personalen. Där skapas de stora riktlinjerna och framtidsplanerna.

Mängden fast anställda har under de senaste åren legat på samma nivå trots att utdelningen stigit. Personalen ska ha fullt upp, säger Lillkung, men påpekar att det ändå inte får bli för mycket.

– »För mycket är för mycket och lagom är för lite«, säger man i Karleby. Vi jobbar för högtryck och så ska det vara – då är man både motiverad och kreativ, säger han.

Att det överhuvudtaget behövs till exempel åtta ombudsmän, som bland annat läser och bereder stipendieansökningar, beror både på mängden ansökningar och på bredden i utgivningen. Kulturfonden ska ha sakkunskap om allt från småbarnspedagogik och högskoleutbildning till visuell konst, musik, scenkonst, litteratur och mycket mer. Dessutom vill Kulturfonden ha en lokal förankring och god kännedom om alla regioner.

För de anställda på kansliet finns noggranna anvisningar som reglerar hur pengarna används. Det är mått och sans som gäller och samma regler för alla, oavsett titel.

SENAST DEN SISTA

NOVEMBER fyller hon i Kulturfondens elektroniska ansökan och klickar på "Sänd".

Totalt har

3 489

ansökningar lämnats in före deadline (2018).

0010010011100110001

011011001110101001000011100

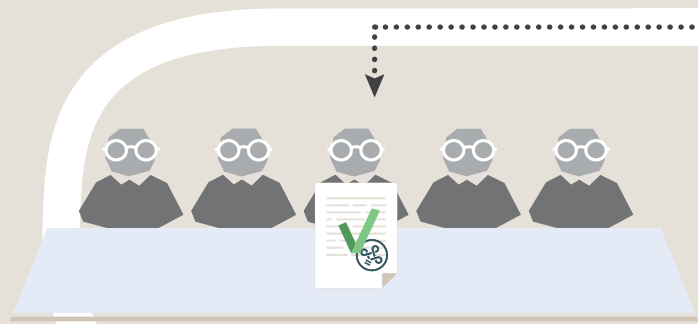
.....

30 november

SOFIA SÖKANDE kommer på en idé – hon vill att barn ska få en chans att lära sig mer om medeltiden. Hon ansöker om 20 000 euro för att starta ett projekt som ger skolelever i Svenskfinland chans att delta i en temadag på ett lokalt museum.

2 december

Nu börjar datorprogrammet **RIMBERT** jobba. Programmet sorterar materialet, ansökningarna fördelas enligt typ av ansökan, region och bransch och går vidare till ombudsmännen.

6 mars

DENNIS DELEGATIONSLEDAMÖR och hans kolleger i delegationen samlas på Kulturfonden. Ombudsmännen är också med och presenterar de sakkunnigas förslag i helheter enligt branscher eller teman och ansökningarna diskuteras. Ansökningar som på något sätt utmärker sig diskuteras särskilt noga. Delegationen beslutar inte om ansökningarna, men gör förslag till styrelsen. Sofias ansökan föreslås beviljas.

UTDELNING

21,2 MILJONER EURO

TOTALT

23 MILJONER EURO

Nu adderas summorna. Det visar sig att efter sakkunnigmötena inom alla grupper ligger summan för alla ansökningar som förordas på totalt 23 miljoner euro. Utdelningen ligger ändå på 21,2 miljoner euro, det har slagits fast i Kulturfondens budget. Nu börjar "nedräkningen". Ombudsmännen funderar vilka projekt som kunde få mindre pengar, eller som inte går vidare.

13 mars

En vecka senare fattar styrelsen beslut om varje enskild ansökan. Ansökningarna behandlas också i styrelsen i helheter enligt bransch och tema. Styrelsen gör sällan ändringar i delegationens förslag. I hela behandlingen väger de sakkunnigas förslag tungt. Sofias ansökan beviljas.

..... Olga skickar ansökningarna till de sakkunniga, enligt deras specialområde.

Kulturfondens ombudsmän får tillgång till de sorterade ansökningarna.

OLGA OMBUD är kulturombudsman har hand om bland annat museirelaterade ansökningar. Hon läser snabbt igenom ansökningarna och gör en manuell sortering: de som hör till en kollega flyttar hon i systemet. Ibland knackar hon på i grannrummet eller ringer en kollega i regionerna (Vasa, Nyland, Åboland) för att diskutera vem som fortsätter behandla ansökan. Efter det läser Olga ansökningarna en gång till. De är hundratals, men alla läses lika noggrant.

27 december

SEPPO SAKKUNNING läser ansökningar som gäller hans område (han ser inte de andra ansökningarna). Seppo, vars namn Kulturfonden inte offentliggör, läser noga alla ansökningar han ska bedöma. Seppo och de övriga sakkunniga gör anteckningar till ansökan i systemet men för att de inte ska påverka varandra ser Seppo inte vad de andra skrivit. De markerar ansökningen också med ett "ja", "nej" eller "kanske".

13 februari

OLGA OMBUD och hennes kolleger sammanfattar det som de sakkunniga kommit fram till.

De sakkunniga träffas på Kulturfonden för att gå igenom alla ansökningar. De ger sedan ett gemensamt förslag för varje enskild ansökan. De föreslår kanske också en summa de tycker är lämplig att bevilja.

De ansökningar som behandlas i en av Kulturfondens tre regionala direktioner har en litet annorlunda behandlingsväg. Här är det i de flesta fall medlemmarna i direktionerna som sköter sakkunnig-behandlingen - i en del fall granskar sakkunniga också ansökningar med regional behandling.

SOFIA SÖKANDE får besked per e-post om att hon beviljats stipendium för projektet. Kulturfonden skickar e-post till alla sökande: både till dem som beviljats bidrag och till dem som fått avslag. På Kulturfondens webbplats publiceras information om alla beviljade bidrag.

0110011011001110101001

Sofias kollega **ARTHUR AVSLAG** får däremot besked om att han tyvärr inte har beviljats ett bidrag. Namnen på sökande som fått avslag på sin ansökan publiceras inte.

15 mars

Sofias ansökan har lästs i sin helhet av minst

FYRA PERSONER,

som gjort sina egna bedömningar.

Ytterligare

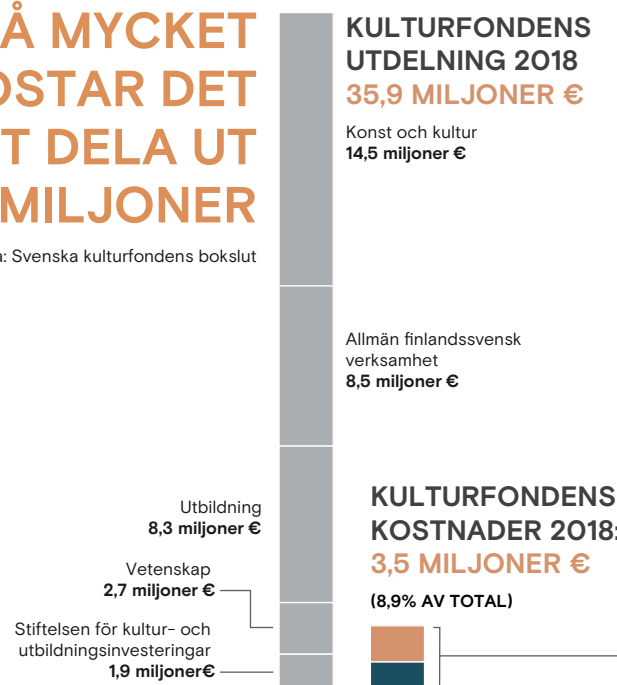
25 PERSONER

(delegationen och styrelsen) har behandlat hennes ansökan och tagit ställning till om just Sofia och hennes projekt ska få bidrag.

SÅ MYCKET KOSTAR DET ATT DELA UT 36 MILJONER

Källa: Svenska kulturfondens bokslut

SLS förvaltar pengarna

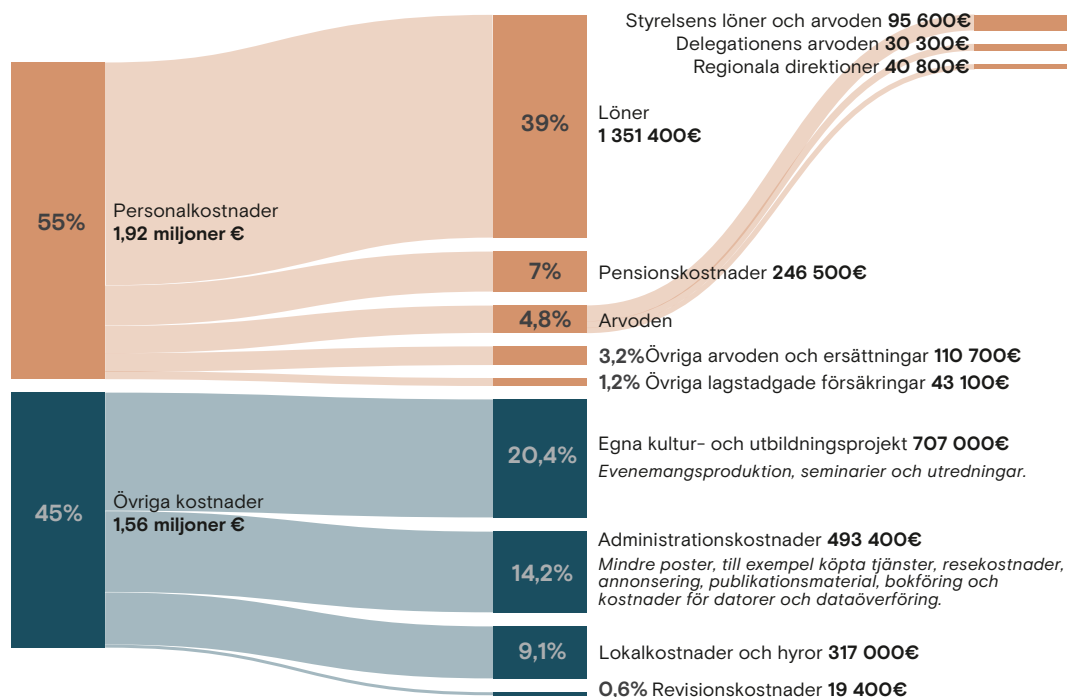
- Svenska kulturfondens förmögenhet ägs och förvaltas av Svenska litteratursällskapet i Finland (SLS).
- 1,2 miljarder euro är marknadsvärdet på Svenska kulturfondens placerings-tillgångar (31.12.2018).
- SLS bestämmer varje år, på basis av avkastningen, hur mycket pengar Svenska kulturfonden får disponera över.
- Kulturfonden bestämmer självständigt över hur pengarna används.
- SLS får cirka en halv procent av kapitalbeloppet som gottgörelse för förmögenhetsförvaltningen, det vill säga 2 miljoner euro år 2018.
- Utdelningen och administrationen sköts av Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr. I sin utdelning använder stiftelsen namnet Svenska kulturfonden.

– Vi reser aldrig businessklass och bor inte på lyxhotell. Det är hellre spårvagn än taxi och så finns det inga bastun, sommarstugor eller andra dolda förmåner, säger Lillkung.

– Hos oss är det lite fint att vara »snål« eftersom det är andras pengar vi hanterar, fortsätter Forsell-Stenström.

I samband med utdelningen ska de som ansöker bemötas och behandlas rättvist och jämlikt och det ska gå att påvisa att rätt pengar använts för rätt ändamål. En uppgift som inte är helt lätt eftersom Svenska kulturfonden omfattar kring 490 olika fonder, av vilka flera är specialfonder med specifik utdelning. Till exempel kan en sökande som studerat möbelkonst vid Konstindustriella högskolan och som söker om resestipendium få pengar från *Engblomska Stipendiefonden*.

– Allt ska finnas inne i systemet där det går att spåra. Det finns inga gömda papper i skrivbordslådorna och jag som vd delar inte ensam ut några pengar, säger Lillkung.

Systemet ja. Vi lämnar vd:n och ekonomichefen för en stund för att rikta strålkastarna mot Kulturfondens webbaserade datasystem *Rimbert*. Det är nämligen tack vare Rimbert det överhuvudtaget är möjligt för Kulturfonden att hantera drygt 7 000 ansökningar per år.

Det är i Rimbert de sökande fyller i sina ansökningar. Systemet hanterar och sorterar ansökningarna, som sedan behandlas av Kulturfondens tjänstemän, externa sakkunniga och förtroendevalda – i Rimbert. Där finns rapportering om närståendekrets och jäv och mycket mer. Datachef **Peter Hällström** beskriver Rimbert som Svenska kulturfondens »hjärna, hjärta och minne«.

– Rimbert är dessutom pålitlig och ärlig.

Hällström och hans tre kolleger i IT- och kundkontaktteamet har som mål att Rimbert inte ska ha några fel och att systemet ska vara så användarvänligt och flexibelt som möjligt.

– Ju bättre vi jobbar, desto färre samtal får vi och då kan vi lägga tid på annat.

Vi återvänder än en gång till Lillkungs kontor. Lillkung berättar om hur november-ansökan gick till i början av 2000-talet, när han själv anlätades som sakkunnig i musik. Då skickades ansökningarna in per pappersbrev och praktikanter förde sedan manuellt in dem i ansökningssystemet. Musiker skickade skivor och noter, konstnärer tavlor och lådorna med ansökningar fyllde Kulturfondens korridorer.

– Jag var en bra sakkunnig eftersom jag hade bil. Jag hämtade åtta flyttlådor, stuvade in dem i min gamla Ford Taunus och hade materialet i en vecka tills jag körde lasset till en annan sakkunnig.

I dag finns allt i Rimbert. Forsell-Stenström säger att personalen hela tiden jobbar för att utveckla systemen och hitta på effektivare sätt att jobba.

– Administrationen får inte växa och växa, den måste vara vettig och effektiv. Och självfallet ska donatorernas vilja respekteras, säger hon.

Något att tala med

TEXT MARTINA LANDÉN-WESTERHOLM
BILD KIM ÖHRLING

Inga språkkunskaper är bortkastade, men ett språk är viktigare än alla andra. Det språket är ditt modersmål. På Svenska dagen 2018 gjorde Kulturfonden det möjligt för alla att stödja kultur och utbildning. På det språk som ligger hjärtat nära.

Många tror att man måste äga ett stenhus i centrala Helsingfors, en stor aktieportfölj eller andra enorma tillgångar för att bli en av Kulturfondens donatorer. Det stämmer inte. Bland de ungefär 490 donationer som Kulturfonden hittills fått finns både stora och små. I höstas gjorde Kulturfonden det möjligt för var och en att sälla sig till donatorernas skara. På svenska. I Finland.

– Vi är tacksamma att många donatorer har

valt att stödja utbildning och kultur på svenska. Nu ville vi göra det möjligt för ännu fler att bidra till Kulturfonden och till att skapa kulturupplevelser för många på svenska, säger Kulturfondens vd **Sören Lillkung**.

Men varför ska Kulturfonden samla in pengar? Har en förmögen fond i Svenskfinland ens rätt att be om donationer då det finns många insamlingar för ändamål som är mer akuta?

– Då kommunerna kämpar med kostnaderna för basservice, krymper ofta resurserna för kulturförskolan och kulturproduktion. Det är illa – särskilt när det handlar om barn, ungdomar och andra grupper som inte på egen hand kan nå det utbud som finns, säger Sören Lillkung.

– Idag är dessutom språkklimatet kärt på många håll, men samtidigt finns det en vilja att stödja det svenska. Vi ville göra det enkelt för alla hugade att göra gott på svenska i Finland.

Därför föddes idén till kampanjen *Något att tala med* och den tillhörande webbplatsen **donation.kulturfonden.fi** där alla med en – större eller mindre – donation kan stödja en kulturverksamhet som ligger hjärtat nära. Samtidigt som Kulturfonden ville öppna möjligheten för alla bli en donator, var det lika viktigt att lyfta betydelsen av att få tala sitt eget språk. Att ha ett modersmål och få använda det.

Hellre allvar än humor

Niclas Runeberg jobbar som copywriter på kommunikationsbyrån Hasan & Partners och blev den som fick uppdraget att planera kampanjen och kampanjmaterialet – bland annat en videofilm – för Kulturfonden.

– Ofta väljer man att beskriva det finlandssvenska med humor och på något sätt förlöjliga oss själva. Nu kändes det som att gå över där ribban var allra lägst. Vi ville ta oss finlandssvenskar på allvar och inte samla sympatier genom att skratta åt oss själva, säger Niclas.

Niclas fick snart sällskap av sin kollega **Alfonso Arbós**, Art Director. Alfonso är från Katalonien och van vid en flerspråkig miljö.

– Alfonso hade inga förutfattade meningar om finlandssvenskar och vår kulturella

kontext. För honom betydde inte ankdamn, kräfter och andra finlandssvenska symboler någonting. Alfonso kastade fram idéer, och min uppgift var att gallra och matcha dem med det finlandssvenska, säger Niclas.

Svårare på främmande språk

Niclas har språket som sitt arbetsredskap, men får – liksom också Alfonso – sällan använda sitt modersmål. Vare sig på jobbet eller i samhället.

– Man måste alltid kämpa mera för att låta trovärdig på ett annat språk.

Där hittade de också på infallsvinkeln för kampanjen – språket skulle vara hjälten! Men vilken skulle berättelsen vara? Budskapet fick inte kännas påklippt och symboliken måste fungera.

– De flesta finlandssvenskar bor nära vatten och vår kultur är också starkt förknippad med skärgård. Vatten blev vår miljö – eller egentligen blev det en undervattensmiljö. Vi ville göra symboliken tydlig genom att låta aktörerna i filmen försöka tala under vattnet. Litet som när din inre röst talar modersmålet, men du formulerar dig på ett annat språk. Man anstränger sig mera, men är ändå inte lika tydlig som på modersmålet.

Undervattensmiljön skulle skapa en tryckande känsla och samtidigt överraska – fullt klädda människor gestikulerar och försöker kommunicera under vattnet.

– Då människorna kommer upp till ytan är de i en finländsk skärgårdsmiljö, trygg och idyllisk. En miljö som för många representerar det bästa i livet – semester och vila, hav och solnedgång. Efter ett spännande och litet tryckande anslag, slutar filmen i dur, förklarar Niclas.

Kampanjfilmen spelades in sommaren 2018 i Borgå skärgård. Alla aktörer som deltog i filminspelningen representerar olika områden och genrer som Kulturfonden stöder.

Mysigt trots allt

Niclas och hans kolleger samlade ett team där alla med en kreativ roll talade svenska – kreatörerna, regissören, producenten, fotograferna och förstås alla aktörer, de som syns och hörs i filmen. Aktörerna representerar olika åldrar, genrer och regioner. För Alfonso, som tidigare inte kommit i kontakt med det finlandssvenska, blev dagen en ögonöppnare.

– Vi hade samlat en gäng som inte kände varandra på förhand. I filmkonceptet undvek vi alla finlandssvenska stereotypier, men under inspelningsdagen besannades ändå föreställningen om oss finlandssvenskar som sociala och öppna. Alla umgicks, stämningen var jättebra och nya samarbeten föddes.

Niclas team hade hittade en inspelningsplats i Borgå där man kunde filma under-vattensscenerna i en sjö med klart vatten och slutscenen på en havsstrand i solnedgången. Sommarvädret uppfyllde dessutom alla evenemangsarrangörers drömmar.

Något att tala med

Du kan se videofilmen *Något att tala med* på webbadressen **donation.kulturfonden.fi**. Via samma adress kan du också göra en donation till kulturupplevelser på svenska.

I filmen deltar

- **Ylva Ekblad**, skådespelare, Vasa
- **Maija** och **Anssi Hurme**, illustratör och grafiker, Helsingfors
- **Nayab Noor Ikram**, fotokonstnär, Mariehamn
- **Annika Jansson**, Marthaförbundets verksamhetsledare, Kyrkslätt
- **Anna Kettunen**, skolelev, Grankulla
- **Birk** och **Vide Lerviks**, unga talanger, Raseborg
- **Oskar Silén**, skådespelare, Helsingfors
- **Nicke Wulff**, rektor, Åbo

Filmen *Något att tala med* fick ett hedersomnämmande i digimediätävlingen Grand One våren 2019.

– Hela inspelningsdagen var exceptionellt lyckad. Aktörerna kämpade största delen av dagen i och under vattnet, men alla bjöd på sig själva och gav järnet under hela den långa dagen.

– Det var dessutom extremt lätt för oss som hade skapat konceptet att förklara för alla på stranden vad vi ville visa i filmen. Alla fick uttrycka sig på sitt eget modersmål och filmen blev en produkt av just det som kampanjen handlar om. Känslan när man får kommunicera och vara sig själv på sitt modersmål, säger Niklas.

Kulturupplevelser för alla

Filmen blev klar och webbplatsen publicerad under slutet av året. Men vad händer med de pengarna som kommer in som nya snabbdonationer?

På webbplatsen donation.kulturfonden.fi kan nya donatorer välja ändamålet för sin donation – Kultur i skolan, Kultur i dagis, Kultur på bibban eller Kultur i vården – och storleken på bidraget – 20, 50, 100, 250, 500 eller 1 000 euro – och till vilken region i Svenskfinland bidraget går. De nya »snabbdonationerna« fonderas inte utan går direkt och i sin helhet till utdelning. Donatorn kan snabbt få veta vart hens bidrag har gått och Kulturfonden kan dessutom, om donatorn så vill, kommunicera till mottagarna vem som möjliggjort kulturupplevelsen.

Kulturfonden har under tio år gett bidrag till skolor, daghem, bibliotek och vårdenheter som vill engagera en konstnär eller kulturarbetare. De så kallade kulturpaketen är populära – det finns ett tydligt behov av kulturupplevelser på svenska.

– Vi har ett maskineri som är trimmat för att snabbt, billigt och jämlikt dela ut bidrag. Donationerna som vi nu samlar in riktar vi till de här bidragsformerna som har en enkel utdelningsprocess. Skolor, daghem, bibliotek och vårdenheter kan ansöka om kulturpaket under hela året, vi behandlar ansökningarna i den takt de kommer in och de som söker får ett snabbt beslut, säger Sören Lillkung.

Men har fonden också en ekonomiska målsättning med kampanjen? Hur mycket pengar väntar man sig av kampanjen?

– Det här är ett långsiktigt projekt. Samtidigt som vi nu gör det enkelt och möjligt för alla att göra en donation, är det lika viktigt att visa att de pengar som kommer till oss – både som snabbdonationer och via gamla eller nya testamenten – går precis till det ändamål som donatorn väljer och utan stora omkostnader. Vi jobbar med ett evighetsperspektiv, så vi är vana vid att man inte genast kan se effekterna, säger Lillkung.

Pristagare 2019

TEXT AXEL ÅHMAN

Sebastian Fagerlund

STORA KULTURPRISET 30 000 EURO

Kaffe pannan puttrar när kompositören Sebastian Fagerlund öppnar dörren till sitt hem i Helsingfors. I hans arbetsrum ligger det färdiga partituret för en cellokonsert som nyss haft premiär i Hamburg. Framför datorn ligger några hastigt skrivna noter på ett blankt notblad, de första blyertsskisserna som konserten började från. Vi bänkar oss i vardagsrummet där pianot står en bit bort med locket nedfällt.

– Jag spelar inte och lyssnar inte heller på musik för att slappna av längre. Jag njuter av

tystnaden efter att ha hört klanger och musik i huvudet hela dagen.

Fagerlund började som violinist, men komponerandet tog tidigt allt större fokus. Han hade turen att i tonåren ha en violinlärare som såg och stödde hans intresse för att komponera.

Efter att ha utbildat sig till violinist vid Åbo konservatorium gick han vidare till kompositionslinjen vid Sibeliusakademien i Helsingfors. Därifrån blev han klar under tidigt 2000-tal. Violinen fick allt mindre

kärlek, tiden gick till att komponera. Någon tydlig brytpunkt kan han inte se utan förändringen skedde gradvis.

– Jag hade så mycket musik jag ville sätta till pappers.

Det stora genombrottet kom 2006 med en klarinettkonsert som komponerades för Christoffer Sundqvist och uruppfördes på Korsholms musikfestspel. Radions symfoniorkester gjorde en inspelning av den och ett halvt år senare fick skivbolagsdirektören Robert von Bahr höra den och ringde genast upp Fagerlund.

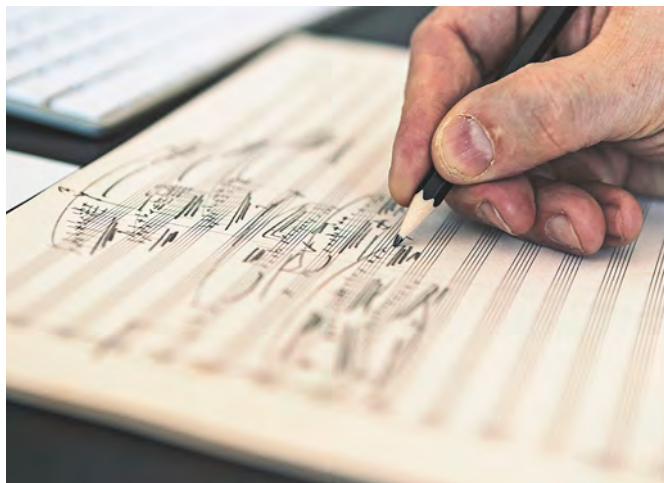
– Han nästan ropade i telefonen av upphetsning och ville att jag skulle spela in konserten med Göteborgs Symfoniorkester så fort som möjligt.

Inspelningen blev av några veckor senare och fick fantastiska recensioner i bland annat BBC Music Magazine. Konserten blev det första verket av Sebastian Fagerlund som spelades av BBC Symphony Orchestra i London.

– Klarinettkonserten var utan tvekan en brytpunkt, men det tog mig tio år att erkänna det. Tack vare den fick jag ett stort skivbolag och en duktig förläggare bakom mig.

Fagerlunds största verk hittills hade premiär på Nationaloperan i Helsingfors hösten 2017. Baserad på Ingmar Bergmans filmmanus med libretto av Gunilla Hemming uruppfördes operan *Höstsonaten*. Cirka tre års arbete kulminerade med succé. Fina recensioner från världen över och en nominering för bästa opera i *International Opera Awards* höjde Fagerlund till nya höjder i musikvärlden. Nu ska operan spelas i flera stora operahus världen över, från Europa till Asien.

– Den spelas på originalspråket svenska över hela världen. Det är häftigt att ett marginalspråk får ta plats på världens stora operascener.

I ungefär 15 år har Sebastian Fagerlund jobbat som kompositör och uppdrag har det aldrig varit brist på. Efter det stora jobbet med *Höstsonaten* tog han ledigt några veckor och kände inte för att någonsin ta tag i en opera igen. Men när ledigheten var över började nya idéer knacka på.

– Jag är inte förtjust i långa pauser. Jag mår som bäst när jag är i kontakt med det jag komponerar.

Linda Bondestam

KULTURFONDENS PRIS 15 000 EURO

Illustratören Linda Bondestam sitter i sin sons rum och jobbar på flera projekt. Hon är mitt i en intensiv period, men har övergett sitt kontor för några dagar och jobbar istället hemma för att se familjen mer.

– Jag har två böcker och två animationer på gång. Egentligen har jag ännu fler projekt, men du tror mig inte om jag radar upp dem alla, säger Bondestam.

Beskedet om att hon vunnit Kulturfondens pris kom precis i rätt läge. Bondestam satt böjd över sitt arbetsbord och med anstormande deadlines oroade hon sig för hur det skulle bli.

– Jag blev otroligt glad och förvånad och jag behövde verkligen höra det. Just när de ringde var jag i den jobbiga fasen.

Trots att hon älskar sitt jobb, är det aldrig bara enkelt för Linda Bondestam. Varje projekt har i något skede en period då allt känns uselt eller bilderna bara inte vill dyka upp på pappret.

– Ibland måste man bara bita ihop och rita, det enda sättet att ta sig upp ur en svacka är att jobba vidare. I något skede faller sen alla pusselbitar på plats och det är underbart.

Linda Bondestam jobbar helst med en stor konstnärlig frihet. Korta texter utan noggranna beskrivningar ger svängrum för illustratören.

– En bra bilderboksillustration ska vara samspelt med texten, men också öppna världen i boken och ge något utöver det som texten berättar. När de tillsammans berättar något helt nytt blir det lite magiskt.

För Bondestam är arbetet som skönast när hon har flow och överraskar sig själv av bara farten.

– Jag börjar alltid utan att planera så mycket. Då är det kul när det händer något oväntat.

Nayab Noor Ikram

KULTURFONDENS PRIS 15 000 EURO

– Varför då? Det var mitt spontana svar när jag fick samtalet att jag vunnit det här fina priset, sen blev jag oerhört glad och hedrad, säger fotokonstnären Nayab Noor Ikram.

Hon befinner sig i ett idylliskt finskt vinterland, på konstnärsresidenset Mustarinda i Hyrynsalmi, Kajana, för att andas ut efter en intensiv höst och börja på med nya installationer och konstprojekt.

– Jag har haft privilegiet att få jobba mycket det senaste året, men för att komma in i en ny skapandeprocess måste man också hinna vila upp sig lite, säger Ikram.

Den åländska konstnären med pakistanska rötter är bosatt i Åbo. Om hon ska välja ett tema som definierar hennes konst är det kulturidentitet, en känsla av mellanförskap, att tillhöra olika kulturer och bilda ett eget spår. Det har varit hennes tema sedan 2015.

– Människor har alltid en stor roll i mitt arbete.

Kameran har varit Nayab Noor Ikrams främsta verktyg, men hon är öppen för att använda olika tekniker, beroende på vad situationen kräver.

– Man kan inte låsa sig vid något specifikt, ibland behövs andra medium eller uttrycksätt. Men jag jobbar först utgående från en fotografs perspektiv, sen breddar jag mig.

Ikram har tillsammans med Ramina Habibollah nyligen varit kurator för flera utställningar, bland annat på festivalen för politiskt fotografi. Den här utställningen lyfter upp hur det är att vara POC (Person of color) i en postkolonial värld, vilket är ett underrepresenterat perspektiv i den finländska konstvärlden.

– Genom vårt arbete har vi fått möjligheter att medverka och påverka. Jag tycker det tyder på att en förändring både är möjlig och på gång.

Anna Schultz

KULTURFONDENS PRIS 15 000 EURO

Anna Schultz har nyss kommit hem från Nationaloperan. Anna är musiklärare i Åshöjdens grundskola och har haft genrep med musikklasserna för operan *Djurens planet*, en föreställning där 43 av skolans elever medverkar. Eleverna är från årskurs 3 till 6.

– För ett år sedan kom operans skapare till skolan för att arbeta fram föreställningen i en workshop tillsammans med eleverna, så de har jobbat med verket från början. Deras åsikter och tankar har fått ligga som grund, säger Schultz.

För de unga eleverna är det är mycket att komma ihåg; när man ska byta kläder, vara i sin roll, dansa och sjunga.

– Det är en stor upplevelse för alla inblandade. Jag hoppas att den sänker tröskeln att gå på opera och konserter.

I tio år har Anna Schultz jobbat som lärare för musikklasser. Under den tiden har många elever musicerat med henne. Åshöjden har

upp till femtio sökande på tolv platser. Men trots att musikklasserna är väldigt populära, har antalet har skurits ner i landet.

– Många hittar en fristad i musikklassen, här får de vara sig själva. Den bästa känslan i jobbet är när jag ser eleverna lyckas, när deras ögon strålar för att de njuter av det de gör. Och det behöver inte alls vara på konserter, ofta är det i klassrummet under lektioner.

Åshöjdens skola har samarbetat med många aktörer: årligen med Stadsorkestern, nu första gången med operan och en gång uppträdde de med Robbie Williams.

– Det är fantastiskt att jobbet med barn på gräsrotsnivå uppskattas, säger Schultz om priset från Kulturfonden. Jag brukar säga att jag inte nödvändigtvis utbildar nästa generation musiker, jag fostrar musikälskare och konsertbesökare.

Du kan läsa mera om projektet *Djurens planet* i reportaget på sidorna 38–43 i årsboken.

Rikard Bjurström

KULTURFONDENS PRIS 15 000 EURO

Tammerforsbon Rikard Bjurström svarar glatt i telefon, men ber att få återkomma nästa dag. Han är just nu upptagen med en grupp finskspråkiga studerande som kommit till Nordens hus för att tillsammans prata svenska.

– Tanken är att alla som vill ska våga prata och bli bättre på svenska. Vi vill erbjuda utrymmen för dem här.

Bjurström är ordförande för Nordens Hus som grundades 2011. Det är ett svenskt rum i Tammerfors som verkar både för det svenska och för det nordiska samarbetet

I staden bor i dag cirka 1 200 svenskspråkiga och Svenska samskolan i Tammerfors har både grundskola och gymnasium. Resurserna har alltid varit knappa, men på senare år har de krympt ytterligare.

– Konkurrenten från specialgymnasier på finska blir allt större, men vi jobbar hårt

på att stärka skolans dragningskraft. Renoveringar och nybyggen planeras som bäst.

Bjurström har levt så gott som hela sitt vuxna liv i Tammerfors, där han arbetat som segelmakare i sitt eget företag. Under den tiden har han sett en tydlig positiv förändring.

– Attityderna till olika språkgrupper har ändrats kraftigt i Tammerfors, det är en mer internationell inriktning nu. Folk ser på svenskspråkiga som en resurs istället för en börda.

Rikard Bjurström får Kulturfondens pris för sitt långvariga och stora engagemang för den svenska minoriteten i Tammerfors. Han är 65 år, men egenföretagare och eldsjäl är inte kända för att låta åldern stoppa sig.

– Jag har inga planer på pension. Jag fortsätter jobba för att det svenska och nordiska ska synas i gatubilden och att fler finskspråkiga ska hitta hit.

Ylva Holländer

NYLANDS SVENSKA KULTURFONDS PRIS 15 000 EURO

– Jag vill teckna hela världen, det var från den tanken allt började. Genom att teckna, undersöker jag världen på ett lekfullt sätt, säger konstnären Ylva Holländer om sitt senaste projekt som inspirerats av encyklopediteckningar från 1700-talet.

Hennes nya utställning *Döda och levande organismer* hade vernissage i början av mars på Forum Box i Helsingfors. Ylva hade jobbat under fyra-fem år med utställningen, som handlar om livet, början och slutet, och består av ett stort antal teckningar.

– Jag kan inte ens räkna hur många det är, men jag har i alla fall en liten början på att teckna hela världen.

I cirka 40 år har Ylva Holländer levt och verkat som konstnär.

– Det känns bra att få ett pris nu när jag jobbat länge och nått framgång. Men viktiga har också bidragen varit längs den långa vägen som har lett fram till i dag, att man fått bekräftelse i tider när man varit osäker. Det är ett långsam och krokig väg att utvecklas som konstnär och utan bidragen skulle det vara väldigt svårt att kunna arbeta. Priset från Kulturfonden är ett erkännande som lösgör energi och möjlighet att göra mer.

Konstvärlden har förändrats under Ylva Holländers verksamma år. Enligt henne har den blivit friare. Konstnärer tillåts experimentera mer och vara mångsidigare utan att bindas av olika -ismer.

– Kanske det har att göra med min ålder. När man blir äldre gör man vad man vill utan att snegla så mycket åt sidorna.

Johanna Grüssner

ÅBOLANDS SVENSKA KULTURFONDS PRIS 15 000 EURO

– Jazzutbildningen har gett mig den bästa möjliga grunden, säger sångerskan Johanna Grüssner. Den har gett mig möjlighet att bättre ta mig an alla olika musikstilar.

Grüssner bor i Stockholm och jobbar på musikgymnasiet Södra Latin, där hon är lärare i enskild sång, musikproduktion och kör. Hon har nyss bedömt 200 antagningsprov till sånglinjen.

– Det är en extremt tillfredsställande plats att jobba på. Här kan jag sporra unga personer och vattna det där fröet de har inom sig. Själv insåg jag ganska sent att musiken är något jag kunde satsa på professionellt. Jag åkte till USA för att studera i 20-årsåldern och där hittade jag mitt självförtroende.

Efter åtta år utomlands återvände Grüssner till Norden och blev nyförälskad i svenskan. Nu sysslar hon med sin egen musik, förutom i undervisningen, också på helger och kvällar.

Hon uppträder med olika band, körer och har bandet Ulvens Döttrar tillsammans med sina systrar.

– Ibland har Ulvens Döttrar lugnare perioder, men vi är ju systrar så vi ses ändå och det är ofta då någon kommer med en ny idé. I ett skede var vi tvungna att bestämma oss för att vi också måste träffas utan att jobba.

För några år sedan stod Grüssner vid ett vägskäl. 40-årskrisen slog till och egoboosten från USA hade mattats av. Hon visste inte om hon ville fortsätta med musiken, tvivlade på om det fanns en plats för henne i musikvärlden. Som ett sista kippande andetag sökte hon ett arbetsstipendium – och fick det.

– Det var som ett tecken, ett stort pekfinger som styrde mig in på rätt bana igen. Nu känns det absurt att jag någonsin tänkte på att lägga av. Jag skulle inte kunna leva utan musiken.

Matias Norrgrann

ÖSTERBOTTENS SVENSKA KULTURFONDS PRIS 15 000 EURO

Pjäsen *Lemmy badade aldrig i Närpes Å* satte Matias Norrgrann och manusförfattarkollegan Guy Rosenholm ordentligt på kartan. Den nyskrivna pjäsen drog fullsatt i Närpes hela sommaren 2018.

– Vi har skrivit tillsammans förr, men det var först med Lemmy som vi hittade vår stil, säger Norrgrann.

Arbetet med pjäsen tog tre år. Mest krut lade de på att få berättelse och synopsis att sitta rätt. Sedan ramlade dialogen på plats. Från det första telefonsamtalet visste de att de ville göra något om 80-talet i Närpes.

– Första gången vi diskuterade pjäsen skrev Guy i princip introsenen så som den slutligen blev. Sen var det bara att göra det klart.

Författarna skrev manuset på standardsvenska, men de tänkte på dialekt. Sen översatte Magdalena Snickars manuset till korrekt

närpesdialekt, främst för att underlätta för regissören Anders Slotte. Men att pjäsen skulle spelas på dialekt var det aldrig någon tvekan om.

– Nyskrivna lokala pjäser är viktiga för både publiken och skaparna. De berör oss på djupet. Det är bra att spela klassiker också, men utan nyskrivet fattas något, säger Norrgrann, som också är omtyckt lärare i historia och samhällslära i Korsholms högstadium.

Priset från Kulturfonden tillsammans med all positiv respons på sommarens pjäs sporrar till nya projekt. Som bäst ligger revysketcher på arbetsbordet, men också en ny pjäs.

– Jag vill lyfta fram Guy, utan honom skulle jag inte fått något pris. Vi har delat fifty-fifty på allt jobb. Det är ett så dynamiskt samarbete att jag knappt vet hur man skriver själv längre.

Filippa Hella

STELLA PARLANDS PRIS 5000 EURO

– Då och då frågar någon mig vad jag håller på med. Då svarar jag: Det undrar jag själv också, säger serietecknaren Filippa Hella.

I 20 år har hon illustrerat och tecknat serier, främst för vuxna men också för barn. Hon har använt sig av en mängd olika tekniker: akvarell, bläck och att teckna svartvitt med tusch, för att nämna några.

– Varje historia ska hitta sin uttrycksform, berättandet är ofta ganska klassiskt men teknikerna varierar. Jag är en hantverkare som vill göra allt för hand. Jag är usel på att scanna och jobba med serier på datorn.

Serier har fått ett uppsving på senare år, de sprids på nätet och det är lättare för många att hitta sin publik där. Hella säger sig ändå vara ganska traditionell, hon föredrar serier i tryckta böcker.

– Välplanerade böcker som bildar en helhet är underbara.

I Sverige har självbiografiska serier och serieromaner redan en tid varit populära och

samma trend börjar nu synas i Finland.

– Jag har en lång lista på saker jag vill göra. En av punkterna är: »Självbiografiskt storverk«. Men jag har satt upp en regel för mig själv – att inte börja på fler projekt innan jag är klar med det jag håller på med.

Filippa Hellas bana som serietecknare fick en flygande start för tjugo år sedan när hon skickade in fem sidor till Ny Tid och genast antogs som tidningens nya serietecknare.

– Det var stort och sporrande. Det är synd att tidningar inte längre satsar på serier som de gjorde förr, jag hoppas det blir en ändring där.

Hella säger att priset ur Stella Parlands fond känns hedrande, ett bevis på att någon ser och uppskattar att hon stretar på.

– När Sören Lillkung ringde sa han att priset delas ut till någon som är smått galen. Så känns det ibland när man har många bollar i luften.

Krista Siegfriids

FRANS HENRIKSONS PRIS 15 000 EURO

Krista Siegfriids är på väg till ett möte och passar på att tala i telefon samtidigt. Hon är en person som säger ja till saker. Hon beskriver det som att det känns fysiskt i hela kroppen, nyfikenheten är så stark att hon inte kan hålla tillbaka.

– Det värsta som kan hända är att jag misslyckas. Vem bryr sig? Det är bara att köra vidare.

Siegfriids har bland annat varit programledare för eurovisionsuttagningen UMK några år, synts på tv i flera andra uppdrag och haft en egen krogshow i Helsingfors. Låtskrivandet sköter hon alltid vid sidan av allt annat. Just nu jobbar hon med ny musik till sig själv, men en av fjolårets trevligaste överraskningar var att en låt hon varit med och skrivit gick upp som etta på listorna i Korea. I dag har musikvideon 24 miljoner visningar bara på Youtube.

– Det blev en comebacksingel för tjejbandet AOA. Vi skrev den för tre år sedan, men plötsligt tog den fart och blev en megahit.

Krista Siegfriids har tagit sig från Kaskö i Sydösterbotten till Helsingfors, Stockholm och ut i världen via Eurovision Song Contest. Hon är glad över Frans Henrikson-priset och stolt över sin hembygd.

– Jag har alltid varit stolt över mina rötter.

Nuförtiden jobbar Siegfriids mest på finska, en utveckling hon själv aldrig hade trott på för bara några år sedan. Allt började med hennes medverkan i *The Voice of Finland* och tog fart ännu mer när hon vann de finländska eurovisionsuttagningarna 2013.

– Jag övervägde att inte söka till The Voice på grund av min svaga finska, men jag tänkte: Nej, det här ska inte få begränsa mitt liv. Vem hade trott att jag skulle leda direktsända tv-program på finska några år senare?

Prismotiveringar

Sebastian Fagerlund

Sebastian Fagerlund är en av våra främsta tonsättare och hans produktion omfattar allt från opera och orkesterverk till kammarmusik och instrumentala soloverk. Sina musikstudier inledde han tidigt. Efter att ha utbildat sig till violinist vid Åbo konservatorium gick han vidare till kompositionslinjen vid Sibelius-Akademien i Helsingfors.

Sitt genombrott fick han då hans första klarinettkonsert uruppfördes år 2006. Några år senare prisbelönades hans surrealistiska kammaropera *Döbeln*. Samtidigt som Fagerlund är aktiv på olika håll i världen, ligger också det lokala hans hjärta nära. Han var med om att grunda kammarmusikfestivalen RUSK i Jakobstad och är en av de konstnärliga ledarna för festivalen.

Hans kompositioner har framförts av bland annat Singapores symfoniorkester, BBC:s symfoniorkester och holländska radions filharmoniska orkester. Fagerlunds största verk hittills, operan *Höstsonaten*, hade premiär på Nationaloperan hösten 2017. Operan fick fina recensioner världen över och en nominering för bästa opera i *International Opera Awards*. *Höstsonaten* ska spelas på svenska i flera stora operahus, i Europa och Asien.

Linda Bondestam

Linda Bondestam har illustrerat tiotals barnböcker som getts ut både i Finland och utomlands. Med hennes illustrationer har den moderna finlandssvenska barnboken nått en bredare publik än någonsin tidigare. Hennes stil är starkt personlig, överraskande och humoristisk. I sitt arbete visar hon alltid stor respekt för sina unga läsare.

Efter att hon med sina illustrationer berikat andra författares texter i tiotals verk, gjorde hon år 2018 sagoboken *Godnatt på jorden*, där hon stod både för bild och text.

Hennes karaktärer, bland annat bröderna Pixon, Businnan och Herr Glad, fascinerar både barn och vuxna och är utmärkta ambasadörer för den finländska barnboken.

Anna Schultz

Anna Schultz arbetar som lektor i musik vid Åshöjdens grundskola i Helsingfors, en av få svenskspråkiga skolor i Finland med musikklasser. Anna är aktiv på många håll inom det finlandssvenska musiklivet; hon har bland annat under flera år varit lärare i musikteori och lett barnkörer vid Martin Wegelius-institutets sommarkurser.

I början av 2019 var hon med om att skapa konceptet för den första svenskspråkiga skolooperan. I *Djurens Planet* har Annas elever både varit med om att skapa librettot

och medverkat i premiäruppsättningen på Nationaloperan. Efter premiären sprids skoloran till andra skolor i Svenskfinland.

Anna är en engagerad och omtyckt pedagog som kunnigt och passionerat lyckas med konststycket att förena teori med praktik. Hon har bidragit till att sprida musicerandets glädje bland hundratal elever.

Rikard Bjurström

Rikard Bjurström har under årtionden varit den drivande kraften bakom det som sker på svenska i Tammerfors. Han har varit ordförande för Svenska samskolan i Tammerfors under 20 år och ekonom i Svenska Klubben och ordförande för Kulturstiftelsen. Nordens hus och Luckan har etablerats i Tammerfors på Rikards initiativ. Ett av hans senaste projekt är svenska språklubbar för finskspråkiga barn.

Hans passion för det svenska i Tammerfors och för nordiskt samarbete har bidragit till att det svenska språket har fotfäste i staden. Rikard arbetar osjälviskt och ödmjukt för en svensk gemenskap i Tammerfors.

Nayab Ikram

Konstnären och fotografen Nayab Ikram är en åländsk konstnär med pakistanska rötter och bosatt i Åbo. Genom foto, film och installationer behandlar hon kulturidentitet, relationen mellan individ och samhälle och det som hon själv kallar mellanförskap.

Efter att ha avslutat sina fotostudier vid yrkeshögskolan Novia år 2015 har hon redan hunnit visa sina verk bland annat i Sverige, Belgien och Pakistan. Nayab var också en av de fotografer som fick bidra till jubileumsprojektet *100 finska fotografer* år 2017.

Med utgångspunkt i sin egen kulturidentitet visar hon på intressanta fenomen i samhället och berikar den finländska konsten.

Filippa Hella

Filippa Hella är illustratör och serietecknare med känsla för detaljer och vardagens absurditeter. Med små medel lyckas hon insiktsfullt fånga situationer och skapa världar som befolkas av fantasifulla djur och människor. Ibland i granna färger, ibland drömskt skira.

Under sina bildkonst- och serieteckningsverkstäder för unga delar hon frikostigt, men på sitt lågmälda sätt, med sig av sitt kunnande. Hon är också en av arrangörerna bakom den årliga seriefestivalen Å-fest som arrangerats i Borgå sedan 2015.

Filippa använder aktivt serietecknarens möjlighet att med hjälp av sin penna kommentera, belysa och påverka aktuella händelser.

Ylva Holländer

Ylva Holländer har under många år som bildkonstnär och konstpedagog vid Borgå konstskola inspirerat otaliga studerande och bidragit till att göra det nyländska konstfältet rikare. I Borgå har hon gjort konsten tillgänglig för allmänheten – till exempel via sin väggmålning intill Mannerheimgatans bro i Borgå och Galleri Fickan, ett rum för mediekonst i Borgå konsthall som hon tillsammans med Borgå Konstnärsgille har skapat och utvecklat.

Som bildkonstnär arbetar Ylva Holländer mångsidigt med olika tekniker och uttrycksätt. Hon kombinerar abstrakta former och naturtrogna detaljer. Hennes verk är lekfulla

och filosofiska och refererar ofta till naturen. Samtidigt finns ett allvar och större existentiella frågor i bakgrunden.

Matias Norrgrann

Matias Norrgrann är en omtyckt och medryckande lärare i historia och samhällslära vid Korsholms högskola. Med sitt engagemang inviger han eleverna i historiens mysterier samtidigt som han månar om deras trivsel och välmående.

Han är en värdefull kraft inom den sydösterbottniska teatervärlden – som idékläckare och dramatiker, skådespelare och regissör.

Krista Siegfriids

Krista Siegfriids är den energisprudlande artisten som satt hemstaden Kaskö på den internationella kartan. I sitt artisteri har hon forcerat många barriärer och fördomsfritt öppnat dörrar för möten mellan människor. Hon är lika hemma i den svenska som i den finska kulturen och är en god ambassadör för det svenska i Finland.

Johanna Grüssner

Johanna Grüssner är jazzsångare, musikpedagog, körledare och producent. Efter studier vid bland annat Ålands musikinstitut studerade hon jazz och improvisation vid Berklee College of Music och Manhattan School of Music.

Johanna har gjort stora insatser för musikkivet på Åland. Hon har bland annat grundat och leder Ålands Projektkör som gjort flera genreöverskridande projekt. Uppsättningarna har setts av tiotusentals åskådare på Åland och i Åbo, Jakobstad, Kristinestad och Stockholm.

Tillsammans med sina två systrar har Johanna gruppen *Ulvens Döttrar* som arrangerar och framför låtar med rötter i etnisk världsmusik. Johannas komposition *Migrantvisan* uruppfördes på Skolmusik 2017 av tusentals barn och unga.

Några bidrag 2018

»Om djur far illa blir vi arga«

TEXT LUKAS RUSK
BILD SOFIA EK

I Finlands första svenskspråkiga skoloopera *Djurens planet* blir djuren herrar över människorna. Librettisten Monica Vikström-Jokela ville veta vad barn tycker är viktigt. Djur och hur vi behandlar dem, svarade eleverna på musiklinjen vid Åshöjdens grundskola i Helsingfors.

— **V**i har en hund men apan är mitt favoritdjur! Min hund kan bli ganska ivrig när jag kommer hem då han varit ensam hemma hela dagen, säger 11-åriga **Leevi Töringe**.

— Djur måste få leva där de fötts och inte i fångenskap. Om man valt att skaffa ett husdjur måste man sköta om det, säger 13-åriga **Leni Beckman**.

Aurora Busck-Nielsen (t.v.), Leevi Töringe, Leni Beckman och Siri Stenius får alla spela sina favoritdjur i *Djurens planet*.

Barnen sjunger upp tillsammans med regiassistenten Anna Nora.

Flickan Joys (Katariina Heikkilä) skurkaktiga manager (Titus Ylipää t.v.) vill att hennes hund Jack (Hedvig Paulig) ska klä ut sig till pirat för en rolig video.

— Jag älskar djur, jag tycker att alla djur ska få leva fritt. Jag vill inte äta kött och vill inte att djur ska skadas, säger 10-åriga **Siri Stenius**.

— Vi har fiskar. Dem kan man inte kela med, men när jag går fram till akvariet kommer de fram och tittar på mig med vidöppna ögon och undrar om de ska få mat, säger 10-åriga **Aurora Busck-Nielsen**.

De fyra barnen sitter i en soffa på andra våningen i Åshöjdens grundskola i Helsingfors. De har alla varsitt mjukisdjur i famnen. Töringe har en apa, Beckman ett lejon, Stenius en hund och Busck-Nielsen en tiger.

— Hur långt har ni kommit? De andra börjar undra var ni är, frågar barnens lärare **Anna Schultz**.

Jag har lånat barnen för en kort intervju, från en intensiv repetition i gymnastiksalen

bakom oss. De går i skolans musikklass och repeterar som bäst Finlands första svenskspråkiga skolopera.

Inte nog med det – de har även fått vara med om att skapa operan.

Librettisten **Monica Vikström-Jokela** och kompositören **Cecilia Damström** kom på besök till skolan i mars 2018. De ville veta vad operan skulle handla om – vilka frågor som är viktiga för barnen.

– Vi tänkte att det skulle vara elektronik eller spel. Barnen svarade uppriktigt att familj, vänner, djur och natur är viktiga för dem. Vi blev lite förvånade över hur högt djuren kom på deras lista, säger Damström.

– Djuren kom upp på nytt och på nytt – om djur far illa blir barnen arga. Bland barnen fanns också en längtan efter att vara ett djur, säger Vikström-Jokela.

Hunden blir herre

Barnen springer kors och tvärs i gymnastiksalen med blickarna fastnaglade i sina mobiltelefoner. Om jag inte hörde att de samtidigt sjunger rent i flera stämmor skulle jag tro att en gymnastiklektion just tagit slut. Det är kaos, men ett kontrollerat kaos.

Mitt i salen står operasångarna **Elli Vallinoja** och **Saara Kiiveri**. Kiiveri har på sig en sele som är fäst i ett koppel som Vallinoja håller i. Kiiveri drar i kopplet och försöker springa runt – och Vallinoja stretar emot.

Vallinoja spelar flickan Joy. Joy har inga vänner och vill visa de andra barnen sin hund Jack, som spelas av Kiiveri. Men barnen bryr sig inte, de har fullt upp med att se på djurvideor.

Joy kommer snart på idén att filma Jack när han ylar och är kissnödig. Videon blir en viral hit, och Joy blir en rik och känd videobloggare. I Joys följande videoklipp tvingas

hunden Jack bland annat spela ballerina och Jack blir allt mer förödmjukad.

Situationen tillspetsas då Joys skurkaktige manager vill att hon och Jack ska delta i ett experiment. De ska gå in i en portal som några vetenskapsmän uppfunnit, trots att ingen vet vart portalen leder. Joy protesterar, men managern insisterar och säger att han redan sålt rättigheterna på inspelningen av experimentet till HBO och Netflix.

Joy och Jack flyger genom portalen till Djurens planet, där djuren är herrar. Där lär sig Joy en läxa om hur man ska och inte ska behandla djur.

– När de kommer ut ur portalen är det Jack som leder Joy i ett koppel. Det var barnens älsklingsidé, säger Vikström-Jokela.

Ensamhet och konsumtionshets

– Barnen tyckte om librettot. Efter att jag läst det för dem applåderade de! Det kändes verkligen fint, säger Vikström-Jokela.

Förutom djur handlar pjäsen också om vårt hetsiga och konsumtionsinriktade samhälle och hur det känns att vara ensam och att inte ha några vänner. Vikström-Jokela tycker det är viktigt att behandla seriösa frågor då man skriver för barn.

– Seriöst och roligt är inte motsatser, seriöst och ytligt är motsatser. Det får vara sorligt och roligt på en gång. Sen är utmaningen att behandla allvarliga saker på ett sätt som kan ta komiska uttryck.

Pjäsens teman kommer också fram i kompositören Cecilia Damströms musik. Cecilia fick i uppdrag att tonsätta operan efter att Vikström-Jokela skapat berättelsen utgående från barnen idéer.

– Under de första akterna är musiken tickande och den blir bara snabbare och

Djurens planet

- Premiär den 15 mars 2019 i Almisalen på Nationaloperan i Helsingfors.
- Finlands första svenskspråkiga skolopera.
- Åshöjdens grundskola är pilotskola för projektet.
- Efter premiären kan skolorna anmäla sitt intresse för operan. Anmälan öppnar i maj 2019. Skolorna får sedan tillgång till materialet, som de övar in under hösten. Projektet avslutas med att operans ensemble kommer på besök till skolan för en dag och framför operan tillsammans med eleverna.
- Projektet fick ett bidrag på 10 000 euro från Kulturfonden år 2018. Operan har bred finansiering från flera fonder och stiftelser.

snabbare, för att beskriva materialismens ekorrhjul på vår jord, säger Damström.

Ett tema i musiken är Joys drömmar. Stycket är långsamt och romantiskt inspirerat och Joy sjunger om hur hon vill bli berömd.

– Temat upprepas på Djurens planet, men där är ackompanjemanget förvrängt, säger Damström.

Även hon har använt sig av barnens idéer.

– Vi hade en musikworkshop där barnen spelade en intressant rytm. Jag har använt både den rytmen och modifierade versioner av den. Rytmnas lekfulla karaktär beskriver själva Djurens planet.

Matematik mellan repetitionerna

Två timmar senare är det dags för lunchpaus. Salen töms på barn. Regissören **J. Martina Roos** plockar in stora högar med mjukisdjur i blå plastkassar. Mjukisdjuren är barnens rekvisita då de spelar djur. Hon hinner med en kort intervju medan hon städar.

– Men kan du räcka mig hajarna där på bordet? ber hon mig.

Gruppen började repetera i början av 2019. Barnen har övat fem timmar i veckan ända sedan dess.

– Visst är det tungt för dem. Men eftersom de går i musikklass har de en viss vana, säger Roos.

Det är utmanande att jobba med barn, medger Roos, men också roligt.

Erika Ström (t.v.) och Sandra Mauritz spelar fiskar i operan.

Leevi Töringe har en hund. Apan är ändå hans favoritdjur.

Regissören Martina Roos säger att det är utmanande att jobba med barn men att det också är väldigt givande.

– Det är ett positivt samspel mellan barnen och resten av ensemblen. Barnen är väldigt öppna och det är lätt att få kontakt med dem. Det samma kan man inte alltid säga om vuxna! säger Roos och skrattar.

Barnen tycker inte att musiken är speciellt svår.

– Det är inte svårt att hitta stämmorna, säger Busck-Nielsen.

Det medger ändå att det är intensivt att öva så mycket.

– Jag brukar ofta vara trött i slutet av dagen. Men det är roligt att vi sätter mycket tid på det här, säger Busck-Nielsen.

– Nu har vi redan övat i över en timme fast det känns som om vi började helt nyss, säger Töringe.

I mars övade barnen fem timmar varje dag under några veckor, i Almisalen på Nationaloperan.

Men hinner de med resten av skolarbetet när de har fullt upp med att repetera?

– Vi har gjort schemaförändringar för det här och barnen har varsin läsplatta som de jobbar på. De skriver processdagbok vilket nog minsann är modersmål, och för biologin forskar de om sina djur. Barnen har också ritat bilderna till programbladen och på gymnastiken övar de på hur djuren rör sig, säger läraren Anna Schultz.

Det här är ett projekt som passar i den helhetsskapande undervisningen i den nya läroplanen, säger hon.

Det enda ämnet som saknas i projektet är matematik.

– Vi har jobbat in en del i förväg. Sen tar de med matteböckerna till operahuset och jobbar med dem under pauserna, säger Schultz.

För konstexpert Marjatta Levanto som var kurator för konstelheden i det nya barnsjukhuset är det viktigt att konsten lockar och väcker diskussion både bland patienterna och alla andra som besöker sjukhuset. Fjällugglan är en del av Leonora Fredrikssons *Korpi, lehto, tunturi*.

Konst för alla i sjukhus- korridorerna

TEXT MICHAELA VON KÜGELGEN
BILD CATA PORTIN

Kulturfonden donerade tillsammans med stiftelsen Brita Maria Renlunds minne en halv miljon euro vardera för konst till det nya barnsjukhuset. Resultatet blev en genomtänkt helhet som ska glädja patienter, familj och personal.

Korridorerna och väntrummen i det nya barnsjukhuset i Helsingfors har fyllts av nyskapad konst som piggar upp, lugnar ner och väcker intresse. Helheten som består av ungefär femtio verk av tretton moderna finländska konstnärer är mångsidig – och framförallt är den planerad med tanke på barnen och alla andra som vistas i huset.

– Jag började med att reda ut vilka som använder utrymmena, berättar konstexpert **Marjatta Levanto** som varit kurator för helheten.

Anu Tuominens *Viidakkokirja* som hittas i en korridor på sjukhuset.

I sitt arbete fick hon råd om teman av barnläkare **Pekka Lahdenne** som varit projektchef för det nya sjukhuset. Han avrådde bland annat från att ta med konstverk som relaterar till himlen för att inte skapa fel sorts associationer hos vare sig patienter eller föräldrar.

– Jag förde fram en medicinsk synvinkel och berättade hurdana patienter vi har på de olika våningarna, men jag ville inte begränsa något, säger Lahdenne.

Enligt Lahdenne var det avgörande att Levanto var med i planeringen.

– Hennes arbete har varit väldigt värdefullt för oss som är experter på medicin.

För Levanto, som hade sett konsten i det tidigare barnsjukhuset och förfärats över att den inte bildade någon helhet, var det viktigt att ändra på den saken.

– Jag har noga tänkt ut vilken konstnärers verk som ska finnas i vilket utrymme och vilken uppgift just det konstverket har, berättar Levanto.

Till exempel i ett väntrum där barnen väntar på operation finns en färgkarta i skogens och bergens färger och pappersskulpturer med en fjälluggla och andra fåglar. *Korpi, lehto, tunturi* är konstnären **Leonora Fredrikssons** verk.

– I ett väntrum är stämningen ofta spänd, men nu kan föräldrarna prata med barnen om konstverket och rikta tankarna åt annat håll, säger Levanto.

Inga prinsar och prinsessor

Marjatta Levanto har gedigen erfarenhet av kombinationen konst och barn. Under sin karriär har hon bland annat arbetat med konstfostran och museipedagogik på Finlands Nationalgalleri. Att tro att barnen bara är intresserade av prinsar och prinsessor är

att underskatta dem. Enligt Levanto tror många vuxna att barn inte gillar sådant de inte förstår, men hon säger att det är just det som lockar barnen. Själv vill hon att konsten ska utmana.

– Under arbetet med barnsjukhuset fick jag frågan om jag testat konsten på barnen, men jag tycker det är en löjlig fråga. Vad skulle ett testresultat säga? Barn blir intresserade av något de inte först förstår och sedan när de får en insikt är den desto mer glädjande.

Enligt Levanto hade det också varit poänglöst att skapa konst som barn tycker är rolig men som är tråkig för föräldrarna. I stället ville hon skapa en helhet som är till allas glädje. En del av konstverken finns faktiskt bara till för föräldrar eller personal. Till exempel på intensivens finns en lång korridor där personalen går av och an flera gånger om dagen. Där öppnar sig **Jorma Puranens** trädgårdslandskap *Mitä varjo sanoï*.

– Det är sagolikt vackra fotografier som tar betraktaren till en annan verklighet, förklarar Levanto.

I ett rum för endast föräldrar finns **Santeri Tuoris Metsä** – fotografier från en skog på Åland. Levanto säger att ett sådant rum ofta är ett förtvivlans rum och tanken är att skogslandskapet ska ge lugn.

Konsten som medicin

Barnläkare Pekka Lahdenne lyfter fram konstens betydelse för ett sjukhus – med konst kan man till exempel underlätta tillfrisknandet.

– Konst och lek ger möjlighet att bli frisk. Man kunde säga att konsten är medicin för barnen. Personalen och familjen får också se något annat än tråkiga väggar, säger Lahdenne.

Marjatta Levanto återspeglad i Kari Cavéns Selfie som gjorts av återvunnet material – precis som de fyra andra av Cavéns konstverk som finns på flera ställen i sjukhuset.

Många patienter är långtidssjuka och konsten kan bidra till en upplevelse av ett »normalt« liv.

Lahdenne är tacksam för donationen på en miljon euro från Kulturfonden och stiftelsen Brita Maria Renlunds minne. Också Levanto påpekar att summan gav en otrolig möjlighet.

– Jag har erfarenhet av att jobba för staten och då är 10 000 euro en jackpot. En donation på en miljon är exceptionell i Finland – också för konstnärskåren.

Flera gånger under rundturen i sjukhuset betonar Levanto betydelsen av att **Leif Jakobsson** som direktör för Kulturfonden tog initiativet till donationen och också fick med stiftelsen Brita Maria Renlunds minne.

– Allt började med en människas initiativ. Det behövs inte stora massor, utan det räcker att det finns en person som inser situationen och har möjlighet att påverka.

Den stora donationen gav konstnärerna en unik chans att skapa i lugn och ro.

– Alla tretton konstnärer tog det här på allvar och skapade sin konst just för sjukhuset. Det finaste var att få jobba med konstnärerna och skapa en genomtänkt

helhet. Det hade inte lyckats utan Kulturfonden, säger Levanto.

Utöver konsthelheten som Levanto skapade har barnsjukhuset tagit emot också andra donationer – bland annat en stor vas med rosor som finns strax utanför huvudingången. Levanto är inte övertygad om att skulpturen, som ursprungligen är skapad för en helt annan miljö och ett annat sammanhang, passar in i helheten.

Finlands bästa nutidskonst

Av de närmare femtio konstverken har projektchef Pekka Lahdenne inte hittat någon absolut favorit.

– Jag tittar alltid på verken när jag hinner. Det finns så många att jag hittar något nytt i dem varenda gång.

Marjatta Levanto påpekar att det är just det som är poängen.

– Varje konstverk förtjänar att upplevas många gånger.

Hon säger att det handlar om växelverkan mellan verket och betraktaren. Olika människor hittar olika dimensioner och det gäller både stora och små. På jouravdelningen finns **Anssi Pulkkinens** och **Taneli Rautiainens** konstverk *Systeemi* – en jättelik hand gjord av samma vatten-, el- och nätverksledningar som finns i huset.

– Det är lätt att rycka på axlarna och undra vad det är för skrot, men de olika nivåerna man kan uppnå med konst är oändliga. Alla verk har varit viktiga för mig, men vissa har jag varit tvungen att försvara mer än de andra.

Till exempel **Veikko Hirvimäkis** fiskskulptur *Kalajuttu* fick mycket kritik från allmänheten när det offentliggjordes att den skulle komma till sjukhuset. En mamma skickade e-post till Levanto och skrev att om den fula fisken ska finnas i sjukhuset kommer hon inte att föra sitt barn dit – hur sjukt barnet än är.

– Men barnen älskar den här typen av konst. Dessutom har jag inte hört en enda negativ kommentar sedan sjukhuset öppnade, säger Levanto.

Responsen varit överväldigande positiv.

– Konstnärskåren har jublat över att konsten inte är vald för att den är gullig eller trevlig. Helheten representerar verkligen vår bästa nutidskonst.

Anssi Pulkkinens och Taneli Rautiainens konstverk *Systeemi* – en hand som skyddar och tar emot små patienter på juren. Konstnärerna googlade nervbanor för att skapa en så verklighetstrogen hand som möjligt.

Blommor ska inte jämföras med månsken

TEXT LINN JUNG
BILD LINUS LINDHOLM

Erica Neuman skrev den vinnande kolumnen i *Argh?*
– en kolumntävling för dig som har något på hjärtat.
Vi har diskuterat med Erica om vad sociala medier
gör med vårt språk och vår självbild.

När Erica är tio år kommer hon hem gråtande från skolan. Hon känner sig ful. De andra flickorna är mycket finare. De är självsäkra och smala. Hon känner sig usel och gråter i soffkudden och mamma torkar hennes tårar.

Genom en skrivövning nio år senare får **Erica Neuman**, nyss fyllda 19 år, fatt i minnet från den stunden. På en lektion i modersmål i Topeliusgymnasiet i Nykarleby ska klassen skriva en text om allt som gör dem arga. Allt som irriterar och skaver ska listas. Då minns hon känslan av att inte duga som man är, att jämföra sig med andra och aldrig räcka till. Caps lock och arga utropstecken fyller listan i klassrummet.

Ericas text tar avstamp i minnet från gråtstunden och mammas tröstande händer. Det är en personlig och berörande text om omöjliga kroppsideal. Kolumnen seglar rakt in på förstaplatsen i *Argh? – en kolumntävling för dig som har något på hjärtat*. Tävlingen arrangeras av Svenska modersmålslärarförbundet i Finland med bidrag från Kulturfonden.

– Jag trodde faktiskt inte att kolumnen skulle utmärka sig. Jag tänkte att den var alldeles för kladdigt personlig, att den skulle glömmas bort i mängden, berättar Erica Neuman. Men många kan nog känna igen sig i den. När jag var tio jämförde jag mig med bilder i tidningen Julia. I dag jämför sig

– Det som man skriver om behöver inte vara stort, men man måste ha en relation till det, säger Erica Neuman som vann skrivartävlingen *Argh?* år 2018.

säkert många med influencers på sociala medier. Om man ska se krasst på situationen, så är den säkert värre i dag än när jag var barn.

Den första kolumnen vann

Ericas skrivande började med berättelser. Hon har fortfarande kvar hästhistorier som hon skrev när hon var åtta.

– Jag minns väldigt tydligt när jag skrev den första. Halva A4:an var text och nertill hade jag ritat ett föl. Nu blir det inte så mycket hästrelaterat längre, men jag gillar att skriva fantasy och skriver gärna i novellformat.

För Erica blev det en stor överraskning att bidraget »Att jämföra blommor med människor« vann tävlingen.

Erica Neumans tre bästa skrivtips

- 1 Viktigast är att komma igång. Strunta i vad du skriver i början. Du kan radera och flytta om i efterhand. Om du inte kommer i gång med det du tänkt kan du till exempel skriva en skoluppgift först. Väck skrivlusten genom att göra något annat.
- 2 Skriv om sådant du har relation till och erfarenhet av. Det måste inte vara så stort. Det kan vara en liten grej som gör att du får tag i en känsla.
- 3 Försök inte skriva en roman om att vara läkare – om du inte är en läkare. Skriv nära din egen vardag.

– Sociala medier stärker unga i deras skrivande. Förr kämpade de med att komma igång, idag skriver de bara på, säger Annette Kronholm-Cederberg.

– När min lärare kallade in mig i klassen och bad mig sätta mig försökte jag febrilt leta i mitt huvud: Vad har jag gjort? Vad har jag ställt till med? Jag trodde ju aldrig att hon skulle berätta att jag hade vunnit. Det var trots allt min första kolumn någonsin – och så vann den!

Annette Kronholm-Cederberg, ordförande för Svenska modersmållärarföreningen i Finland och modersmållärare i Topeliusgymnasiet, berättar att juryn som korade vinnaren föll för barnperspektivet i Ericas berättelse. Det sköra i att vara ett barn som upplever att det inte duger som det är.

– Texten är också stilistiskt välskriven och innehåller personliga reflektioner. Ett utmärkt exempel på att ingen berättelse är för liten eller för personlig. Jag tror på att stärka våra studerande i tron på att deras egna berättelser och erfarenheter duger och räknas, säger Kronholm-Cederberg.

Unga skriver i många genrer

Totalt 179 bidrag lämnades in till tävlingen. Många av dem berörde teman som klimat, utseendefixering och rätten till sin egen kropp. »Att jämföra blommor med mänsken« är en text som tar fasta på det subjektiva i skönheten. Blommor är vackra. Mänskenet är vackert. Men de går inte att jämföra med varandra.

– När jag jämför mig med andra försöker jag tänka på att sociala medier är mångaas heltidsarbete. Det som man tror är en snabb inblick i någons vardag är egentligen en stylad och konstruerad situation. En bild som personen säkert har jobbat med länge, berättar Erica.

Hon säger att det ändå är svårt att hantera jämförelseproblematiken. Men oftast avföljer hon kändisar som triggas av känslan.

– Jag följer helst kompisar och andra som jag gillar, till exempel den svenska youtubern och programledaren Clara Henry. Jag tror det är viktigt att vi pratar om det här. Jag skrev den här kolumnen för att hjälpa mig själv – och andra.

– Jag tror också att sociala medier har haft en stärkande effekt för ungas skrivande, instämmer Annette Kronholm-Cederberg. All flickilska som kom efter #metoo-rörelsen, allt som är skrivet ur frustration, har ur ett lärarperspektiv varit väldigt givande att följa. Det är bra att sätta ord på sina känslor, skriva ur

sitt eget perspektiv och samtidigt ha förmågan att sätta allt i ett större sammanhang.

I det stora hela ser Kronholm-Cederberg positivt på sociala mediers inflytande på skrivundervisningen.

– Att få unga att skriva i dag är mycket lättare än det var när jag började som modersmåslärare för tjugo år sedan. Unga är vana att skriva. Förr kämpade de med att komma igång, i dag kör de bara på.

Däremot tycker hon sig se att planeringen, redigeringen och korrekturläsningen kommer i andra hand. Den stora eftertanken saknas i texterna. Språket blir samtidigt mer talspråkligt med långa meningar utan punkter.

– Men jag vågar ändå säga att unga aldrig varit så genremedvetna som nu. De har koll på om de skriver en kolumn, chattar med en kompis, skriver en ansökan eller skickar ett wilmameddelande till en lärare. De kan hoppa mellan sina skrivna rum – genremässigt, dialektmässigt och språkmässigt.

Skriva för fler än läraren

Men problemet är förstås att sociala medier många gånger matar ett bekräftelsebehov.

– Det finns unga som snabbt raderar en text och en bild om de inte genast får likes. Allt måste vara perfekt och man tänker noga efter innan man publicerar, berättar Erica.

– Jag upplever också att många unga har blivit försiktigare med att publicera. De gör inte så där som min generation, som lägger upp allt på Facebook. Samtidigt kan man kanske se det så att unga i dag förhåller sig mer professionellt till sociala medier. De skriver för offentligheten – inte bara för sina vänner, säger Annette Kronholm-Cederberg.

På den fronten menar hon att en tydlig förändring har skett under de senaste tio åren.

Koulnmtävlingen Argh?

- I juryn som korade vinnaren fanns författaren **Johanna Holmström**, journalisten **Jeanette Björkqvist** och läraren **Petter Wallenius**.
- Ett rekordantal bidrag – över 100 – deltog i årets tävling och de lästes anonymt av juryn.
- Första pris var en resa för två till valfri nordisk huvudstad.
- Svenska modersmåsläraryöreningen i Finland arrangerar tävlingen, som Kulturfonden finansierar.
- Kolumnerna kan handla om stort och smått – något som verkligen engagerar skribenten.

– Som lärare har det varit intressant att följa hur offentlighetsaspekten har kommit in i bilden. Förr skrev studerande texter bara för mig, för läraren. Nu har de egna kanaler som gör att deras röst blir en annan. Texten är inte bara en dialog mellan mig och studeranden, utan texten skrivs för alla. Det finns ett större mod nu.

– Nu skriver jag mest på Tumblr och Instagram – och en massa skolarbeten förstås. Men i framtiden ska jag förhoppningsvis få ge ut en bok, säger Erica Neuman.

Just nu är det fantasyförfattaren Cassandra Claire, som skrivit den sexdelade serien *The Mortal Instruments*, som ger henne mest inspiration.

– Mest äkta blir det om man skriver om något som ligger en själv nära hjärtat och som man har erfarenhet av. Det behöver inte handla om så stora saker. Vardagliga händelser kan inspirera mig att påbörja en historia. Och sedan tar det bara fart!

Lilli Sukula-Lindblom
leder projektet
Sol i minnet.

Alla har rätt till kultur i vardagen

TEXT MICHAELA VON KÜGELGEN
BILD NINA AHTOLA

Med konst, lek och sång piggar pilotprojektet *Sol i minnet* upp minnessjukas vardag på tre boenden i Svenskfinland. Alla ska ha en chans att ta del av kultur. Det är syftet med den unika fondsatsningen.

En solig vinterdag dukas äppelsaften upp i champagneglas på andra våningen i Villa Anemone i Karis. Runt bordet sitter en handfull damer. En sticker på en halsduk, en annan bläddrar i en tidskrift och de andra pratar. Skådespelaren **Lilli Sukula-Lindblom** plockar fram sin ukulele, börjar spela och sjunga och damerna stämmer in.

Efteråt lyser ansiktena av glädje och det blir en spontan applåd. Sedan säger en av damerna att hon har bråttom till jobbet, hon jobbar nämligen som sjuksköterska i Helsingfors. Sukula-Lindblom nickar och frågar om arbetet och damen berättar. Att hon inte arbetat på flera år är inte så viktigt just nu. Fokus ligger på diskussion och närvaro.

– Det viktigaste är att se människan som en helhet, att se individen. Lär känna din klient, då är det mycket lättare att börja prata om saker som väcker minnen, berättar Sukula-Lindblom.

Lilli Sukula-Lindblom är projektledare för *Sol i minnet*, ett projekt för en bättre vardag för minnessjuka. Villa Anemone i Karis är en av tre enheter som är med i det treåriga pilotprojektet som finansieras av Kulturfonden i samarbete med Konstsamfundet och Svenska folkskolans vänner. De två andra enheterna finns i Jakobstad och Pargas.

Kulturfondens ombudsman **Åsa Rosenberg** berättar att man funderat på om fonden kunde göra något för att öka mängden kultur

i vårdmiljöer. Efter samtal med de andra fonderna föddes *Sol i minnet*.

– Alla har rätt till kultur i sin vardag. Också ålderdomen ska vara en kulturellt aktiv period i livet, säger Rosenberg.

Lilli Sukula-Lindblom valdes till projektledare eftersom hon i tre år hade arbetat med att föra kulturella upplevelser och personliga möten till minnessjuka på olika håll i Svenskfinland. Lilli grundade också föreningen Sjukhusclowner rf.

Personalen får pröva sig fram

Projektet *Sol i minnet* är halvvägs och enligt Sukula-Lindblom är det på god väg. Hon är själv spindeln i nätet men säger att hon främst koordinerar ett nätverk av andra kunniga människor. Hon lyfter framförallt geroartisten **Taina Semis** insats. Semi har lång erfarenhet av vårdarbete och har varit en central person i projektet då man utvecklat en modell i personcentrerad vårdkultur.

– Det har skett många förändringar, bland annat i vårdpersonalens attityd. I början var en del av vårdpersonalen skeptisk till projektet och upplevde att de inte hade tid att satsa på det. Men vi vill lyfta fram att vårdare inte endast behöver vårda, de kan också göra roliga saker, säger Sukula-Lindblom.

Bernadetta Stenström som är chef för boendeenheten på Villa Anemone intygar att det tog ett tag innan personalen var med på noterna. Under det första året var många motvilliga och ville inte delta. Stenström, Sukula-Lindblom och Semi kallade till en gemensam träff där alla i personalen fick komma till tals. Träffen blev en vändpunkt.

– När personalen såg resultat fick de motivation och energi. De får själva hitta på olika saker och pröva sig fram. Jag säger aldrig nej

till något och berömmar om någon kommer med något nytt, säger Stenström.

Enligt henne har projektet lett till att personalen är mer initiativrik och kreativare än tidigare.

– Jag är otroligt stolt över dem. Det känns som att vi haft tur för att vi får vara med i projektet och samarbeta med Lilli och Taina.

Kultur behövs överallt

När Lilli Sukula-Lindblom pratar med dem som bor på Villa Anemone ser hon alltid till att fokusera på en i taget. Inför det här besöket har hon skrivit ut texten för Marseljäsen på franska eftersom en av herrarna på boendet alltid brukar sjunga den. När han kommer in i rummet går hon genast fram till honom, gräver fram luntlappen och de stämmer in i gemensam sång. Han kan sången utantill – naturligtvis.

Man ser på långt håll att Sukula-Lindblom verkligen bryr sig om dem hon träffar, men hon säger att hon egentligen är lite egoistisk.

– Om mindre än tjugo år är jag själv åttio år och högst sannolikt är jag minnessjuk. Jag vill gärna själv bo på ett hem där man får uppleva kultur i vardagen.

Helena Nivala som är ansvarsperson för projektet *Sol i minnet* på avdelningen för minnessjuka på Villa Anemone säger att verksamheten borde finnas på fler enheter.

– Utgångspunkten borde alltid vara att man beaktar alla klienters resurser och intressen. Ett boende ska kännas som ett hem, säger hon.

Också hon är tacksam för att Villa Anemone får vara med i projektet.

– Om man går på en kurs tänker man på det man lärt sig en tid men faller snart in i de gamla rutinerna.

Sol i minnet är ett projekt för en bättre vardag för minnessjuka. Kulturfonden finansierar projektet tillsammans med andra fonder.

Med ett treårigt projekt är det lättare att skapa något bestående. I början var det många i personalen som upplevde att projektet krävde mycket av dem, men enligt Nivala har de nu insett att det handlar om små saker i vardagen.

– Det handlar om hur man pratar med klienterna, att man vet att någon vill dricka saften ur ett vinglas, att man stannar upp, ser människorna och ser världen ur deras synvinkel, säger Nivala.

Hon lyfter också fram betydelsen av konst när man arbetar med minnessjuka.

– Konst kan göra underverk, speciellt musik är viktigt för minnessjuka.

Unik satsning

Hittills är ungefär sjuttio personer involverade i *Sol i minnet*, men tanken är att projekt-idén ska leva vidare i fler enheter. Bernadetta Stenström har redan implementerat metoden på andra avdelningar på Villa Anemone.

Under projektet satsar man också på cheferna, som bland annat får lära sig om personcentrerat ledarskap.

I maj 2019 börjar en utbildning för trettio *Sol i minnet*-coacher, vårdare som ska föra projektet vidare, och under 2020 sammanställs en handbok.

– Jag är stolt över att det redan bildats ett nätverk där det bjuds på idéer. Jag är också stolt över personalen och alla volontärer som kommer med egna idéer, tänker själva och prövar, säger Sukula-Lindblom.

Det fritt fram för olika boenden att utveckla metoden så att den känns rätt just där. Utöver personalen har anhöriga, volontärer och artister sina roller – och de minnessjuka är så klart huvudpersoner.

För Kulturfonden är projektet en unik satsning. Vanligtvis kan man inte stödja offentliga sektorn, men via ett kulturprojekt är det möjligt.

– Vi har en åldrande befolkning i Finland. Arbetet började med minnessjuka, men vi vill bidra till att så många vårdenheter som möjligt kan erbjuda sina klienter kulturupplevelser, säger Åsa Rosenberg.

Lilli Sukula-Lindblom vill att projektet ska bli något mer än en rapport som snart glöms bort. Hon är ändå noga med att påpeka att det redan görs mycket gott i vården och att det finns många fantastiska vårdare.

- Redan då finsk- och
svenskspråkiga studerande
umgås kring samma bord,
känner vi att vi överskrider
gränser, säger lektorn
Camilla Ekman.

På svenska. I Finland. Nu också på finska.

TEXT ANNIKA RÖNNBLAD
BILD JENNA NYMAN / NOVIA

– Flerspråkighet är en attitydfråga. Vi vill att våra studerande förstår hur viktigt det är att kunna språk, säger Camilla Ekman, lektor vid Yrkeshögskolan Novia och ledare för projektet *Två språk, tusen möjligheter*. Det är ett av 79 projekt som Kulturfonden satsar sex miljoner euro på inom *Hallå!* – det strategiska programmet för en levande flerspråkighet.

Åboland är tvåspråkighet naturligt. I näringslivet längs den åboländska kusten behövs både finska och svenska och för många av Novias studerande är det nödvändigt att stärka svenskan. Vi vill hjälpa våra studerande med de språkkunskaper som vi vet att de behöver i arbetslivet, säger **Camilla Ekman**.

Samtidigt som *Två språk, tusen möjligheter* stärker studerandenas språkkunskaper, förbättras också deras kontakt till det lokala näringslivet. Företag ger studerande uppdrag som anknyter till ämnen som de behöver stärka sina kunskaper i.

– Det kan till exempel handla om marknadsföring där Novias tradenom-

studerande samtidigt får öva på företagskommunikation. Våra studerande får konkreta uppdrag, till exempel att uppdatera webbsidor eller skriva texter och kommunicera professionellt på både finska och svenska. Att projektet har samarbetspartner inom näringslivet höjer kvaliteten, säger Camilla Ekman.

Projektet är ett samarbete mellan Novia, Turun AMK, Åbo Underrättelser och Å Communications. Studerande från Novia och Turun AMK jobbar tillsammans i grupper. Under våren planerar de tvåspråkiga evenemang, som tar avstamp i deras egen vardag.

– Det första evenemanget som de planerar är en tvåspråkig sits. Redan då finsk- och svenskspråkiga studerande umgås kring samma bord, känner vi att vi överskrider gränser, säger Ekman.

Språkinläring och attitydfostran

Att överskrida språkgränser var precis vad Kulturfonden var ute efter då initiativet till *Hallå!*-programmet togs. Det offentliga samtalet var kyligare än på länge.

– Vi tycker att samhällsklimatet kräver en insats av oss och vi vill dra vårt strå till stacken, men inom ramarna för vårt uppdrag – att stödja svenskan i Finland, säger utbildningsombudsman **Berndt-Johan Lindström**.

Strax före lanseringen av *Hallå!* utkom forskarkollektivet e2:s undersökning *Puhut sie ruotsia?*. Den visar att negativa attityder mot svenskan och svenskspråkiga florerar, men samtidigt efterlyser många finskspråkiga bättre möjligheter att prata svenska.

Sex miljoner till 79 projekt

- *Hallå!* – Kulturfondens fjärde strategiska program – genomförs åren 2018–2021.
- Förutom själva bidraget får projekten inom *Hallå!* hjälp med planering, projekthantering, utvärdering och kommunikation.
- Kulturfonden delar ut sex miljoner euro till 79 projekt. De enskilda bidragen varierar i storlek mellan 5 000 och 400 000 euro.
- Projektet *Två språk, tusen möjligheter* får 80 000 euro inom *Hallå!*
- Kulturfondens tre tidigare strategiska program genomfördes åren 2014–2016 med fokus på teater, gymnasieutbildning och tvåspråkig fritidsverksamhet.

– Trots att vi läser det andra inhemska språket under flera år i skolan, känner många att kunskaperna inte räcker till. Vare sig på jobbet eller fritiden. Tyvärr saknas ofta aningen lust eller tillfälle att använda det andra språket, säger Lindström.

Målsättningarna för *Hallå!* blev att främja språkkunskaperna i svenska och finska, öka samförståndet mellan språkgrupperna och betona språkkunskaper som en framgångsfaktor i ett flerspråkigt Finland.

Nytt språk, nya orter

Under våren 2018 efterlyste Kulturfonden goda idéer för det strategiska programmet *Hallå!*. För första gången satsade man på att nå också finskspråkiga sökande. Ansökningsformuläret översattes till finska och lanseringen av programmet gjordes parallellt på svenska och finska.

– Det här var första gången som vi fick lika bra synlighet i både svensk- och finskspråkiga medier, säger Lindström.

Av alla 286 ansökningar som lämnades in, gjordes hela 105 på finska och en handfull på två språk.

– Vi fick långt fler ansökningar än vi hoppades på. Särskilt nöjda är vi över att vi nådde många finskspråkiga som vill jobba för det svenska språket eller för tvåspråkighet. Vi hade ansökningar från Joensuu, Suomensalmi, Keminmaa, St. Michels och Rovaniemi. Det är orter som normalt inte figurerar i vårt ansökningssystem, säger Lindström.

Handbollsföreningar och universitetssjukhus

Sammanlagt beviljade Kulturfonden i juni bidrag till 79 projekt. Beloppen varierade mellan 5 000 och 400 000 euro.

Projektet drivs inom alla områden som Kulturfonden stöder. Ungefär hälften av ansökningarna gällde projekt inom utbildning och en fjärdedel konst och kultur. Bland bidragsmottagarna finns till exempel seniorörer, spelutvecklare, handbollsföreningar och universitetssjukhus – bredden är stor.

– Många ansökningar handlade om att främja språkinlärning bland invandrare, i arbetslivet och inom hobbyverksamhet, konst och kultur. Vi finansierar nu flera projekt där man utvecklar nya metoder för språkinlärning, till exempel genom forskning, attitydfostran, läromedel, appar och skolsamarbeten, säger Lindström.

Vid konstinstitutioner finansieras flera projekt där man satsar på publikarbete för att locka andra språkgrupper till konstupplevelser på svenska.

Sex månader senare

Under projektiden erbjuder Kulturfonden aktörerna handledning i verksamhetsplanering, projekthantering, kommunikation och utvärdering.

– Nästan varje vecka ser vi reportage och nyheter i media om *Hallå!*-projekten. Verksamheten har väckt allmänhetens intresse. Det var precis vad vi ville – positiv synlighet för flerspråkighet, säger Lindström.

Redan innan föreställningen drar igång är energinivån hög bland skådespelarna i *Cloud 9*.

Unga i Pargas gör sprakande show

TEXT PATRICIA THORVALDS
BILD MIKAEL ROBERTSSON

En timme innan ensemblen för den tvåspråkiga ungdomsshowen *Cloud 9* stiger upp på scenen är stämningen på topp i Pargas idrotts- och ungdomsgård. En grupp skådespelare sitter vid borden i aulan och finslipar sin make up, några övar koreografi på scenen och backstage lyssnar man på musik och byter om.

Jag är glad och taggad, men jag brukar inte vara nervös. Vi har en bra gruppanda och det är kul att gå upp på scenen, säger 18-åriga **Wilma Sundqvist**.

Cloud 9, som är den nionde tvåspråkiga ungdomsshowen i Pargas, är resultatet av 55 ungdomars och 15 vuxnas gemensamma arbetsinsats. Showerna som sätts upp vartannat år har konstant ökat i popularitet ända sedan den första hade sin premiär år 2000. Och det är inte konstigt, för det handlar om riktiga storsatsningar.

– Det är ganska unikt att en kommun satsar så mycket på ett projekt för ungdomar, konstaterar **Riddo Ridberg**, som regisserat alla de tvåspråkiga ungdomsshower som hittills satts upp.

Cloud 9 med alla sina maffiga dansnummer, starka sångröster och intressanta detaljer känns ytterst professionell. Men det som gör den unik är att ungdomarna själva står för majoriteten av allt arbete som ligger till grund för föreställningen. De har varit med och bollat idéer för manuset, sytt kostymer och marknadsfört showen. De hanterar ljustekniken, spelar musiken live och står på scenen.

De som vill satsa får vara med

För att kunna delta behöver ungdomarna ingen tidigare erfarenhet av teater- eller showvärlden och man ordnar inga auditions. Vem som helst som är villig att satsa hårt, har

Wilma Sundqvist (till vänster) njuter lika mycket av tiden bakom scenen som av att stå i rampljuset. Det är i kulisserna man umgås med och lär känna de andra ungdomarna.

Riddo Ridberg (till höger) har regisserat alla tvåspråkiga ungdomsshower som hittills satts upp i Pargas. I *Cloud 9* har han haft hjälp av Frida Lassus som projekt-, koreografi- och regiassistent.

börjat årskurs sju och ännu inte fyllt 23 år och bor eller går i skola i Pargas är välkommen att hjälpa till. Många barn på orten börjar redan tidigt längta efter den dag då de själva är tillräckligt gamla för att medverka. Det här är inget under, för den som sitter i publiken kan omöjligt missa hur roligt alla de som står på scenen har det. Och den som fått chansen att uppleva stämningen backstage vet att det roliga börjar redan där.

Eftersom showen är tvåspråkig och lockar ungdomar i olika åldrar från både svenska och finska skolor, har de som medverkar möjlighet att lära känna personer som de annars aldrig skulle komma i kontakt med. Den gemenskap som uppstår via det ansträngande arbetet är något som ungdomarna värderar högt.

– Jag trodde först att vi skulle dela upp oss i gäng, men nu är vi som en enda stor familj, konstaterar **Marielle Lindholm**, en av föreställningens skådespelare.

– Vi är 55 ungdomar och alla gillar alla, så det är helt fantastiskt, utbrister **Alfons Leham** som spelar trummor i bandet Loud 9.

Arbetet drog i gång redan ett år före premiären i januari och ungdomarna kom med i processen i september. För deras del inleddes projektet med en åtta veckor lång utbildning där de fick lära känna varandra och bekanta sig med teatervärlden. Efter utbildningen fick de avgöra om de ville delta i det tidskrävande arbetet med föreställningen. De som valde att stanna var redo att arbeta hårt och offra andra fritidsaktiviteter för att satsa helhjärtat på att skapa en formidabel show.

– Ju närmare premiären vi kom desto intensivare blev det. Under jullovet hade vi nio timmar övningar nästan varje dag, men det kändes inte tungt för vi hade så roligt, minns Marielle Lindholm.

Marielle Lindholm hade både musik och teater som hobbyn redan före ungdomsshowen, men enligt henne liknar *Cloud 9* inget hon tidigare varit med om.

För att skapa en bra show behövs både duktiga skådespelare och högklassig musik. Alfons Léhan är trummisen i ungdomsshowens eget band, Loud 9.

Stämningen är förväntansfull då ungdomarna samlas för att tillsammans förbereda sig för kvällens föreställning.

Riddo litar på ungdomarna

Det är inte bara ungdomarna som uppskattar samarbetet. När regissören Riddo Ridberg ser tillbaka på de första åren då han jobbade med showen minns han att det var många som undrade hur han orkade arbeta med ungdomarna.

– Jag har aldrig förstått den frågan, jag vet inte varför man upplever att ungdomar är jobbiga. Visst är det mycket jobb men det är aldrig jobbigt.

Nyckeln till fina resultat då man arbetar med ungdomar är att ge dem förtroende, tror Ridberg och han lever som han lär. Ungdomarna som medverkar i showen har stora friheter att lösa problem och fatta snabba och viktiga beslut. Om en dansare av någon anledning inte klarar av att delta i ett nummer får någon annan av ungdomarna hoppa in. Och om någon behöver hjälp med att komma in sin rock eller ur sina stövlar på några sekunder samarbetar man effektivt och löser situationen.

– Det är imponerande när unga människor fixar saker själva och jag litar på att de gör det, förklarar Ridberg.

Cloud 9

- Åbolands svenska kulturfond beviljade Cloud 9 ett bidrag på 8 000 euro.
- De förtroendevalda betonade att produktionen är en plattform för kulturintresserade i alla åldrar, när många ungdomar och bygger på samarbete över språkgränserna.

Lev dina drömmar och hjälp andra

I årets föreställning har man inte nöjt sig med nummer på endast finska och svenska utan publiken får höra sånger på hela sex språk, däribland franska, spanska och hindi. Föreställningen har ett högt tempo och de olika språken, sångerna och koreografierna avlöser smidigt varandra. Slutprodukten är en show som sprakar av glädje och energi, men också behandlar tunga och viktiga frågor om livet. Handlingen kretsar kring en grupp ungdomar som dras iväg på ett äventyr genom tid och rum. Under resans gång utvecklas deras relationer till varandra och de lär sig nya saker om sig själva.

– Lev dina drömmar och hjälp andra, sammanfattar Riddo Ridberg budskapet i pjäsen.

– Det låter dramatiskt men pjäsen handlar nog om meningen med livet, säger Marielle Lindholm.

Trots att ungdomarna utstrålar positiv energi ligger det en gnutta melankoli i luften. När den sista föreställningen har spelats och allting är slut kommer gruppen att splittras och ungdomarna blir tvungna att återgå till vardagen. Men med sig har de alla de erfarenheter de samlat på sig under processens gång.

– Här får man många minnen för livet, konstaterar ungdomarna.

Fortbildning för småbarnspedagoger

- Ungefär 25 socionomer eller lärare inom småbarnspedagogik som jobbar i daghemsgrupp väljs ut till varje fortbildningsresa. Sammanlagt 146 personer ansökte om en plats på Islandsresan.
- I april 2019 ordnades den fjärde fortbildningsresan, som gick till Amsterdam. Tidigare har resorna gått till Island och Danmark.
- Resorna för daghemspersonal är ett sätt för Kulturfonden att stödja utbildningen i Svenskfinland utan att utföra uppgifter som enligt lag hör till den offentliga sektorn.

– Då går den i ett av de isländska genusdaghemmen delades jämnt mellan flickorna och pojkarna, blev flickorna förvånade över hur stort utrymme de fick, säger Malin Sandberg-Lehmusniemi, som deltog i fortbildningsresan till Island.

Inspiration och idéer från Island

TEXT ANNIKA RÖNNBLAD
BILD MÄRTA NUMMENMAA

– Att se andra kulturer öppnar ögonen.
Man inser att det finns många sätt att göra saker
på, säger Malin Sandberg-Lehmusniemi. Malin
är en av de småbarnspedagoger som fick delta
i inspirationsresan till Reykjavik under 2018.

Kulturfonden och Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne ordnade ifjol två fortbildningsresor för daghemspersonal till Köpenhamn och Reykjavik. **Nora Karlsson, Malin Sandberg-Lehmusniemi** och **Ida Åsvik** fick bekanta sig med daghem och nätverka på Island i april.

Mera sagor, mindre natur

Under resan låg fokus på natur-, genus- och konstpedagogik. Nora Karlsson, lärare inom småbarnspedagogik på daghemmet Marias Asyl i Helsingfors, skötte tillsammans med kollegan **Charlotta »Pippi« Nygård** programplaneringen och de praktiska arrangemangen på resan.

– Vi valde natur som ett tema för Islandsresan och hade stora förväntningar på fina naturdagem. Då vi sedan besökte ett naturdagem med asfalt på gården, förstod vi att skog innebär något annat på Island än i Finland, säger Karlsson.

Naturtemat hade istället utgångspunkt i de isländska sagorna och berättelserna, som också var centrala i programmet.

– Islänningarna tar sina sagor på allvar och vår guide kunde bli upprörd om någon skämtade om dem. Jag tycker att sagorna verkar bygga på en sund fantasi som samtidigt är harmlös. Du kan själv välja om du ser trollen eller inte, säger Malin Sandberg-Lehmusniemi, som är lärare inom småbarnspedagogik på Minerva förskola i Helsingfors.

Dela jämnt på genusdagis

Genuspedagogik är populärt på Island och ett besök gick till genusdagiset *Hjallastefnan*. Grundaren **Margrét Pála Ólafsdóttir** har skapat modellen *Hjalli* som går ut på att barnen får utvecklas oberoende av traditionella könsroller.

– Vi förstod att daghemmets målsättning är att uppfostra starka individer, säger Sandberg-Lehmusniemi.

På daghemmet *Hjallastefnan* har flickorna och pojkarna varsin sida på gården – dels för att barnen ska utvecklas i sin »egen« grupp och dels för att båda grupperna ska ha lika stort utrymme på gården.

– Då gården delades jämnt mellan flickorna och pojkarna reagerade barnen olika. Pojkarna tyckte de fick mindre utrymme, medan flickorna var överraskade över hur stort utrymme de fick – även om båda utrymmena var precis lika stora, säger Sandberg-Lehmusniemi.

Hjalli-pedagogiken utvecklades redan på 1980-talet och har sedan dess spridits till bland annat Sverige.

Det finns många sätt att göra saker på

Under besöken till daghem med olika inriktningar fick deltagarna både inspiration och konkreta idéer.

– Det är så lätt att alltid göra saker på samma sätt bara för att de funkar. Nu fick vi nya tips också om små saker; som hur man ställer ut konst, pyssel och hur man kan genomföra en julfest utan att alla först har övat tillsammans, säger Karlsson.

Ida Åsvik, lärare på Kållby förskola i Peder-söre, tyckte om besöket på ett daghem som var inspirerat av Reggio Emilia-pedagogiken.

– Daghemmet hade en pedagogisk ledare som inspirerade och hjälpte personalen. Här tog man barnens tankar och idéer på allvar. Det märktes att personalen trivdes och att vårdnadshavarna värdesatte deras arbete, säger Åsvik.

På Island skjuter staten till en öronmärkt summa för barnens fritidsintressen till varje familj. Det imponerade också på de finländska småbarnspedagogerna.

– Barnen får använda bidraget för vilken hobby som helst – musik, idrott, konst, säger Sandberg-Lehmusniemi.

Lära sig av andra och varandra

För Kulturfonden och Brita Maria Renlunds minne var det viktigt att erbjuda resan till pedagogerna som är i direkt kontakt med barnen. Samtidigt var en målsättning att skapa nätverk mellan deltagarna. Det här beaktades då man gallrade bland de sökande.

– Det var en häftig känsla att komma med på resan och inte känna någon. Evenemang riktas ofta till chefer och personer i förvaltningen och vi som jobbar i daghemsgrupp får sällan möjlighet att delta i fortbildningsresor. Det här var en unik möjlighet för oss att få träffa markpersonalen på andra daghem i Svenskfinland, säger Sandberg-Lehmusniemi.

– Vi hade många intressanta diskussioner under resan – både om våra egna daghem och dem vi besökte på Island. Vi pratade mycket om hur olika vi gör i Finland. Det var lärorikt att få höra om andras vardag, säger Åsvik.

I resan deltog också personal från utbildningarna vid Arcada, Helsingfors universitet och Åbo Akademi.

– De är bra kontakter för oss i framtiden, säger Nora Karlsson.

– Natur och sagor blev naturliga teman för Islandsresan, säger Nora Karlsson som tillsammans med sin kollega höll i trådarna för de praktiska researrangemangen.

Vad händer sen?

De tre pedagogerna berättar att de fört vidare sina lärdomar och intryck från Island på flera olika sätt.

– Besöket på genusdaghemmet gjorde stort intryck på mig och jag har efter resan ofta berättat om det för mina kolleger, säger Sandberg-Lehmusniemi.

Trots att fortbildningsresorna är uppskattade kunde konceptet ännu finslipas. Både Sandberg-Lehmusniemi och Åsvik skulle gärna ha besökt flera daghem.

– Det var intressant att besöka andra instanser som arbetar för och med barn, men jag tror att jag hade haft större nytta av fler

besök på daghem och i förskolor, säger Åsvik som också funderar om resorna i framtiden kunde vara en dag längre för att fördjupa diskussionerna.

Efter resan har deltagarna försökt hålla liv i sina nya nätverk, men Ida Åsvik tror att en återträff kunde vara bra för att stärka kontakten mellan dem.

– Vi har skapat en Facebook-grupp och även om det nu har varit ganska tyst i den, är jag säker på att jag kan vända mig till de andra deltagarna om jag har frågor i framtiden, säger Sandberg-Lehmusniemi.

Linn Ekströms rexkanin
Ronja på Vinterkarnevalen
i Lärsmo.

Kaniner på vinterkarneval

TEXT PÄR JONASSON
BILD MEMENTO

Fenomenet kaninhoppning har blivit allt större i Österbotten sedan det tog ett skutt från Åland till fastlandet för några år sedan. Kaninhoppning är en av många 4H-verksamheter som möjliggörs med bidrag från Kulturfonden.

Man kunde kanske tro att vintern innebär lågsäsong för kaninhoppning, men snö är ett utmärkt underlag för grenen. Snön i sig är inget bekymmer för de hoppintresserade kaninerna, men om det är för halt finns risk för sträckningar.

– Grus eller snö är ändå bra. Om man hoppar på gräs kan det bli så att kaninerna vill stanna och äta, berättar **Jessica Roos**, verksamhetsledare för Pedersöre 4H.

När hon började sitt jobb i föreningen visste hon inte mycket om kaninhoppning, men hon fick omgående se till att bättra på kunskaperna. Österbottens kaninhoppare grundades 2017 och är en växande del av

Svenska Österbottens 4H-distrikt. Pedersöreföreningen ordnar både klubbar under terminerna och läger med övernattnings för barn och deras kaniner.

– Deltagarna i våra klubbar får lära sig om kaninskötsel och om hur kaniner vill äta och bo. Genom hoppningen får de se att kaninen är något mer än bara ett djur i en bur som man ger mat ibland, säger Roos.

Hoppningen stärker också bilden av djuren som individer med egen vilja och egna känslor. Man kan aldrig tvinga en kanin att hoppa genom att till exempel dra i kopplet.

– Det måste ske helt på kaninens villkor.

Jessica Roos är verksamhetsledare för Pedersöre 4H.

Kaniner på karneval

Alina Ahlberg, 17 år från Korsholm, och 15-åriga **Linn Ekström** från Jakobstad är på plats med fem kaniner för att representera sin sport och 4H på Larsmo Vinterkarneval. Karnevalen är ett kommunalt evenemang där ortens föreningar får visa för allmänheten vad de sysslar med.

Alina och Linn är två av cirka 30 ungdomar som tränar och tävlar i kaninhoppning i Österbotten.

– Jag började med hoppningen sommaren 2017 när jag köpte en kanin av Alina, berättar Linn Ekström som går i nian i Oxhamns skola. Jag hade haft kelkaniner tidigare, men såg hoppning på Youtube och tyckte att det verkade roligt. Nu lägger jag minst en timme, ibland fyra–fem timmar om dagen, på hoppningen.

Kulturfondens förbundspaket

År 2018 beviljade Kulturfonden förbundspaket till åtta centralorganisationer på sammanlagt 600 000 euro. Förbundspaketen gick till:

- Finlands svenska 4H
- Finlands Svenska Scouter
- Finlands svenska Marthaförbund
- Föreningen Pohjola-Norden
- Svenska pensionärsförbundet
- Finlands Svenska Idrott
- Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS)
- Finlandssvenskarnas riksförbund i Sverige FRIS

Medlemsorganisationer – oftast föreningarna – inom förbunden riktar sedan sina ansökningar direkt till centralorganisationen – eller förbunden – som fördelar bidraget mellan medlemsorganisationerna. Med hjälp av bidraget finansierar föreningarna sin verksamhet under året.

De flesta förbund gör sin ansökan till Kulturfonden utgående från en uppskattning av föreningarnas verksamhet och behov under det kommande året. Inom 4H har man däremot utvecklat en modell där förbundet först samlar in verksamhetsidéer från föreningarna – bland annat om kaninhoppning – och sedan gör en ansökan om bidrag. 4H:s ansökningsmodell har fått beröm av tjänstemän och sakkunniga som deltagit i behandlingen inom Kulturfonden.

Linn Ekström (med Ronja) och Alina Ahlberg (med Hallen) är båda aktiva i Österbottens kaninhoppare, en del av svenska Österbottens 4H-distrikt.

Alina Ahlberg hade för sin del provat på kaninhoppning på egen hand hemma på gården redan 2014. Till vardags studerar hon till djurskötare på Optima i Jakobstad.

– Jag har åtta kaniner som jag delar med mina systrar. När jag är hemma i Korsholm lägger jag nästan all min tid på kaninerna och hoppningen.

Kaninerna är känsliga för distraktioner och det är inte bara gräs som kan få dem att tappa koncentrationen. I Larsmo idrottspark är de fysiska hindren bara en del av utmaningen för kaninerna. När en samling barn åker förbi på kälke efter en snöskoter ser kaninerna ut att tappa fokus för en stund.

– Det är bra att kaninerna utsätts för det här, så de lär sig att det inte är farligt med ljud eller människor, säger Jessica.

Tävlingar i flera grenar

I dag finns cirka hundra kaninägare som sysslar med kaninhoppning; de flesta bor i södra Finland. Föreningen Finlands Kaninhoppare ordnar FM-tävlingar och man tävlar även på regional nivå, i banhoppning, höjd- och längdhopp.

– Det bästa med kaninhoppningen är gemenskapen med kaninerna, och att de på det här sättet hålls i gång. Med rätt träning kan en kanin bli drygt tio år gammal, säger Alina Ahlberg och poängterar att det aldrig finns garantier för att en kanin blir en riktigt bra hoppare. Delvis handlar det om gener, men vilken kanin som helst kan bli duktig.

Verksamhet och utdelning 2018

Vd:s översikt

Med respekt och passion

» **V**i vill, som en fond på nordisk toppnivå, skapa ett öppet och inkluderande samhälle där alla har rätt och tillgång till högklassig och mångsidig utbildning och kultur på svenska i Finland.» Så här lyder Kulturfondens vision.

Då jag i juni efterträdde Leif Jakobsson som direktör, nu med titeln vd, för Svenska kulturfonden, hade jag förmånen att överta en välorganiserad stiftelse som verkar för jämlika processer, modig öppenhet och ökad synlighet.

Vår vision innebär att vi har ett uppdrag med bredd och djup. Vi måste kunna definiera vad som är högklassig och mångsidig utbildning och kultur på svenska i Finland. Men uppdraget har också en mänsklig dimension – att skapa förutsättningar för alla att vara kreativa. Kreativiteten överbygger alla gränser och skapar samhörighet.

Den ryske filosofen Nikolaj Berdjajev beskriver det sanna livet som kreativitet. Friheten till kreativa gärningar, till kreativ eld istället för nödvändighet. Mänskan är fri när

hon är kreativt verksam. De skapade verken finns i tiden, men själva skapelseakten finns utanför tid och rum.

Det fina med kreativiteten är att den inte är hierarkisk. Kreativiteten finns överallt – både bland proffs och amatörer. Det här vill vi stödja. Vårt breda uppdrag »*På svenska. I Finland.*« betyder att det ibland behövs sprutkana, ibland vattenslang.

Jämlikhet, rättvisa och transparens är ledord som ska genomsyra vår verksamhet. En viktig rättvisefråga är att vi har ett ansökningssystem som är lätt att använda och tillgängligt för alla. År 2018 inledde vi därför ett långsiktigt arbete med att förbättra och förtydliga både ansökningsprocesserna och utdelningskriterierna för de olika bidragen. Lika viktigt är det att vi kan följa med resultaten av vår verksamhet och våra bidrag – både små projektbidrag och stora strategiska program – och mäta genomslagskraften. Bland annat utvecklade vi sökandes redovisningsblankett så att den blev ett bättre verktyg både för de sökande och för oss. Vi inledde också en extern styrelseutvärdering och utvärderade och utvecklade sakkunnigarbetet.

I augusti inleddes arbetet i en grupp för utökat fonsamarbete. Målsättningen är att uppnå en effektivare arbetsfördelning mellan de finlandssvenska fonderna och diskutera strategier för det svenska i Finland.

Tillsammans med Suomen Kulttuuri-rahasto har vi bidragit till forskningsinstitutet e2:s rapporter om finländarnas värderingar. Den tredje rapporten *Lika trots allt? En undersökning om finländarnas identitet (Sittenkin samanlaisia)* utkom våren 2018. Påfallande är hur väl värderingarna sammanfaller oberoende av om modersmålet är svenska eller finska. Det verkar finnas en känsla av samhörighet mellan språkgrupperna och det inger hopp. Fortfarande finns det ändå fördomar, ofta kanske på grund av historisk barlast och bristen på kontakt mellan språkgrupperna.

För att skapa kontakt mellan språkgrupperna utlyste vi det strategiska programmet

Hallå!. Under våren fick vi hela 286 ansökningar till ett totalbelopp på 48 miljoner euro av vilka vår styrelse i juni kunde bevilja 6 miljoner euro till 79 projekt. En del av de projekt som beviljats bidrag erbjuder vi nu inspirerande och utmanande mentorsstöd. Inom ett par år kan man se de verkliga effekterna av programmet. »Yksi kansa mutta kaksi kieltä« sa Zacharias Topelius och vi tror att *Hallå!*-programmet på sikt kan innebära mera, till och med flerspråkighet.

Jubileumsprojektet Konsttestarna fortsatte. I samarbete med Suomen Kulttuurirahasto och Förbundet för barnkulturcenter i Finland erbjöd vi landets samtliga åttondeklassare två kulturupplevelser. Målet är att fostra morgondagens konstkonsumenter, att bana väg för kommande yrkesval och inspirera unga människor till kreativitet.

I slutet av året inledde vi vår donationskampanj *Något att tala med*. Kampanjens syfte är att väcka insikten om modersmålet betydelse för varje mänska. Vi möjliggör spontana, mindre donationer till »Kultur på dagis«, »Kultur i skolan«, »Kultur på bibban« och »Kultur i världen«. Bidrag som på olika sätt stöder modersmålet, utvecklar kreativiteten och skapar kontakt bland människor i alla åldrar.

För mig personligen – liksom också på många sätt för fonden – var 2018 ett år som präglades av förändringar. Förändringar innebär både en risk och en möjlighet. Det gäller att lyhört uppdatera form och innehåll, uppdrag och vision. Att anpassa personalresurserna så att de mänskliga konstellationerna och samspelet fungerar. Med respekt för historien och med ödmjuk passion inför framtiden.

SÖREN LILLKUNG
vd

Förvaltning och organisation

Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr stöder utbildning, kultur, konst, vetenskap och forskning och samhällsservice på svenska i Finland. Våra bidrag går till sammanslutningar, institutioner och enskilda personer. I vår dagliga verksamhet använder vi namnet Svenska kulturfonden.

Kulturfonden är utdelningsorganisation för avkastningen i de cirka 490 fonder som Svenska Litteratursällskapet i Finland rf (SLS) äger och förvaltar. Kulturfondens fondtillgångar enligt marknadsvärde uppgår till cirka 81 procent av börsaktier, 11 procent av ränteplaceringar och 8 procent av fastighetsplaceringar. SLS:s finansråd fattar beslut om den årliga avkastning som Kulturfonden får använda för utdelning och administrationskostnader.

Förtroendeorgan

Våra förtroendevalda är väl förtrogna med samhällslivet, utbildningen och kulturen i Svenskfinland. Det är viktigt för oss att både olika verksamhetsområden och delar av Finland är representerade i våra förtroendeorgan och att köns- och åldersfördelningen i dem är jämn.

Styrelsen

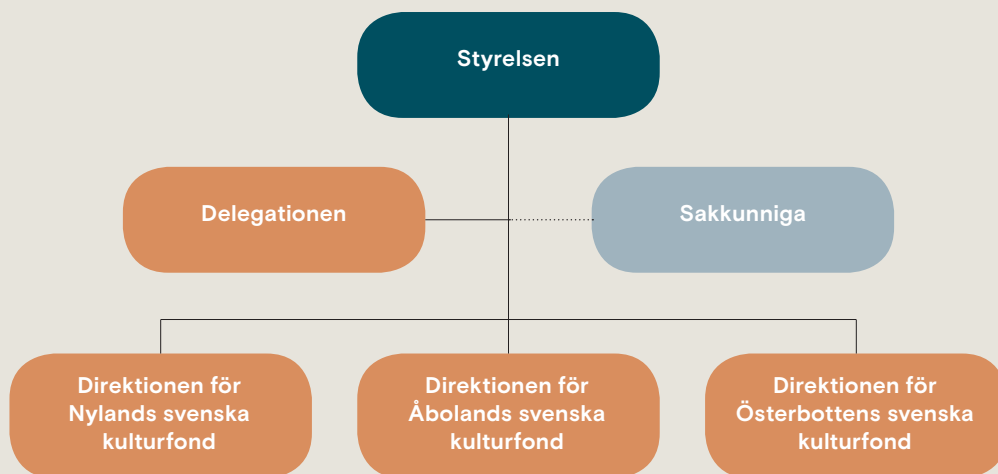
Styrelsen tillsätts av Svenska folkpartiets partistyreelse och består av en ordförande, åtta medlemmar och tre ersättare. Ordföranden väljs på tre år och kan återväljas en gång. Medlemmarna väljs på två år och kan återväljas två gånger.

Styrelsen fattar beslut om utdelningen, godkänner verksamhetsplanen och budgeten och övervakar kansliets verksamhet.

Delegationen

Delegationen är ett sakkunnigorgan för styrelsen och fattar beslut om de priser fonden delar ut. Delegationens ordförande och fjorton medlemmar tillsätts av Svenska folkpartiets partistyreelse. Ordföranden väljs på tre år och kan återväljas en gång. Medlemmarna väljs på två år och kan återväljas två gånger.

Förtroendevalda och sakkunniga

Kansliets organisation

De regionala fonderna

En del av utdelningen ur Svenska kulturfonden har delegerats till tre regionala fonder, Nylands svenska kulturfond, Österbottens svenska kulturfond och Åbolands svenska kulturfond. De regionala fonderna leds av direktioner som tillsätts av Svenska folkpartiets partistyrelse på förslag av Kulturfondens styrelse. Direktionernas ordförande väljs för en period på tre år och kan återväljas en gång. Medlemmarna väljs för en period på två år och kan återväljas två gånger. Direktionernas medlemmar ska vara väl förtrogna med det finlandssvenska samhälls- och kulturlivet inom sin region.

Ombudsmännen med regionansvar företrar ärenden för respektive direktion. De regionala direktionerna gör förslag till utdelning som styrelsen godkänner.

Utomstående sakkunniga

Styrelsen utser varje år cirka 40 utomstående sakkunniga, som har en viktig roll vid bedömningen av ansökningar. Namnen på de sakkunniga offentliggörs inte.

Kansliet

Vårt kansli finns på Simonsgatan 8 i Helsingfors. Dessutom har vi regionkanslier i Ekenäs, Pargas och Vasa.

Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr (SKUI)

Investeringar i fastigheter för kultur och utbildning finansieras av SKUI. Av beloppet som SLS årligen tilldelar Kulturfonden reserveras fem procent för det här ändamålet.

Fondsamarbete

Kring utdelning inom vissa specialområden samarbetar vi med Stiftelsen för Åbo Akademi, Föreningen Konstsamfundet, Lisi Wahls stiftelse, Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne och Svenska folkskolans vänner. Ett exempel på det här är Studiefonden.

Kulturfonden är också med i en arbetsgrupp som tillsattes i augusti 2018 och som består av ledande tjänstemän från Svenska kulturfonden, Föreningen Konstsamfundet, Svenska folkskolans vänner, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Stiftelsen Tre Smeder. Syftet är att åstadkomma en klar och effektiv arbetsfördelning mellan de finlandssvenska fonderna och att uppnå större genomslagskraft genom att samarbeta i gemensamma projekt. Arbetet presenteras under våren 2019.

Kulturfonden är medlem i intresse- och samarbetsorganisationen Delegationen för fonder och stiftelser i Finland och i European Foundation Centre (EFC).

Nya fonder och donationer

Under året inrättades en ny fond – Åke, Sara och Christer Lönnqvists fond (720).

Revisorer

Revisorer var revisionssamfundet Ernst & Young Ab med CGR Bengt Nyholm som ansvarig revisor.

Disponibla medel

Under året förfogade vi över sammanlagt 39 miljoner euro. Svenska litteratursällskapets finansråd ställde totalt 38 miljoner euro till disposition för utdelning år 2018. Gemensamma satsningar med andra fonder och föreningar gav ett tillskott på 0,8 miljoner euro och medel som inte lyfts eller delats ut under

2017 uppgick till 1,7 miljoner euro. Drygt en miljon euro överfördes till utdelningen år 2019.

För fondens administration lyftes 2,7 miljoner euro (6,9 procent) och för egna kultur och utbildningsprojekt 0,5 miljoner euro (1,2 procent) ur de tilldelade medlen.

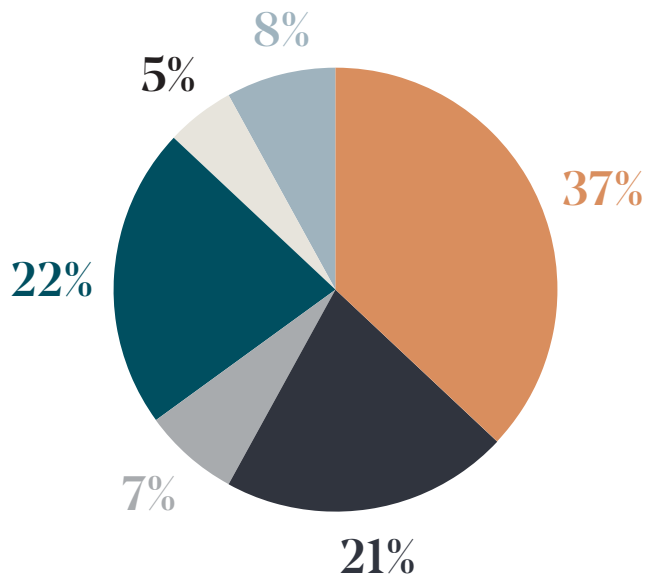
TOTALA DISPONIBLA MEDEL ÅR 2018	39 049 506
Överförs till 2019 års utdelning	-1 427 055
Outdelat och bidrag som inte lyfts	1 720 219
Tillskott från andra stiftelser och föreningar	756 342
Årets avkastning ur Svenska kulturfonden från SLS år 2018	38 000 000

Utdelningen

Svenska kulturfonden arbetar för att främja och understöda utbildning, konst och kultur och vetenskap och forskning som gynnar det svenska i Finland.

Tabellen på nästa sida visar hur våra bidrag fördelats mellan de olika sektorerna under år 2018. I gruppen Allmän finlandssvensk verksamhet ingår bland annat förbunds-, förenings- och annan organisationsverksamhet.

- Konst och kultur
- Utbildning
- Vetenskap
- Allmän finlandssvensk verksamhet
- SKUI
- Administration

BEVILJADE BIDRAG 2018 ENLIGT VERKSAMHETSOMRÅDE

Verksamhetsområde	Centrala fonden		Regionala fonder		Utdelning totalt	
	euro	%	euro	%	euro	%
Konst och kultur						
Visuell konst	4 160 728	11,6	384 650	12,2	4 545 378	11,6
Litterär verksamhet	1 175 710	3,3	241 300	7,6	1 417 010	3,6
Teater	2 474 290	6,9	331 500	10,5	2 805 790	7,2
Dans	113 250	0,3	67 200	2,1	180 450	0,5
Musik	1 880 490	5,2	999 550	31,6	2 880 040	7,4
Kulturverksamhet	2 156 749	6,0	436 000	13,8	2 592 749	6,6
Andra stiftelsers utdelning	0	0,0	60 000	1,9	60 000	0,2
Konst och kultur totalt	11 961 217	33,3	2 520 200	79,6	14 481 417	37,1
Utbildning						
Barnomsorg, grundskola, andra stadiet	3 606 235	10,0	388 945	12,3	3 995 180	10,2
Högre utbildning, vuxenutbildning	3 054 726	8,5	36 100	1,1	3 090 826	7,9
Läromedelsproduktion	185 730	0,5	0	0,0	185 730	0,5
Studiestipendier	697 750	1,9	0	0,0	697 750	1,8
Utlandspraktik	322 650	0,9	0	0,0	322 650	0,8
Utbildning totalt	7 867 091	21,9	425 045	13,4	8 292 136	21,2
Vetenskap						
Samhällsvetenskap	169 500	0,5	0	0,0	169 500	0,4
Humanistisk vetenskap	672 200	1,9	0	0,0	672 200	1,7
Pedagogik	751 500	2,1	350	0,0	751 850	1,9
Naturvetenskap	1 142 736	3,2	0	0,0	1 142 736	2,9
Vetenskap totalt	2 735 936	7,6	350	0,0	2 736 286	7,0
Allmän finlandssvensk verksamhet						
Organisationer	4 467 930	12,5	151 800	4,8	4 619 730	11,8
Social verksamhet	25 315	0,1	14 500	0,5	39 815	0,1
Övrigt	2 278 952	6,4	52 600	1,7	2 331 552	6,0
Intressebevakningsfonden	1 498 570	4,2	0	0,0	1 498 570	3,8
Övrigt totalt	8 270 767	23,0	218 900	6,9	8 489 667	21,7
Stiftelsen för kultur och utbildningsinvesteringar						
Stiftelsen för kultur- och utbildningsinvesteringar	1 900 000	5,3	0	0,0	1 900 000	4,9
Administration						
Administration	2 430 978	7,5	0	0,0	2 430 978	6,9
Kansliets kultur- och utbildningsverksamhet	719 022	1,3	0	0,0	719 022	1,2
Administration totalt	3 150 000	8,8	0	0,0	3 150 000	8,1
Utdelning totalt	35 885 011	100,0	3 164 495	100,0	39 049 506	100,0

Allmänt om utdelningen

Under 2018 tog vi emot ansökningar för totalt 134 miljoner euro. I summan ingår också de regionala fonderna och Svenska studiefonden. Antalet ansökningar under året var cirka 7 400 och hälften av dem lämnades in i november. Drygt 4 000 sökande fick positivt besked.

Alla beviljade bidrag publicerades på webbadressen **beviljade.kulturfonden.fi**.

Bidrag med fri ansökningstid

Många av våra bidragsformer kunde sökas fritt under hela året, till exempel stipendier för fortbildningsresor och bidrag för kultur i skolan och på dagis.

Styrelsens strategiska medel

Under år 2018 delade styrelsen ut totalt 7,6 miljoner euro som bidrag för stora strategiska projekt eller andra projekt som bordlades i den ordinarie behandlingen. En del av ansökningarna som kom in i november behövde en noggrannare beredning och överfördes till en så kallad projektberedning, varefter styrelsen senare under året hade möjlighet att

bevilja bidrag ur sina strategiska medel. I vissa särskilda och akuta fall tog styrelsen emot ansökningar under andra tider på året.

Det strategiska programmet *Hallå!* lanserades. Programmet, som löper under åren 2018–2021, främjar språkkunskaperna i svenska och finska, ökar samförståndet mellan språkgrupperna och betonar språkkunskaper som en framgångsfaktor. Vi fick 285 ansökningar om sammanlagt 48 miljoner euro. 79 projekt beviljades bidrag på sammanlagt 6 miljoner euro.

Under året donerade vi två miljoner euro till Novia och Arcada inom yrkeshögskolornas medelinsamling. Under året beviljade styrelsen också bidrag för egenfinansieringsandelar inom EU-projekt.

Projektet Konsttestarna, som drivs i samarbete med Suomen Kulttuurirahasto, fortsatte och beviljades 0,4 miljoner euro.

Novemberutdelningen

Utdelning

I novemberutdelningen fördelade vi sammanlagt 18 miljoner euro (46 procent av årets utdelning). Hit hör bland annat arbetsstipendier, doktorandstipendier, bidrag till centrala organisationer och aktörer och andra större bidrag.

Regional utdelning

De regionala fonderna disponerade över sammanlagt 3,2 miljoner euro (8 procent av utdelningen), som delades ut till lokala och regionala aktörer inom fondens verksamhetsområden.

I Österbotten verkar direktionen för ÖSK parallellt med styrelsen för Svenska Österbottens kulturfond (SÖK). SÖK:s styrelse fattar beslut om utdelning av bidrag ur de 29 enskilda fonder som ingår i Svenska Österbottens kulturfond. År 2018 var utdelningen drygt 550 000 euro.

Fastighetssatsningar

Stiftelsen för kultur- och utbildningsinvesteringar sr (SKUI)

Svenska kulturfondens fastighetssatsningar sköts via en egen stiftelse. För den reserveras fem procent av de årliga tilldelade medlen. SFP:s partistyrelse utser styrelsen för SKUI. Ordförande 2018 var Kulturfondens styrelseordförande Stefan Wallin. Hemslojdsgården i Kristinestad kunde invigas i juni 2018. Andra aktuella projekt under verksamhetsåret var bland annat renoveringen av Svenska skolan i Lahtis, satsningar i skolan i Uleåborg och daghemmet i Tammerfors.

Hyreslägenheter (Lise och Thelma Standertskjölde specialfond)

Specialfondens medel används bland annat till seniorbostäder för »svenskspråkiga skådespelare och konstnärer i Finland, vilka är i behov av rekreation, vård eller pensionärsbostäder«. Kulturfonden utser stipendiater till 32 lägenheter i Folkhälsans seniorhus i

NOVEMBER- ANSÖKNINGARNA	Ansök- ningar	Beviljade	% antal	Ansökt summa	Beviljad summa	% summa
Central utdelning						
Central utdelning	1584	795	50%	53 562 193	17 953 461	34%
Regional utdelning						
Nylands svenska kulturfond (NSK)	881	472	54%	5 806 697	1 419 330	24%
Åbolands svenska kulturfond (ÅSK)	363	218	60%	2 060 877	710 000	34%
Österbottens svenska kulturfond (ÖSK)	649	385	59%	3 382 915	1 091 170	32%
Totalt regionalt	1 893	1 075	54%	11 250 489	3 220 500	29%
Totalt	3 477	1 870	57%	64 812 682	21 173 961	33%

BILD MAGNUS LINDBERGH

Under 2018 var alla Elfvik-ateljéerna på Busholmen i Helsingfors uthyrda. Operasångaren Erica Back var en av lägenhetsstipendiaterna.

Helsingfors och Esbo. Lägenheterna hyrs ut till skådespelare och konstnärer. Fonden utser också stipendiater till tre hyreslägenheter i Segerstråles gård i Borgå.

Standertskjöldska fonden har också finansierat fjorton konstnärsbostäder, ett konstgalleri och sex artistlägenheter i kvarteret Victoria. Konstnärsbostäderna (Elfvik-ateljéerna) blev inflyttningsklara på våren 2017 och hyrs ut i femårsperioder. Alla lägenheter var uthyrda 2018.

Strategidagar

Kulturfondens strategidagar för personal och förtroendevalda ordnades i Vasa den 21–22 augusti. Deltagarna arbetade i grupper kring fondens strategiska satsningar, hållbara pro-

cesser och bildningskommunen. De lyssnade också på föreläsningar om aktuella tema som »Finlandssvenskar – olika eller lika« av forskare Jussi Westinen och »Livet efter landskapsreformen« av direktör Terhi Päiväranta.

Donationskampanjen

Under året lanserade vi en möjlighet att donera även mindre summor som delas ut direkt som bidrag med fri ansökningsstid, till exempel till Kultur på dagis, Kultur i skolan och Kultur i vården. I lanseringen betonade vi betydelsen av att leva och agera på sitt eget modersmål. Insamlingen beviljades inledningsvis tillstånd för ett år

Konst och kultur

Under 2018 utgjorde stödet till konst och kultur 37 procent av utdelningen, sammanlagt 14,4 miljoner euro. Vi beviljade bland annat arbets- och lärlingsstipendier, resebidrag, verksamhetsstöd, turnébidrag och projektbidrag.

Kulturarvspraktik

I februari lanserade vi kulturarvspraktik för studerande inom museiämnen, till exempel historia, arkeologi, etnologi och folkloristik. Vi beviljade stipendiet för arbete med katalogisering i elektroniskt samlingsförvaltnings-system och för digitalisering av samlingar. Vi beviljade 13 stipendier till ett belopp om knappt 50 000 euro.

Turnébidrag

I april lanserade vi turnébidraget för konstnärer och arbetsgrupper som är yrkesverksamma på svenska i Finland inom alla konstområden. Under 2018 beviljade vi 15 turnébidrag till ett belopp om sammanlagt 60 000 euro.

Arbetsstipendier

Via arbetsstipendier kanaliserade vi 1,9 miljoner euro till kulturfältet. År 2018 beviljade vi 69 personer ettårigt stipendium och 4 personer tvåårigt stipendium. Stipendiesumman

var 24 000 euro per år. Under året fortsatte även två konstnärer som Snäckundsstipendiater med treåriga arbetsstipendium.

Lärlingsstipendier

Personer som nyligen utexaminerats inom något konstämne kunde ansöka om ett lärlingsstipendium för att arbeta tillsammans med en etablerad aktör inom samma konstområde. Vi beviljade 13 personer lärlingsstipendium till ett belopp om sammanlagt knappt 150 000 euro.

Litteratur

I utdelningen prioriterade vi läsfrämjande projekt. Vi stödde Bokmässan i Helsingfors och i Göteborg liksom också andra litteraturevenemang så som Mariehamns litteraturdagar, Bokkalaset i Ekenäs och Litteraturfestivalen LittFest Vasa. Vi publicerade den finlandssvenska Bokkatalogen med en upplaga på 133 000 exemplar.

Inom konst och kultur beviljade vi bland annat arbets-, lärlings- och vistelsestipendier. På bilden balettdansaren Anna Patomäki som med hjälp av ett bidrag från Kulturfonden har avlagt sin examen vid balettakademin Bolsjoj i Moskva.

Musik

Det största bidragen gick till Finlands Svenska Sång- och Musikförbund, De Ungas Musikförbund i Svenskfinland och Stiftelsen för Martin Wegelius musikinstitut. Evenemanget Musik & Talang arrangerades i Vasa och samlade aktörer inom rytmisk musik. Finlands Svenska Ungdomsförbund FSU arrangerade den populära låtskrivartävlingen för barn, Melodi Grand Prix MGP, för tolfte gången.

Scenkonst

I april arrangerades slutseminariet kring Kulturfondens strategiska program för teater då även rapporten *Teater i transit* (redaktör Camilla Lindberg) publicerades. Även rapporten *Det handlar om PUBLIKEN!* skriven av Elisabeth Lindfors gavs ut under året. Av bidragen som gick till scenkonst kan nämnas DuvTeaterns produktion av *Släktkrönikan*,

Carl Knif Companys verksamhet och Klockriketeaterns fleråriga satsning ANIARA. Kulturfonden är även med och stöder Wasa teaters renovering, ett utvecklingsprojekt på Svenska teatern och publikarbete på Unga teatern samt en residensdramatiker till Labbet.

Visuell konst

Åbolands hantverk fick ett stort bidrag för projektet Konstrundan. Under Konstrundan öppnar konstnärer över hela Svenskfinland sina ateljéer och verkstäder för allmänheten. Plattform rf fick ett större bidrag för bland annat Artist in Residence-programmet och för att utveckla kulturcentret i Vasa.

Konstfestivalen TransFolk Kucku i Lovisa fick ett bidrag för en tvärkonstnärlig helhet som kombinerar alla former av nutidskonst. Pro Artibus startade ett konstpedagogisk pilotprojekt i samarbete med Åbo Akademi.

Residensvistelse för konstnärer och kulturarbetare

Författaren Ann-Helen Berg fick ett residensstipendium för sex månader vid konstnärskolonin Hôtel Chevillon i Grez-sur-Loing i Frankrike. Vi beviljade två stipendier på tre månader för vistelse i Finlandshuset i S:t Petersburg. Under året fanns en del problem med fastigheten i S:t Petersburg, men med hjälp av specialarrangemang kunde stipendiaten genomföra vistelsen. Vi beviljade 96 resestipendier för konstnärers och kulturarbetares kompetenshöjande resor.

Film

År 2018 beviljade vi 48 bidrag för filmer, dokumentärer, animationer och tv-produktioner, totalt 1,2 miljoner euro. Under året arrangerades även tävlingen Kortfilm 2018, en satsning med målsättningen att hitta och stödja nya kortfilmsskapare. Projektet gjordes i samarbete med YLE och SES (Filmstiftelsen). Fyra bidrag premierades med en summa på sammanlagt knappt 170 000 euro.

Utlandspraktik

Under verksamhetsåret bekostade vi utlandspraktik för tretton praktikanter vid Finlands kulturinstitut i Berlin, Bryssel, Budapest, Köpenhamn, London, Madrid, Oslo, Stockholm, Tallinn och Tokyo samt vid Scandianavian House i New York, Kommunförbundets kontor i Bryssel och Skandinaviska föreningens konstnärshus i Rom. Praktikperiodernas längd varierade mellan sex och elva månader.

Bidrag med fri ansökningstid

Inom Kultur i vården beviljade vi 80 bidrag, Kultur på bibban fick 36 bidrag, Kultur i skolan 174 bidrag och Kultur i dagis 97 bidrag. Vi beviljade sammanlagt 180 resestipendier

för konstnärer och kulturarbetare. Under året kunde vi – tack vare god utdelning ur specialfonden Lise och Thelma Standertskjölds fond II – utöka antalet resestipendier inom bild- och scenkonst till 84.

Kulturarv

Vi beviljade 2,1 miljoner euro till museer, festivaler och annan kultur- och hembygdsverksamhet. Vi stödde bland annat FDUV:s konst- och kulturläger, Fiskars museums utvecklingsprojekt Rädda Bässen och Kulturkarnevalen som arrangerades i Mariehamn. Informationscentralerna Luckan och många kultur- och allaktivitetshus fick ett årligt bidrag från Kulturfonden. I Vasa arrangerades i oktober Kulturarbetardagarna där 49 kulturarbetare från hela Svenskfinland deltog. Under året startade även Kulta rf sin verksamhet, som Kulturfonden stöder med ett startbidrag. Kulta rf ska fungera som en centralorganisation för kultur- och konstområdets stöd- och producentorganisationer.

Pro Artibus

Stiftelsen Pro Artibus ska på olika sätt främja den visuella konsten i alla delar av Svenskfinland. Stiftelsen förvaltar och förkovrar Kulturfondens omfattande konstsamling med verk som finns utplacerade i skolor och andra allmänna utrymmen i Svenskfinland. Pro Artibus fick ett verksamhetsbidrag på 757 000 euro. En stor satsning under året var Pro Artibus konstpedagogiska pilotprojekt i Vasa där man inleder ett bredare samarbete med Åbo Akademi. En residenskonstnär inleder arbetet i Vasa hösten 2019.

Utbildning och forskning

År 2018 utgjorde bidragen till utbildning och forskning 28 procent av utdelningen, drygt elva miljoner euro. Vi satsade särskilt på att främja förmågan att kommunicera på båda inhemska språken i Finland. Vi beviljade mer än tidigare för läromedelsstipendier och för fortbildningsresor för småbarnspedagoger.

Hallå!

Våren 2018 lanserade vi programmet *Hallå!*, vår största strategiska satsning genom tiderna. I juni fördelade vi sex miljoner euro till 79 projekt som främjar språkkunskaper i svenska och finska, ökar samförståndet mellan språkgrupperna och betonar språkkunskaper som en framgångsfaktor i ett flerspråkigt Finland. Projekten verkar inom fondens alla verksamhetsområden: konst och kultur, utbildning, forskning och medborgaraktivitet. I startseminariet i oktober deltog cirka hundra personer.

Nya utmaningar i yrkesutbildningen

I samarbete med Regionförvaltningsverket gav vi Carola Bryggman uppdraget att skriva en lägesrapport om den svenskspråkiga yrkesutbildningen i Finland. Rapporten fick titeln

Mot nya utmaningar. Arbetslivets roll i svenskspråkig yrkesutbildning. I januari då rapporten publicerades ordnade vi också ett seminarium om yrkesutbildningen.

Förberedande polisutbildning

Eftersom det behövs flera svenskspråkiga poliser beviljade vi 50 000 euro till den ettåriga utbildningen *Samhället Finland* som startar hösten 2019 vid Kronoby folkhögskola. Det är en förberedande utbildning för studier vid bland annat Polisyrkeshögskolan.

Yrkeshögskolornas medelinsamling

Under 2018 donerade vi två miljoner euro till medelinsamlingarna vid yrkeshögskolorna Arcada och Novia.

Konsttestarna bjöd alla åttondeklassare på två konstupplevelser.

Pisa 2015

Vi publicerade i samarbete med Jyväskylä universitet rapporten *Jämlikhet och kvalitet i skolan: Hur når vi utmärkta resultat på svenska och finska?* där Satya Brink och Kari Nissinen analyserar data från PISA-utvärderingen 2015. I september ordnade vi också ett seminarium med 120 deltagare om de svenskspråkiga elevernas PISA-resultat i naturvetenskap och läsning.

Konsttestarna

Konsttestarna, som ger landets åttondeklassare möjligheter till kulturupplevelser, fortsätter. Vi gav Jyväskylä universitet i uppdrag att utgående från samlade erfarenheter från satsningen utreda både åttondeklassarnas och konstinstitutionernas syn på hur framtida konstbrukare ser ut.

United World College (UWC)

Under året finansierade vi två studerandes gymnasiestudier vid UWC-skolan i Norge.

Studieresor till Island och Danmark

Tillsammans med Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Finlands kommunförbund arrangerade vi två studieresor för barnträdgårdslärare och socionomer som jobbar i daghem och förskolor. Den första resan gick till Reykjavik och hade fokus på natur, kultur och jämställdhet inom småbarnspedagogiken. Eftersom många av dem som ansökt om att få komma med till Island inte kunde få en plats, ordnade vi tillsammans med Finlands kommunförbund en motsvarande resa till Köpenhamn i september. Programmet innefattade bland annat besök på daghem och kulturorganisationer.

Bidrag för läromedelsproduktion

Genom författarstipendier stöder vi produktionen av läroplansbaserade läromedel för den grundläggande utbildningen, gymnasiet, andra stadiets yrkesutbildning och yrkeshögskolorna. Under år 2018 beviljade vi 115 stipendier till ett belopp om cirka 320 000 euro. Eftersom behovet av nya läromedel ökade drastiskt på grund av de nya läroplansgrunderna, fördubblades beloppet i jämförelse med utdelningen av författarstipendier året innan. Bidragen beviljar vi i samarbete med Svenska folkskolans vänner, Föreningen Konstsamfundet, Lisi Wahls stiftelse och Utbildningsstyrelsen.

Forskning

Vi beviljade bidrag till forskning i form av doktorandstipendier och projektbidrag. Tolv doktorander fick stipendier till maximalt beloppet på 24 000 euro och 27 fick ett mindre belopp. Kulturfonden medverkade i Stiftelsernas postdoc-pool och i PoDoCo (Post Docs in Companies) som beviljar postdoc-stipendier.

Journaliststipendier

Vi fortsatte samarbetet med Föreningen Konstsamfundet kring stipendier för journalister och journaliststuderande. Totalt beviljade vi 34 stipendier till ett belopp om 115 500 euro för praktik, språkbad och kritikerverksamhet.

Hälften behandlas regionalt

Under året behandlade vi drygt hälften av ansökningarna inom utbildningssektorn regionalt i Nylands, Åbolands eller Österbottens

svenska kulturfond. De här ansökningarna gällde främst enskilda skolors projekt, bokanskaffningar, besök till kulturinstitutioner, pedagogiska resor, skolors samarbetsprojekt och enskilda lärares kompetenshövande fortbildning.

Bidrag med fri ansökningstid

Under året beviljade vi bidrag med fri ansökningstid för

- läromedel, sammanlagt 115 stipendier till ett belopp om cirka 320 000 euro
- kompetenshövande resor och fortbildning, sammanlagt 160 stipendier till ett belopp om drygt 90 000 euro
- pedagogiska studier för ämnes- och yrkeslärare, sammanlagt 50 stipendier till ett belopp om knappt 100 000 euro
- undervisningssekvenser med kulturellt innehåll för skolor och daghem, sammanlagt 271 ansökningar till ett belopp om drygt 180 000 euro

Svenska studiefonden

Svenska studiefonden upprätthålls av Föreningen Konstsamfundet, Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd sr, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne sr, Svenska folkskolans vänner och Svenska kulturfonden. Svenska studiefonden beviljar studiestipendier till högskole- och universitetsstuderande med svenska som modersmål eller studiespråk. Svenska studiefonden beviljar också bidrag till svenskspråkiga gymnasier, folkhögskolor och till andra stadiets yrkesutbildning för utdelning av elevstipendier. Studiefondens administration sköts av Kulturfonden i samarbete med de övriga finansiärerna.

Föreningar och förbund

Vi fördelar varje år verksamhetsbidrag till många finlandssvenska organisationer. Via förbunden och föreningarna når bidragen tusentals svenskspråkiga i alla regioner.

Åtta centralorganisationer delade på drygt 600 000 euro. Bidragen beviljades på basis av ansökningar som medlemsföreningarna riktade direkt till dem. De åtta förbunden var

- Finland Svenska Idrott
- Finland svenska Martha förbund
- Finlands Svenska Scouter
- Föreningen Pohjola-Norden
- Finlands Svenska 4H
- Svenska pensionärsförbundet och
- SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder
- FRIS – Finlandssvenskarnas riksförbund i Sverige

Vi avslutade bidragen Förbundswebbpaketen, som byggde på avtal 2008–2018. Istället beviljade styrelsen bidrag utgående från de faktiska kostnaderna. Syftet var att ge förbunden möjlighet att erbjuda centraliserade tekniska lösningar för medlemsföreningarna – närmast webbplatser, e-post och olika register- och bokföringsprogram. Från och med 2020 ingår bidragen för webblösningarna som en del i verksamhetsbidragen.

Totalt 11 bidrag till ett belopp av drygt 220 000 euro delades ut till förbunden:

- Åbolands Ungdomsförbund rf
- Svenska Österbottens Ungdomsförbund rf
- Nylands svenska ungdomsförbund rf
- Förbundet Hem och Skola i Finland rf
- Finlands svenska sång- och musikförbund rf
- Finlands Svenska Idrott rf
- Finlands svenska 4H
- Finlands Svenska Scouter rf
- Finlands svenska Marthaförbund rf
- Finlands svenska hembygdsförbund rf
- Svenska pensionärsförbundet rf

De stora bidragsmottagarna var under året:

- Svenska Bildningsförbundet,
- Tankesmedjan Magma,
- Agenda,
- Liberal praktik och
- Stiftelsen för det tvåspråkiga Finland och
- Folktinget.

Bland folkrörelserna kan nämnas bidragen till

- SAMS,
- Svenska Pensionärsförbundet,
- Finlands svenska Marthaförbund,
- Finlands Svenska Idrott och
- Svenska Österbottens Ungdomsförbund.

Pristagare 2018

År 2018 fick bildkonstnären Susanne Gottberg Kulturfondens stora kulturpris. Pristagarna som premieras våren 2019 presenteras tidigare i årsboken.

Pristagare 2018

- Susanne Gottberg, bildkonstnär, Stora kulturpriset på 30 000 euro
- Teater Taimine, Kulturfondens pris på 15 000 euro
- Konstverkstaden Malakta, Kulturfondens pris på 15 000 euro
- TryckeriTeatern, Kulturfondens pris på 15 000 euro
- Karin Ihalainen, rektor, Kulturfondens pris på 15 000 euro
- Anders Helenius, underhållare, Torvaldska priset på 3 000 euro

Regionala pristagare 2018

- Erik Pöysti, regissör och kulturentusiast, Nylands svenska kulturfonds pris på 15 000 euro
- Folke Wickström, arkitekt, Åbolands svenska kulturfonds pris på 15 000 euro
- Susanne Skata, filmare, Österbottens svenska kulturfonds pris på 15 000 euro.

Regionala Svenska dagen-pris

Kulturfonden belönar varje år personer som gjort insatser för kultur och utbildning i sin region. Priserna på 5 000 euro delades ut i ut i samband med Svenska dagen-evenemang i de olika regionerna. År 2018 gick Kulturfondens Svenska dagen pris i Nyland till föreningen Svenska.fi, i Åboland till guiden Airi Forsell och i Österbotten till författaren Anita Wikman.

Teatergruppen Taimine fick år 2018 ett av Kulturfondens pris på 15 000 euro.

Konstnär Susanne Gottberg fick Stora kulturpriset år 2018.

Seminarier och kulturproduktion

Under 2018 ordnade vi sammanlagt 13 seminarier och övriga evenemang som stöd för vår utdelning och våra bidragsmottagare. Vid tre vårfester i maj firade vi Kulturfondens utdelning, pristagare och det svenska språket.

Mot nya utmaningar – arbetslivets roll i svensk-språkig yrkesutbildning

Carola Bryggman, överinspektör vid Regionförvaltningsverket, presenterade en lägesrapport om hur reformen inom yrkesutbildningen förändrat samarbetet med arbetslivet. Rapporten kommenterades av bland annat Harriet Ahlnäs, Max Gripenberg, Ingeborg Rask och Satya Brink. Seminariet ordnades 25.1 på Scandic Simonkenttä i Helsingfors. 45 personer deltog i seminariet.

Educa-mässan

Vi deltog för sjätte gången i utbildningsmässan Educa som ordnades den 26–27 januari 2018 i Mässcentret i Helsingfors. Mässbesökarna deltog aktivt i Kulturfondens program som fokuserade bland annat på läsfrämjande projekt och åttondeklassarnas jätteprojekt Konsttestarna. Mässan hade ett

svenskt kvarter med svenskspråkiga utställare och aktiviteter på svenska. Kvarteret och programmet koordinerades av Finlands svenska lärarförbund med hjälp av bidrag från Kulturfonden och Svenska folkskolans vänner.

Mellan dröm och verklighet – den finlandssvenska teaterns framtid

Seminariet *Mellan dröm och verklighet* behandlade den finlandssvenska teaterns nuläge och framtid. Samtidigt utkom också rapporten *Teater i transit* som presenterade tio strategiska teaterprojekt som vi satsat på under åren 2014–2016. Seminariet ordnades den 23 april i Kasarminsalit i Helsingfors och samlade 106 representanter för det professionella finlands-svenska teaterfältet.

BILD LAURA MENDELIN

I vårfestprogrammet *Ord förändrar verkligheten* samtalade Maria Sundblom Lindberg, Philip Teir, Lotta Lundgren och Ted Forsström.

Vårfester – Ord förändrar verkligheten

Med vårfester på tre orter firade vi det svenska språket, vårens utdelning och alla som med bidrag av oss får förverkliga sina visioner och projekt på svenska i Finland. I språkföreläsningen *Ord förändrar verkligheten* möttes Lotta Lundgren, Maria Sundblom-Lindberg, Ted Forsström och Philip Teir för att debattera, filosofera och ventilerat iakttagelser, fenomen och idéer kring språk. Vårfesterna ordnades 15,5 på Savoyteatern i Helsingfors, 16,5 i Sigynsalen i Åbo och 17,5 på Ritz i Vasa. På festerna delade vi också ut ett antal pris. Runt 700 personer deltog i festligheterna.

Minorities and Migration – Cooperation for Integration

Vårt årliga seminarium om språkliga minoritetsfrågor ordnades 31,5 i Bryssel. Seminariets *Minorities and Migration* riktade sig till beslutsfattare och personer som jobbar inom organisationsfältet eller är intresserad av integrationsfrågor. Seminariet samlade 75 deltagare.

En akt för flera stämmor

Med konserten *En akt för flera stämmor* tackade vi Kulturfondens avgående direktör Leif Jakobsson för hans sex år på fonden och välkomnade nya vd:n Sören Lillkung. Nyfikenhet och lekfullhet, glädje och estetik gick som en röd tråd genom programmet där cellon spelade en av huvudrollerna. Bland artisterna

kan nämnas Daniel Schultz, Dennis Nylund, Emma Klingenberg, Gertrud & Lise samt en mindre stråkensemble under ledning av Peter Nordahl. 230 personer deltog i konserten som ordnades den 6 juni i Almisalen på Nationaloperan i Helsingfors.

Bäst i test? Naturvetenskap och läsning i PISA 2015

Utbildningsseminariet *Bäst i test? Naturvetenskap och läsning i PISA 2015 – utmaningar och framgångsutsikter i våra skolor* ordnades den 10 september i Kiltasalen i Helsingfors. Forskare Kari Nissinen från Jyväskylä universitet presenterade hur de svenskspråkiga eleverna klarade sig i naturvetenskap och läsning i PISA 2015. Ett flertal inbjudna kommentatorer diskuterade utmaningar och framgångsutsikter i våra skolor. Under seminariedagen presenteras också projekt och arbetsmetoder som stöder läsning och naturvetenskaper. 107 personer deltog i seminariet.

Organisationskonferensen

Den trettionde organisationskonferensen arrangerades den 4 oktober i SFV-huset G18 i Helsingfors. Temat för konferensen var »En inkluderande handling idag – nycklar i integrationsarbetet«. På konferensprogrammet fanns föreläsningar med bland annat Alexandra Pascalidou, Pekka Haavisto och Navid Modiri. 95 personer deltog i konferensen.

Startseminarium för Hallå-projekten

Vi ordnade en kick-off för de projekt som beviljats bidrag inom det strategiska programmet *Hallå!*. Flera inbjudna experter bjöd på metoder för och tips på hur projekten kunde nå framgång och större genomslagskraft. 114 personer deltog i seminariet som ordnades den 9 oktober på Gamla studenthuset i Helsingfors.

Kulturarbetardagar i Vasa

Vi ordnade ett tvådagarsevenemang i Vasa den 11–12 oktober för kommunala kulturarbetare från hela Svenskfinland. Temat för träffen var »Delaktighet och drömmar – ungdom och välfärd i framtidens bildningskommuner«. Bland annat diskuterades konstens och kulturens roll i framtidens kommun och inspirerande exempel från olika kommuner presenterades. 49 personer deltog i träffen.

Helsingfors bokmässa

Vi deltog i Helsingfors bokmässa den 25–28 oktober med tre programpunkter i det svenska kvarteret på mässan – språkföreställningen *Ord förändrar verkligheten*, en *Hallå!*-diskussion om två- och flerspråkighet i Finland och prisutdelning i abiturienternas kolumntävling *Argh?*. Bokkatalogen presenterades och marknadsfördes i en egen monter.

- I augusti ordnades Kulturfondens interna strategidagar för fondens förtroendevalda och personal. Strategidagarna samlade drygt 50 deltagare i Vasa.
- I samarbete med Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne ordnade vi två fortbildningsresorna för småbarnspedagoger. Resorna, som gick till Köpenhamn och Reykjavik, presenteras i kapitlet Utbildning och forskning.

Publikationer och lanseringar

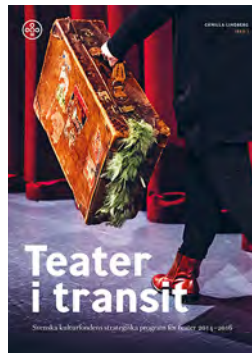
Under året beställde vi utredningar och rapporter inom kultur- och utbildningssektorn. Utredningarna avrundade större satsningar eller fungerade som underlag för aktörer och våra egna beslut. Vi utarbetade också eget informationsmaterial och nätbaserade kampanjer.

Mot nya utmaningar

Carola Bryggmans rapport *Mot nya utmaningar – Arbetslivets roll i svenskspråkig yrkesutbildning* utkom i januari. Rapporten, som var en lägesbeskrivning över den svenskspråkiga yrkesutbildningen efter reformen, presenterades i samband med fondens seminarium kring temat yrkesutbildning.

Jämlikhet och kvalitet i skolan

Kari Nissinen och Satya Brink fick i uppdrag att granska de svenskspråkiga elevernas resultat i 2015 års Pisa-undersökning. Deras arbete resulterade i rapporten *Jämlikhet och kvalitet i skolan – Hur når vi utmärkta resultat på svenska och finska*. Rapporten presenterades vid Kulturfondens seminarium Bäst i test? i september.

Teater i transit

I april utkom *Teater i transit – Svenska kulturfondens strategiska program för teater 2014–2016*, en rapport som presenterade de tio teaterprojekt som vi satsade tre miljo-

ner euro på under åren 2014–2016. Camilla Lindberg var redaktör för publikationen med tio intervjubaserade reportage.

Det handlar om PUBLIKEN!

Hur ser den finlandssvenska teaterpubliken ut? Hur ska den svenskspråkiga teatern överleva? Bland annat de här frågorna tog sig Elisabeth Lindfors an i rapporten *Det handlar om PUBLIKEN!*. Rapporten presenterades på ett seminarium i Helsingfors i april och avrundade samtidigt vårt strategiska teaterprojekt.

Kulturfonden på tre språk

Inför vårt seminarium i Bryssel tryckte vi en kortfattad presentationsbroschyr om Kulturfonden. Broschyren är trespråkig på svenska, finska och engelska.

Bokkatalogen

Den finlandssvenska *Bokkatalogen* utkom inför Helsingfors bokmässa i slutet av oktober. Bokkatalogen hade en upplaga på 133 000 exemplar och spreds förutom på Bok-

mässan också som instick i svenskspråkiga dags- eller gratistidningar. Bokkatalogen utgavs i samarbete med Föreningen Konstsamfundet.

Kulturfondens årsbok 2017–2018

Inför vårfesterna i maj utkom vår årsbok i traditionellt format. Upplagan på 700 böcker spreds till samarbetspartner och festdeltagare.

38 miljoner känslor

För att nå fler personer än vad som var möjligt med årsboken, gjorde vi videofilmen *38 miljoner känslor*. I filmen redogjorde vi kortfattat för våra viktigaste målsättningar och siffror under 2018. Via olika känslouttryck beskrev filmen samtidigt mångfalden bland de bidrag som vi beviljade under året.

Hallå!

I och med lanseringen av vårt strategiska program *Hallå! – för en levande flerspråkighet* blev det nödvändigt för oss att nå också finskspråkiga sökande. Via ett samarbete med kommunikationsbyrån Framilla stärkte vi vår genomslagskraft och synlighet på det finskspråkiga mediefältet.

Något att tala med

Inga språkkunskaper är bortkastade, men ett språk är viktigare än alla andra. Ditt modersmål. Inför Svenska dagen öppnade vi kampanjen *Något att tala med* som lyfte fram såväl modersmålets betydelse som möjligheten att ge en snabbdonation till kulturupplevelser. Kampanjen och webbplatsen **donation.kulturfonden.fi** utarbetades i samarbete med Hasan & Partners.

Novemberlanseringen

Inför november påminde vi om möjligheten att ansöka om bidrag. I fem videosnuttar uppmuntrade vi sökande till otippade samarbeten och projektidéer. Videosnuttarna gjorde vi i samarbete med aktörer i framkanten inom olika genrer i Svenskfinland.

Vår dagliga kommunikation

Under året lyfte vi regelbundet fram de bidrag som vi beviljat, våra egna processer och andra aktuella frågor inom våra verksamhetsområden. Vi var måna om att nå så många som möjligt på ett effektivt och lättillgängligt sätt. Våra främsta kanaler var webbplatsen, Facebook, Instagram, Twitter och pappersmedia. Vi var också kontinuerligt i kontakt med de olika svenskspråkiga redaktionerna och gav drygt 50 pressmeddelanden. Bland annat vårt direktörsbyte, *Hallå!*-programmet, pristagarna och den stora utdelningen syntes väl i medierna.

Förtroende- valda och personal

Styrelsen

BILD LAURA MENDELIN

Styrelsen sammanträdde under året till tio protokollförda möten.

1.8.2017 –31.7.2018

ORDFÖRANDE

Stefan Wallin, riksdagsledamot, PM, Åbo

MEDLEMMAR

Sandra Bergqvist, PM, Grankulla
Linnéa Henriksson, PL, Raseborg
Anna-Lena af Hällström, HR-chef, Kristinestad
Mikael Höysti, avdelningschef, Köpenhamn
Mikko Ollikainen, PM, Malax
Kristel Pynnönen, bitr. chefsjurist, Borgå
Henrik Wolff, vd, rektor, Helsingfors
Ulf Stenman, vd, Larsmo

ERSÄTTARE

Elli Flén, kommunikationskonsult, Nykarleby
Peter Löfberg, DI, Tammerfors
Henrik Wickström, studerande, Ingå

1.8.2018–31.7.2019

ORDFÖRANDE

Stefan Wallin, riksdagsledamot, PM, Åbo

MEDLEMMAR

Gunilla Granberg, utvecklingschef, Pargas
Linnéa Henriksson, PL, Ekenäs
Anna-Lena af Hällström, HR-chef, Kristinestad
Mikael Höysti, avdelningschef, Köpenhamn
Christel Liljeström, riksdagssekreterare, Sibbo
Mikko Ollikainen, PM, Malax
Ulf Stenman, vd, Larsmo
Henrik Wolff, vd, rektor, Helsingfors

ERSÄTTARE

Elli Flén, kommunikationskonsult, Nykarleby
Peter Löfberg, DI, Tammerfors
Håkan Nystrand, ordf. för METO-
Skogsbranschens Experter, Esbo

Delegationen

BILD EVA PERSSON

Delegationen sammanträdde till ett vår- och ett höstmöte.

1.8.2017–31.7.2018

ORDFÖRANDE

Ann-Luise Bertell, TeM, Vörå

MEDLEMMAR

Anna Abrahamsson, förbundssekreterare, Helsingfors
Andreas af Enehielm, musiker och skådespelare, Helsingfors
Lasse Eriksson, kultursekreterare, Närpes
Helleke Heikkinen, EM, Helsingfors
Dan Johansson, förbundsordförande, Karis
Mårten Johansson, konsult och företagare, Ekenäs
Noona Leppinen, teaterpedagog, Helsingfors
Marcus Lerviks, bildkonstnär, Vasa
Mats Prost, PM, Pargas
Paula Rossi, professor, Uleåborg
Catharina von Schoultz, EM, Borgå
Carola Sundqvist, amanuens, Jakobstad
Joachim Thibblin, teaterchef, Åbo
Karolina Zilliacus, bibliotekschef, Åbo

1.8.2018–31.7.2019

ORDFÖRANDE

Ann-Luise Bertell, TeM, Vörå

MEDLEMMAR

Andreas af Enehielm, musiker och skådespelare, Helsingfors
Lasse Eriksson, kultursekreterare, Närpes
Helleke Heikkinen, EM, Helsingfors
Dan Johansson, förbundsordförande, Karis
Mårten Johansson, konsult och företagare, Ekenäs
Noona Leppinen, teaterpedagog, Helsingfors
Marcus Lerviks, bildkonstnär, Vasa
Mats Prost, PM, Pargas
Paula Rossi, professor, Uleåborg
Catharina von Schoultz, EM, Borgå
Frida Sigfrids, studerande, Borgå
Carola Sundqvist, amanuens, Jakobstad
Joachim Thibblin, teaterchef, Åbo
Karolina Zilliacus, bibliotekschef, Åbo

Direktionen för
Nylands svenska
kulturfond hade fyra
protokollförda möten.

BILD LAURA MENDELIN

Direktionen för
Åbolands svenska
kulturfond hade tre
protokollförda möten.

BILD MARIA GRÖNROOS

Direktionen för
Österbottens svenska
kulturfond hade tre
protokollförda möten.

BILD MARIA GRÖNROOS

Direktioner

Direktionen för Nylands svenska kulturfond

1.8.2017–31.7.2018

ORDFÖRANDE

Martina Lindberg, Raseborg

MEDLEMMAR

Teddy Granroth, musikledare, Karis

Börje Henriksson, pensionär, Vanda

Gungerd Wikholm, redaktör, Karis/Helsingfors

Kerstin Romberg, rektor, Raseborg

Catharina Von Schoultz, EM, Borgå

Leena Stolzmann, rektor, Borgå

Veronica Svenskberg, tjänsterådgivare,
Liljendal

Joachim Thibblin, teaterchef, Patis

Mika Westerlund, linjeledare, Helsingfors

1.8.2018–13.7.2019

ORDFÖRANDE

Anders Lindholm-Ahlefeldt, kultur-
och fritidschef, Esbo

MEDLEMMAR

Jennifer Dahlbäck, verksamhetsledare, Karis

Börje Henriksson, pensionär, Vanda

Kristoffer Holmberg, programchef, Ekenäs

Catharina von Schoultz, EM, Borgå

Leena Stolzmann, rektor, Borgå

Veronica Svenskberg, tjänsterådgivare,
Liljendal

Joachim Thibblin, teaterchef, Patis

Mika Westerlund, linjeledare, Helsingfors

Gungerd Wikholm, redaktör, Karis/Helsingfors

Direktionen för Åbolands svenska kulturfond

1.8.2017–31.7.2018

ORDFÖRANDE

Jenny Valli, museichef, Raumo

MEDLEMMAR

Staffan Beijar, etnolog, Mariehamn

John Björkman, museiamanuens, Åbo

Emilie Gardberg, intendent, Åbo

Tom Grönroos, kulturproducent, Åbo

Mats Prost, PM, Pargas

Lykke Pörtlors, kulturproducent, Mariehamn

Juha Ruusuvaara, författare, Kimitoön

Monika Sandberg, klasslärare, Åbo

Maria Österlund, FD, universitetslärare, Åbo

1.8.2018–31.7.2019

ORDFÖRANDE

Emilie Gardberg, direktör för Finlands institut
i London, Salo (London)

MEDLEMMAR

Staffan Beijar, etnolog, Mariehamn

John Björkman, museiamanuens, Åbo

Tom Grönroos, kulturproducent, Åbo

Sanna Järf, rektor, Kimitoön

Mats Prost, PM, Pargas

Susanne Procopé Ilmonen, intendent,
Mariehamn

Monika Sandberg, klasslärare, Åbo

Andrea Schmidt, kulturproducent, Åbo

Maria Österlund, FD, universitetslärare, Åbo

Direktionen för Österbottens svenska kulturfond

1.8.2017–31.7.2018 och 1.8.2018–31.7.2019

ORDFÖRANDE

Daniel Björkstrand, EM, Malax

MEDLEMMAR

Heidi Storbacka, lektor, Jakobstad

Ann-Luise Bertell, teaterchef, Vasa

Mikael Snickars, rektor, Närpes

Robert Back, lektor, Nykarleby

Jeremy Crofts, snickarmästare, Vasa

Gunilla Lång-Kivilinna, arkitekt, Solf

Christer Tonberg, Jakobstad

Malin Storbjörk, MuM, Kronoby

Berit Öhman, bibliotekarie, Vasa

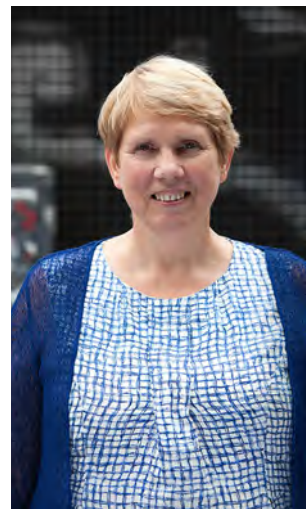

BILD EVA PERSSON

Svenska kulturfondens personal

Leif Jakobsson, FM, direktör till och med 31.7.2018

Sören Lillkung, PM, MuM, verkställande direktör från och med 2.5.2018

Kulturteamet

Matts Blomqvist, FM, ombudsman, Nyland

Åsa Juslin, FM, kulturombudsman, teamledare, anställd från och med 26.11.2018

Håkan Omars, PeM, ombudsman, Österbotten

Annika Pråhl, HK, kulturombudsman, teamledare, avgått med pension 31.1.2019

Anna Wilhelmson, FM, ombudsman, kultur

Utbildningsteamet

Maria Bergenwall, EL, ombudsman, Studiefonden

Berndt-Johan Lindström, PM, utbildningsombudsman, teamledare

Sonja Ollas-Airinen, PM, ombudsman, utbildning, övergått till annan arbetsgivare 1.1.2019

Katarina von Numers-Ekman, FM, utsågs till Ollas-Airins efterträdare och anställdes från och med 4.2.2019

Åsa Rosenberg, PK, ombudsman, Åboland och Åland

Kommunikationsteamet

Petra Adlercreutz, EM, ledningens assistent

Martina Landén-Westerholm, PM, informatör, teamledare

Annika Rönnblad, PK, kommunikationsassistent

Mia Smulter, kulturproducent

IT och administration

Christina Fraser, kundrådgivare till och med 31.8.2018

Thomas Heikkilä, PK, IT-samordnare

Peter Hällström, DI, datachef, teamledare

Jesper Koivumäki, ingenjör, IT-stöd och nätverksadministratör

Patrik Rusk, EM, senior systemutvecklare

Ekonomi och kansli

Werner Forsblom, ekonomie studerande, timanställd assistent

Britt-Marie Forsell-Stenström, EM, ekonomi- och personalchef, teamledare

Thua Hoyer, merkonom, kansliassistent

Victoria Kilpinen, tradenom, ekonomiassistent

Verksamhets- berättelse och bokslut

INNEHÅLL

Verksamhetsberättelse

Bokslut

Resultaträkning

Balansräkning

Noter till bokslutet

Bokslutets underskrifter

Förteckningar över använda bokföreningsböcker

Verksamhets- berättelse

Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr (Stiftelsen) fungerar som utdelningsorganisation för avkastningen i de cirka 490 fonder som Svenska Litteratursällskapet i Finland rf (SLS) äger och förvaltar. Stiftelsen använder det sekundära kännetecknet Svenska kulturfonden i sin löpande verksamhet.

Svenska kulturfonden grundades år 1908 av Svenska Folkpartiet (SFP). Samma år donerade SFP det dåvarande grundkapitalet till Svenska Litteratursällskapet i Finland r.f. som fick uppdraget att förvalta kapitalet. Senare donationer ges till Svenska kulturfonden i SLS. Enligt donationsbrevet ska fondens avkastning användas »för främjandet av den svenska undervisningen och andra allmänna svenska kulturuppgifter i Finland«.

Utdelningsorganisationen fungerade som en oregistrerad förening inom SFP tills Stiftelsen grundades 15.12.2010 för att tydliggöra organisationens juridiska status. Samtidigt

delegerade SFP beslutanderätten om utdelningen av avkastningen ur Svenska kulturfonden till Stiftelsen. Litteratursällskapets finansråd beslutar årligen om dispositionen av avkastningen i Svenska kulturfonden som Stiftelsen fattar utdelningsbeslut om. Beslutet tas i enlighet med villkoren i donationsbrevet. Stiftelsens styrelse fattar beslut om utdelningen och de beviljade bidragen betalas ut av Svenska litteratursällskapet.

I december 2013 avskildes den verksamhet som innefattar kultur- och utbildningsinvesteringar från Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr till en egen separat organisation, Stiftelsen för kultur- och utbildningsinvesteringar sr (SKUI). Av beloppet som Svenska litteratursällskapet årligen tilldelar Stiftelsen ska fem procent reserveras för SKUI. De reserverade medel som inte använts återgår vid årets slut till Stiftelsen och kan vid behov reserveras på nytt.

Stiftelsens stadgar och ändamål

Stiftelsens stadgar har ändrats och registrerats 19.5.2017 för att motsvara den nya Stiftelse-lagen 487/2015.

Stiftelsens ändamål är att främja och stödja utbildning, kultur, konst, vetenskap och forskning samt samhällsservice som gynnar det svenska i Finland.

Stiftelsen kan uppfylla sitt ändamål genom att

- ombesörja beredning och finansiering av utbildnings- och kulturprojekt på svenska i Finland
- stödja projekt som påverkar och främjar service på svenska
- samordna och sköta olika finlandssvenska fonders utdelningsverksamhet för samma ändamål som stiftelsen har

- ta initiativ till, medverka i samt informera om det kulturarbetet som gynnar det svenska i Finland
- ordna utbildning, diskussioner och konferenser inom sitt område
- ordna utbildnings- och kulturpolitiska konferenser
- beställa undersökningar och utredningar inom sitt område
- via specialfonder stödja grundaren för politiskt arbete som syftar till att stärka tvåspråkigheten och framför allt det svenska språkets ställning i Finland
- i övrigt idka ändamålsfrämjande verksamhet

Stiftelsen kan även idka affärsverksamhet för att finansiera sin verksamhet.

Hur Stiftelsen verkar för att uppfylla ändamålet

Stiftelsen förverkligar sitt ändamål genom två huvuduppgifter:

1) *Stiftelsen administrerar ansöknings- och beslutsprocessen samt utför egna projekt och utredningar*

Stiftelsen har ett kansli med personal som sköter den administrativa ansöknings- och beslutsprocessen. Stiftelsen organiserar också egna projekt och utredningar som främjar

undervisning och kultur på svenska i Finland. För detta har Stiftelsen rätt att erhålla medel ur Svenska kulturfondens avkastning.

2) *Stiftelsen sköter beslutsprocessen för Svenska kulturfondens utdelning*

Stiftelsen beviljar stipendier och bidrag till sammanslutningar, institutioner och enskilda personer på verksamhetsområden inom undervisning och kultur på svenska i Finland.

Detta beskrivs i siffror för år 2018 i tabellen nedan.

TILLFÖRDA MEDEL TILL STIFTELSEN OCH BEVILJADE BIDRAG 2018 ENLIGT VERKSAMHETSOMRÅDE

	euro	%	
1) Stiftelsens tillförda medel			1) Registreras i Stiftelsen
Administration	2 430 978	6,2 %	
Kansliets kultur och utbildningsverksamhet	719 022	1,8 %	
Administration totalt	3 150 000	8,1 %	
2) Svenska kulturfondens utdelning			2) Registreras i SLS
Konst och kultur	14 481 417	37,1 %	
Utbildning	8 292 136	21,2 %	
Vetenskap	2 736 286	7,0 %	
Allmän finlandssvensk verksamhet	8 489 667	21,7 %	
Stiftelsen för kultur och utbildningsinvesteringar sr	1 900 000	4,9 %	
Utdelning totalt	35 899 506	91,9 %	
Totala använda medel ur Svenska kulturfonden år 2018	39 049 506	100,0 %	
Överförs till 2019 års utdelning	-1 427 055		
Återgående medel från tidigare år	1 720 219		
Medel från andra stiftelser och föreningar	756 342		
Disponibla medel från SLS år 2018	38 000 000		

År 2018 beviljade Stiftelsen bidrag för 35,9 miljoner euro. Beloppet består av 38 miljoner euro som Svenska litteratursällskapets finansråd ställde till Svenska kulturfondens disposition för år 2018, 1,7 miljoner euro av tidigare års

anslag och 0,8 miljoner euro som andra allmännyttiga stiftelser och föreningar bidragit med för gemensamma satsningar. 1,4 miljoner euro överfördes till utdelningen för år 2018. För administrationen och den kultur- och

utbildningsverksamhet som drivs av kansliet användes 3,2 miljoner euro av de tillförda medlen för att täcka de löpande kostnaderna.

År 2018 behandlade Stiftelsens ombudsmän och sakkunniga ungefär 7 400 ansökningar till ett belopp om totalt 134 miljoner euro. Hela 285 ansökningar och 48 miljoner euro relaterade till det nya strategiska programmet *Hallå!*, som pågår under tre år (2018–2021). För treårsperioden beviljades totalt 6 miljoner euro varav 1,8 miljoner hör till utdelningen år 2018. År 2017 behandlades ungefär 6 800 ansökningar till ett belopp om 81,6 miljoner euro.

Uppgifter om alla mottagare, ändamål och beviljade belopp finns på webbsidan www.beviljade.kulturfonden.fi.

Väsentliga händelser under och efter räkenskapsperioden

Utöver att behandla ansökningar och bevilja bidrag drev Stiftelsen också egna projekt och utredningar. Stiftelsen bedrev inte forsknings- eller utvecklingsverksamhet.

Bidrag och stipendier – några exempel

- Yrkeshögskolornas medelinsamling – under 2018 donerade Stiftelsen två miljoner euro till yrkeshögskolorna Novia och Arcada
- Internationell praktik- och residensverksamhet
 - Stiftelsen erbjuder 13 praktikplatser vid olika kulturinstitut, konstnärshus och institutioner på olika orter i världen
 - Stiftelsen ger bidrag för residensvistelser vid konstnärskolonin Hôtel Cheillon i Grez-sur-Loing i Frankrike. Under första delen av året beviljades även bidrag till residensboende i Finlandshuset i St Petersburg i Ryssland. Huset såldes under året till Governia Oy och möjligheten till residensboende är tillsvidare oklar.
 - Tre stipendier till Villa Karo i Benin i Västafrika för finlandssvenska konstnärer

- Den Standertskjöldska fonden omfattar bland annat Elfvik-ateljéerna i Victoria-kvarteret i Helsingfors och seniorboende i Majblomman i Helsingfors samt Vindängen i Esbo.
- Specialsatsningar som inleddes 2018:
 - Det strategiska treåriga programmet *Hallå!* lanserades. Programmet främjar språkkunskaperna i svenska och finska, ökar samförståndet mellan språkgrupperna och betonar språkkunskaper som en framgångsfaktor. Totalt 79 projekt beviljades sammanlagt 6 miljoner euro.

Utredningar och publikationer

- *Mot nya utmaningar – Arbetslivets roll i svenskspråkig yrkesutbildning.* En lägesrapport om den svenskspråkiga yrkesutbildningen efter yrkesutbildningsreformen
- *Jämlikhet och kvalitet i skolan: Hur når vi utmärkta resultat på svenska och finska?*
- *Teater i transit – Svenska kulturfondens strategiska program för teater 2014–2016*
- *Det handlar om PUBLIKEN!*
- *Bokkatalogen*, ett samprojekt med Föreningen Konstsamfundet
- *Svenska kulturfonden – en presentationsbroschyr om Kulturfonden*
- *Svenska kulturfondens årsbok 2017–2018*

Evenemang

- Startseminariet för *Hallå!*-projektet
- *Ord förändrar verkligheten*, vårfeater i Helsingfors, Åbo och Vasa
- Seminariet *Mellan dröm och verklighet – den finlandssvenska teaterns framtid*
- *En inkluderande handling idag – nycklar i integrationsarbetet*, organisationskonferensen i Helsingfors
- *Delaktighet och drömmar – ungdom och välfärd i framtidens bildningskommuner*, kulturarbetardagar i Vasa
- Konserten *En akt för flera stämmor med anledning* av Stiftelsens direktörsbyte

- Strategidagar i Vasa för stiftelsens förtroendevalda och personal
- *Minorities and Migration – Cooperation for Integration*, seminarium i Bryssel
- Seminariet *Mot nya utmaningar – Arbetslivets roll i svenskspråkig yrkesutbildning*
- Seminariet *Bäst i test? Naturvetenskap och läsning i PISA 2015 – utmaningar och framtidsutsikter i våra skolor*
- Startseminarium för *Hallå!*-projektet
- Studieresa till Reykjavik för personal inom småbarnspedagogiken, i samarbete med Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne
- Stiftelsen deltog i Bokmässan och Educa-mässan i Helsingfors

Samverkan med finlandssvenska fonder

En arbetsgrupp, bestående av ledande tjänstemän från Svenska kulturfonden, Föreningen Konstsamfundet, Svenska folkskolans vänner, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Stiftelsen Tre Smeder tillsattes i augusti 2018. Syftet var att åstadkomma en klar och effektiv arbetsfördelning mellan de finlandssvenska fonderna och att uppnå större genomslagskraft genom samverkan i gemensamma projekt. Arbetsgruppens arbete presenteras våren 2019.

Förändringar i personalen

Sören Lillkung tillträdde den 1 juni 2018 för en femårsperiod som verkställande direktör. Han efterträdde direktör Leif Jakobsson vars tidsbundna kontrakt löpte ut.

Den 26 november tillträdde Åsa Juslin som kulturombudsman och medlem i Stiftelsens ledningsgrupp. Åsa Juslin efterträdde Annika Pråhl som avgick med pension den 1 februari 2019. Sonja Ollas-Airinen, ombudsman, utbildning, övergick till en annan tjänst vid årsskiftet och Katarina von Numers-Ekman utsågs till hennes efterträdare.

Efter räkenskapsperiodens slut har inte inträffat något väsentligt.

Framtidsutsikter och risker

Stiftelsen arbetade med stor integritet i enlighet med stadgar och syften och med respekt för donatorernas insats och vilja. Svenska litteratursällskapetets placeringsverksamhet har under flera år gett en stadig avkastning. Stiftelsens disponibla medel och därmed också utdelningens storlek förväntas bibehållas på i stort sett samma nivå under de närmaste åren. Risken för att utdelningsnivån skulle förändras under de närmaste åren är liten.

Styrelse, övrig ledning och revisorer

Styrelsen

Styrelsen tillsätts av SFP:s partistyreelse. Styrelsen består av en ordförande, åtta ordinarie ledamöter och tre ersättare. Ordförande utses för tre mandatperioder i sänder och samma person får utses för högst två på varandra följande sådana perioder. Övriga medlemmar utses för två mandatperioder i sänder och samma person får utses för högst tre sådana på varandra följande perioder. Mandatperioden löper årligen från 1 augusti till 31 juli.

Under år 2018 skedde följande ändringar i styrelsens sammansättning och styrelsen bestod av följande medlemmar:

Stefan Wallin, ordförande
 Linnéa Henriksson, vice ordförande
 Anna-Lena af Hällström, ordinarie medlem
 Christel Liljeström,
 ordinarie medlem från och med 1.8.2018
 Gunilla Granberg,
 ordinarie medlem från och med 1.8.2018
 Henrik Wolff, ordinarie medlem
 Kristel Pynnönen,
 ordinarie medlem till 31.7.2018
 Mikael Höysti, ordinarie medlem
 Mikko Ollikainen, ordinarie medlem
 Sandra Bergqvist,
 ordinarie medlem till 31.7.2018

Ulf Stenman, ordinarie medlem
Elli Flén, ersättare
Henrik Wickström, ersättare till 31.7.2018
Håkan Nystrand,
ersättare från och med 1.8.2018
Peter Löfberg, ersättare

Vd och övrig ledning

Stiftelsens kansli leddes till och med den 31 maj 2018 av direktör Leif Jakobsson och från och med den 1 juni av vd Sören Lillkung. Direktören och vd bistods av en ledningsgrupp med fem personer.

Stiftelsen har även en delegation och tre direktorier för de regionala fonderna: Nylands svenska kulturfond, Åbolands svenska kulturfond och Österbottens svenska kulturfond.

Till skillnad från den nya vd:n, var direktören, ledningsgruppen, delegationen och direktorierna inte en del av Stiftelsens juridiskt ansvariga ledning.

Revisorer

Revisionssamfundet Ernst & Young AB var revisor med CGR Bengt Nyholm som huvudansvarig revisor. Revisorererna har enligt faktura erhållit ett arvode på 19 379 euro under år 2018.

Grunderna för förtroende-personernas arvoden

Stiftelsens styrelse- och delegationsordförande får ett årsarvode på 33 000 respektive 2 600 euro. De regionala direktoriernas ordförande får 500 euro per möte. Övriga styrelse-, delegations- och direktionsmedlemmar får arvoden på basen av antalet möten som de deltagit i. Styrelsemedlemmarnas mötesarvode är 500 euro och delegations- och direktionsmedlemmarnas 250 euro. Arvodena har varit oförändrade sedan år 2014.

Närståendekrets och jäv

Stiftelsen har en dokumenterad närståendekrets- och jävsanvisning för utdelningsverksamheten och upprätthåller ett närståenderegister för en del av den snäva närståendekretsen.

Närståendekrets

På grund av bestämmelserna om närståendetransaktioner strävar Stiftelsen efter att säkerställa att

- personer som hör till närståendekretsen inte favoriseras vid utdelningen av stipendier och bidrag,
- kommersiella transaktioner sker på marknadsvillkor och till marknadspriser, om inte något annat följer av särskilda skäl, samt att
- ekonomiska transaktioner med personer som hör till den snäva närståendekretsen rapporteras i verksamhetsberättelsen.

Stiftelsen övervakar närståendetransaktioner genom att upprätthålla ett närståenderegister. Med hjälp av registret kan man kontrollera att bidrag beviljas på korrekta grunder och uppfylla ovanstående rapporteringskrav. Registrets beskrivning finns på webbplatsen.

Jäv

Styrelsen fattar beslut om alla beviljade bidrag. Stiftelsens styrelsemedlemmar, delegationsmedlemmar, direktionsmedlemmar, sakkunniga, stiftelsens ombud och personer i ledande ställning registrerar jäv i stiftelsens elektroniska stipendiehanterings-system enligt följande:

- alla pågående förtroendeuppdrag som kan ha betydelse för uppdraget inom Svenska kulturfonden registreras
- jäv registreras på ansökningsnivå
- även ärenden som gäller stiftelsens närståendekrets registreras på ansökningsnivå

Stiftelsens förtroendevalda, sakkunniga och personal deltar inte i beredningen av, behandlingen av eller beslutsfattandet i ett ärende där de är jäviga.

Närståendekretstabell

ÅTGÄRDER ELLER EKONOMISKA FÖRDELAR I EURO	NÄRSTÅENDEKRETSRELATIONENS KARAKTÄR				
	1	2	3	4	5
A Ledningens löner, arvoden och pensionsförpliktelser					
A.1 Styrelsens och VD:s löner och arvoden	-	235 040	-	-	-
A.2 Revisorernas arvoden	-	19 379	-	-	-
A.3 Ledningsgruppens löner	-	-	522 154	-	-
B Avtal	-	-	-	-	-
C Beviljade bidrag och stipendier	4 599 143	-	-	8 500	-
D Beviljade lån, ansvar och ansvarsförbindelser	-	-	-	-	-
E En beskrivning av åtgärder och ekonomiska fördelar	Bidrag tillstiftaren, SKUL och Pro Artibus	Sedvanliga löner & arvoden	Löner till personal	Sedvanliga bidrag	Sedvanliga bidrag

Närståendekretsrelationens karaktär

- 1 Stiftaren och den som utövar bestämmande inflytande i stiftelsen samt deras eller stiftelsens dottersammanslutning och dotterstiftelse
- 2 Styrelseledamöterna samt ersättarna för dem, verkställande direktören och dennes ställföreträdare samt revisorerna i stiftelsen och i sammanslutningar och stiftelser som avses i 1 punkten
- 3 Stiftelsens ombud och andra personer som deltar i ledandet av stiftelsen (direktör och ledningsgrupp).
- 4 Familjemedlemmar till människor som avses i 2–3 punkten (punkt 1 är inte i detta fall en person)*
*make och sambo, egna barn och makens eller sambons barn och dessa barns make eller sambo och efterkommande samt egna och makens eller sambons föräldrar, far- och morföräldrar och deras föräldrar
- 5 Sammanslutningar och stiftelser där en människa eller flera samverkande människor som avses i 1–4 punkten har bestämmande inflytande

Bokslut

Resultaträkning

	Not	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Ordinarie verksamhet			
Intäkter	1		
Tillförda medel från Svenska kulturfonden		3 150 000,00	3 636 000,00
Övriga intäkter		147 170,43	148 152,82
		3 297 170,43	3 784 152,82
Kostnader	2		
Personalkostnader			
Löner och arvoden		-1 628 780,05	-1 581 695,08
Sociala kostnader		-246 512,99	-265 734,07
Övriga personalkostnader		-43 122,33	-33 866,28
		-1 918 415,37	-1 881 295,43
Avskrivningar	3	-10 189,85	-19 397,03
Övriga kostnader	4	-1 548 881,85	-1 817 182,62
Ordinarie verksamhetens överskott/underskott		-180 316,64	66 277,74
Finansiella intäkter och kostnader		<u>385,71</u>	<u>165,03</u>
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		<u>-179 930,93</u>	<u>66 442,77</u>

Balansräkning

	Not	31.12.2018	31.12.2017
AKTIVA			
BESTÅENDE AKTIVA			
Materiella tillgångar	5		
Inventarier och lösöre		46 975,89	52 370,14
Förskottsbetalningar		3 362,00	0,00
		50 337,89	52 370,14
RÖRLIGA AKTIVA			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordningar		34 696,60	9 410,48
Övriga fordringar		10 500,00	12 786,59
Resultatregleringar		2 260,13	9 243,60
		47 456,73	31 440,67
Kassa och bank		548 696,34	695 015,97
		<u>646 490,96</u>	<u>778 826,78</u>
PASSIVA			
EGET KAPITAL			
Eget kapital	6		
Grundkapital		25 000,00	25 000,00
Överskott/underskott från tidigare år		414 393,51	347 950,74
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		-179 930,93	66 442,77
		259 462,58	439 393,51
FRÄMMANDE KAPITAL			
Kortfristigt främmande kapital			
Skulder till leverantörer		122 277,29	80 152,27
Övriga skulder		78 049,36	71 464,70
Resultatregleringar	7	186 701,73	187 816,30
		387 028,38	339 433,27
		<u>646 490,96</u>	<u>778 826,78</u>

NOTER TILL BOKSLUTET

Allmänna principer för uppgörande av bokslutet

Principer för uppgörande av bokslut

Bokslutet har upprättats och presenteras i enlighet med stadgandena i stiftelse- och bokföringslagen. Stiftelsen hör till gruppen små bokföringsskyldiga.

Ordinarie verksamhet

I gruppen ordinarie verksamhet i resultaträkningen presenteras tillförda medel från

Svenska kulturfonden (Svenska Litteratursällskapet r.f.) samt övriga intäkter. Dessa specificeras närmare i noterna till resultaträkningen.

Värderingen av bestående aktiva

De materiella tillgångarna har i balansräkningen upptagits till anskaffningsutgiften med avdrag för planenliga avskrivningar.

Noter till resultaträkningen

1. Intäkter från ordinarie verksamhet

Ur Svenska kulturfondens medel reserveras i enlighet med uppgjord budget medel för Stiftelsens administration samt egna utbildnings- och kultursatsningar och projekt. Endast under året lyfta medel bokas och intäktsförs i Stiftelsen.

Under år 2017 gjordes särskilda satsningar i samband med firandet av Finland 100.

För dessa lyftes medel för 459 067 euro medan 261 602 euro relaterar till övriga egna utbildnings- och kulturprojekt. Dessa satsningar syns såväl i ökade tillförda medel som ökade kostnader år 2017. Under år 2018 har inga sådana särskilda projekt utförts.

Övriga intäkter hänför sig till samarbetet kring bokkatalogen och andra sålda tjänster.

INTÄKTER FRÅN ORDINARIE VERKSAMHET	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Tillförda medel från Svenska kulturfonden (Svenska Litteratursällskapet r.f.)		
Tillförda medel för Stiftelsens administration	2 430 977,68	2 735 074,60
Tillförda medel för Stiftelsens egna utbildnings- och kultursatsningar och projekt	719 022,32	900 295,40
Totala tillförda medel	3 150 000,00	3 636 000,00
Övriga intäkter		
Annonser och boknotiser, bokkatalogen	85 463,43	84 846,28
Sålda tjänster (momspliktiga)	61 404,50	61 129,04
Övriga momsfria intäkter	302,50	2 177,5
Totala övriga intäkter	147 170,43	148 152,82
Totala intäkter	3 297 170,43	3 784 152,82

2. Personalkostnader

Personalens antal har i medeltal uppgått till 20 personer under både år 2018 och år 2017.

PERSONALKOSTNADER	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Löner	1 351 438,58	1 281 399,47
Arvoden till styrelsen och förtroendevalda	166 650,00	169 600,00
Övriga arvoden och ersättningar	110 691,47	130 695,61
Pensionskostnader	246 512,99	265 734,07
Övriga lagstadgade försäkringar	43 122,33	33 866,28
Totalt	1 918 415,37	1 881 295,43

3. Planenliga avskrivningar

Avskrivningstiderna är:

Inventarier och lösöre	5 år
Konstanskaffningar	Ingen avskrivning

Inventariernas och lösörets avskrivningar syns som skild post i resultaträkningen.

Små anskaffningar, vars anskaffningspris är under 850 euro har upp till totalt 2 500 euro bokats som kostnader, dock så att väsentlighetsprincipen beaktas.

4. Övriga kostnader

Kostnaderna presenteras enligt funktion och projekt.

ÖVRIGA KOSTNADER	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
Administrationskostnader	493 427,09	726 002,78
Lokalkostnader och hyror	317 053,72	270 972,92
Finland 100	11 991,55	459 066,66
Egna kultur och utbildningsprojekt	707 030,77	261 601,54
Donation av konstverk till Pro Artibus	0,00	85 120,00
Revisionskostnader	19 378,72	14 418,72
Totala kostnader	1 548 881,85	1 817 182,62

Noter till balansräkningens aktiva

5. Bestående aktiva

I balansräkningens bestående aktiva presenteras den icke avskrivna delen av inventarier och lösöre.

INVENTARIER	
Anskaffningsutgift 1.1.2018	373 989,31
Ökning under året	4 795,60
Minskning under året	0,00
Anskaffningsutgift 31.12.2018	378 784,91
Ackumulerade avskrivningar	321 619,17
Avskrivningar under räkenskapsåret	10 189,85
Bokföringsvärde 31.12.2018	46 975,89

Noter till balansräkningens passiva

6. Eget kapital

Posterna för eget kapital kan ses ur balansräkningen.

7. Passiva resultatregleringar

PASSIVA RESULTATREGLERINGAR	2018	2017
Semesterlöneskulder och övriga sociala avgifter	186 701,73	186 856,04
Övriga	0,00	960,26
Totalt	186 701,73	187 816,30

Säkerheter och ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelserna består av hyresansvar.

	2018	2017
Förfaller till betalning under påbörjad räkenskapsperiod	114 103,88	111 150,40
Förfaller till betalning under senare räkenskapsperioder	5 447,96	10 559,24

Verksamhetsberättelsens och bokslutets datering och underteckning

Helsingfors den 3 april 2019

Stefan Wallin, styrelseordförande
Linnéa Henriksson, viceordförande
Gunilla Granberg
Anna-Lena af Hällström
Mikael Höysti
Christel Liljeström
Mikko Ollikainen
Ulf Stenman
Henrik Wolff
Peter Löfberg
Håkan Nystrand
Elli Flén
Sören Lillkung, verkställande direktör

Revisionsanteckning

Över utförd revision har idag avgivits berättelse

Helsingfors den 5 april, 2019
Ernst & Young Ab, revisionsamfund
Bengt Nyholm, CGR

Förteckning över använda bokföringsböcker

Stiftelsens bokföring är uppgjord i bokföringsprogrammet TIKON till och med 31.5.2018. Inköpsfakturorna har hanterats i InvoiceReady, reseräkningarna i M2 och försäljningsfakturorna i NetTikon.

Från och med 1.6 har bokföringen gjorts i det integrerade bokföringssystemet Procountor.

Dagbok
Huvudbok
Balansbok
Balansspecifikationer

I elektronisk form
I elektronisk form
Skilt bunden
Skilt bundna, i elektronisk form

TIKON

VERIFIKATSLAG

Betalningsverifikat, fakturering	19
Bankverifikat	40
Bankverifikat	45
Memorialverifikat	90
Faktureringsverifikat	91
Inköpsverifikat	93
Inköpsverifikat	94
Löneverifikat	95
Reseräkningsverifikat	96
Periodiseringsverifikat	98

FÖRVARINGSSÄTT

Elektroniska verifikat
Elektroniska verifikat och pappersverifikat
Elektroniska verifikat och pappersverifikat
Pappersverifikat
Elektroniska verifikat
Elektroniska verifikat överförda från InvoiceReady
Pappersverifikat
Pappersverifikat
Elektroniska verifikat överförda från M2
Elektroniska verifikat

PROCOUNTOR

Försäljningsfakturer
Inköpsfakturer och nätfakturer (inköp)
Rese- och kostnadsersättningar
inkl. bilagor, memorialverifikat
Löner
Kontoutdrag, betalningsverifikat
Deklaration av moms och övriga
skatter på eget initiativ

FÖRVARINGSSÄTT

Elektroniska verifikat och arkivering
Elektroniska verifikat och arkivering

Elektroniska verifikat och arkivering
Elektroniska verifikat och arkivering
Elektroniska verifikat och arkivering

Elektroniska verifikat och arkivering

Revisionsberättelse

Till styrelsen för Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr

Revision av bokslutet

Uttalande

Vi har utfört en revision av bokslutet för Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr (fo-nummer 2379356-8) för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2018. Bokslutet omfattar balansräkning, resultaträkning och noter till bokslutet.

Enligt vår uppfattning ger bokslutet en rättvisande bild av stiftelsens ekonomiska ställning samt av resultatet av dess verksamhet i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut och det uppfyller de lagstadgade kraven.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionssed i Finland. Våra skyldigheter enligt god revisionssed beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar för bokslutet

Styrelsen ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att bokslutet ger en rättvisande bild i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga

utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om bokslutet. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera de som har ansvar för stiftelsens styrning om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Övriga rapporteringsskyldigheter

Övrig information

Styrelsen ansvarar för den övriga informationen. Den övriga informationen omfattar verksamhetsberättelsen.

Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa den ovan specificerade övriga informationen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan den övriga informationen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om den i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Det är ytterligare vår skyldighet att bedöma om verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning är uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga och verksamhetsberättelsen har upprättats i enlighet med bestämmelserna om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i informationen i verksamhetsberättelsen bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Övrigt uttalande grundat på lag

Vår skyldighet är att utgående från den av oss utförda revisionen ge ett uttalande om de omständigheter som förutsätts enligt stiftelselagen 4:2.2 §.

Styrelsen ansvarar för informationen i bokslutet och verksamhetsberättelsen samt för att de ersättningar och arvoden som betalats till ledamöterna i stiftelsens organ är sedvanliga.

Enligt vår uppfattning ger bokslutet och verksamhetsberättelsen de uppgifter om stiftelsens verksamhet under räkenskapsperioden som är väsentliga för bedömningen av om stadgebestämmelserna om stiftelsens ändamål och verksamhetsformer har följts. Arvoden och ersättningar utbetalda av stiftelsen till ledamöterna i stiftelsens organ kan anses vara sedvanliga.

Helsingfors 5.4.2019

Ernst & Young Ab
revisionssamfund

Bengt Nyholm
CGR

Redaktör: Martina Landen-Westerholm
Grafisk form: Emma Strömberg
Omslagsbild: Kim Öhrling
Bilden är en del av Kulturfondens kampanj *Något att tala med*
Tryckt hos Nord Print, Helsingfors 2019

Helsingfors 2019
Svenska kulturfonden
Simonsgatan 8, 00100 Helsingfors
www.kulturfonden.fi

Årsbok
ISSN 1238-5468
ISBN 978-952-7263-05-1